

Glasnik mira

ISSN 1840-1414

**Krunica – životni
suputnik i Vrata nebeska**

Odgoj za molitvu

**U šetnji s Isusom
kroz listopad**

**MEĐUGORJE JE UISTINU
TEMELJNO MJESTO POVRATKA
VJERI I OBRAĆENJA!**

**JE LI MEĐUGORJE
UISTINU PUSTO?**

„SVE ŠTO ČINITE...“

KRŠĆANSKI OPTIMIZAM

**KOJIM PUTEM DO
ISTINSKE RADOSTI?**

**ODVRAĆANJE
POZORNOSTI**

**SVETO PISMO I
TEOLOGIJA
KAO SUSRET
S KRISTOM**

Draga djeco! S vama sam ovoliko dugo jer Bog je velik u svojoj ljubavi i u mojoj prisutnosti. Pozivam vas, dječice, vratite se Bogu i molitvi. Mjera vašeg življenja neka bude ljubav i ne zaboravite, dječice, da molitva i post čine čudesa u vama i oko vas. Sve što činite neka bude na slavu Božju, a onda će Nebo ispuniti radošću vaše srce i vi ćete osjetiti da vas Bog ljubi i mene šalje da spasi vas i Zemlju na kojoj živite. Hvala vam što ste se odazvali mome pozivu.

Foto: Arhiv ICMM

GLASNIK MIRA

Utemeljitelj i nakladnik
Informativni centar MIR Međugorje
Glavni urednik
Mario Vasilj Totin
e-mail: mario.vasilj@medjugorje.hr
Tel.: 00 387 36 653 323

Služba pretplate
Nikolina Sivrić
e-mail: pretplategm@medjugorje.hr
Tel.: 00 387 36 653 300

Lektura
Ana Marin
Grafičko oblikovanje
SBD, Mostar
Tisak
Fram Ziral, Mostar

List je prijavljen kod Ministarstva prosvjete, znanosti, kulture i športa Hercegovačko-neretvanske županije pod brojem R-05-05-42-2175-86/06 od 12. siječnja 2006.

Godišnja pretplata (12 brojeva): Hrvatska 130 HRK, BiH 30 KM, europske zemlje 40 €, Švicarska 60 CHF, USA, Kanada i Južna Amerika 80 USD, Australija 120 AUD.

UPLATE

Iz BiH u KM: Informativni centar MIR Međugorje d.o.o. - Glasnik mira. Naziv banke: Unicredit Bank, Žiroračun broj 3381202200129568.

Iz Hrvatske u HRK: Informativni centar MIR Međugorje d.o.o. - Glasnik mira. Adresa: Gospin trg 1, 88266 Međugorje, Bosna i Hercegovina, Naziv banke: OTP banka d.d., IBAN: HR0524070001100663037, SWIFT: OTPVHR2X

Iz Švicarske u CHF: Katholische Kroatenmission, Postfach 9057, 8036 Zürich. Naziv banke: UBS AG Zürich - Wiedikon (0270/00), Kontonummer: 805418.40A (svrha uplate: Glasnik mira), IBAN: CH63 0027 0270 8054 1840 A, BIC: UBSWCHZH80A, UBS Postkonto Nr: 80-2-2

Iz svih zemalja EU u €: Informativni centar MIR Međugorje d.o.o. Čitluk, Gospin trg 1, 88266 Međugorje. Naziv banke: LIGA BANK EG (svrha uplate: Glasnik mira), BIC: GENODEF1M05, IBAN: DE88750903000002155044

Za sve valute iz drugih zemalja: Za sve valute iz drugih zemalja: Informativni centar MIR Međugorje d.o.o - Glasnik mira. Naziv banke: UniCredit Bank, SWIFT: UNCRBA22, IBAN: BA393380604802774622 (svrha uplate Glasnik mira).

Adresa: Glasnik mira, Gospin trg 1, 88266, Međugorje, BiH

e-mail: glasnikmira@medjugorje.hr, Internet: www.medjugorje.hr, www.medjugorje.hr/hr/glasnik-mira

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vatikanskog koncila, nakladnik izjavljuje da nema nakanu preteći sud Crkve o nadnaravnosti prirode događaja i poruka o kojima je riječ na ovim stranicama. Taj sud pripada kompetentnom autoritetu Crkve, kome se autor potpuno podvrgava. Riječi poput "ukazanja, čudesa, poruke" i slično imaju ovdje vrijednost ljudskog svjedočenja.

Iz sadržaja

Fotografija na naslovnici: Arhiv ICMM

Gospina škola

Krunica – životni suputnik i Vrata nebeska, FRA T. PERVAN

Odgoj za molitvu, FRA M. ŠAKOTA

U šetnji s Isusom kroz listopad, FRA S. MABIĆ

Je li Međugorje uistinu pusto?, B. SKOKO

Međugorje je uistinu temeljno mjesto povratka vjeri i

obraćenja!. S. ČOVIĆ RADOJIČIĆ

„Sve što činite...“, P. TOMIĆ

Događanja

Kršćanska obitelj pred suvremenim izazovima

Kršćanski optimizam, M. MILETIĆ

Kojim putem do istinske radosti?, K. MILETIĆ

Odvraćanje pozornosti, I. ŠARAC

Teološki podlistak

Sveto pismo i teologija kao susret s Kristom, FRA T. PERVAN

Iz života Crkve

Feljton

Pravednik među narodima, I. MATIĆ NEVIĆ

In memoriam

Hrvatsko kršćansko nazivlje

Duša, dušan/dušni, dušnost, duševan/duševni,
duševnost, M. MAMIĆ

Dnevna misna čitanja

Poštovani čitatelji *Glasnika mira*, hvala na pitanjima, prijedlozima i savjetima koje nam šaljete. Pozornost posvećujemo samo i isključivo potpisanim pismima.

Uvodnik

UREDNIK
MARIO VASILJ TOTIN

MRAČNA STVARNOST I SVJETLO VJERE

Nalazimo se usred mjeseca listopada, mjeseca krunice u kojem na poseban način razmatrajući Kristov život zajedno s našom nebeskom Majkom nastojimo sebe, svoje obitelji i župne zajednice dovesti pred prijestolje Gospodnje i izreći sve što jesmo, kakvi jesmo i što želimo biti. Crkva bremenitim liturgijskim čitanjima stavlja pred nas spasonosnu hranu, a onda niže spomendane nama dragih svjedoka vjere da naučimo od njih u ovom vremenu ljubiti i učiniti svoje da svijet iz Crkve, baš preko nas kršćana, crpi životne i spasonosne duhovne sokove.

Listopad je na putu prema koncu liturgijske godine kao vježbalište duše i tijela u kojem se jačamo prije susreta s našom ljudskom zadnjom postajom, koju posebno razmatramo o blagdanu Svih Svetih. Odmah poslije duhovne listopadske oaze pred nama se odjednom javlja pustinja i križ, te pitanje što se nalazi s druge strane na koju nam jednog dana valja prijeći. I naše ljudske oči vide kako i priroda umirući donosi dobre plodove prije počinaka, a doživljavamo i blagu utjehu jer nije odmah sve crnina nego gotovo slavljenički splet boja i zvukova. Sve je to poziv da očima vjere, budući da živimo u utjelovljenu svijetu, shvatimo i prihvatimo činjenicu da Bog i danas nama progovara spoznajom smrtnosti materije od koje smo stvoreni. Poučava nas i oblikuje kroz opipljive životne događaje, kroz iskustva u kojima se krije neko značenje. Dok kroz život zrijemo kroz skupljanje slika i riječi, postupno se počinje nazirati bit same stvarnosti, a na nama je i kada to ne razumijemo predati se u Njegove ruke. Zapravo, jedino je očima vjere moguće spoznati cjelovitu istinu o čovjeku.

Nama je danas, stoga, tražiti i jačati načine pridonosenja novoj evangelizaciji, jer Bog želi sve duše privesti kući i k Sebi. Ovo nije trenutak za dizanje ruku od svijeta, već naprotiv, za obnavljanje napora oko donošenja nade tom svijetu. Valja nam nešto naučiti i shvatiti i iz ove globalne pandemije. Bilo nam drago ili ne, ali mora se priznati da sve što nam se događa slično na jedan novi potop u kojem nam valja izvući živu glavu, ali još više spasiti dušu. Kršćani su najveći realisti, a upravo to se naglašenim pozivom na sakrament ispovijedi i druge duhovne sadržaje svednevice čini u našem Međugorju i hrabri ljude da ozbiljno promatrajući mračnu stvarnost zaključite i vide stvarnu važnost Kristove poruke i pobjede nad napastima i smrću. Krist nas poziva da budemo narod ljubavi i istine, ljubavi združene s Istinom. To zahtijeva puno hrabrosti kako u privatnom životu tako i u svim vidovima javnog života.

Možda nam na koncu ovog komentara sve zorno predoči i ovaj citat Bl. F. J. Sheena: „U času smrti ništa nam ne će biti od pomoći - osim Boga. Ako njega imamo, tada ćemo u njemu sve naći. Stoga kršćanin nije nikada u punom posjedu svoga života sve do dana svoje smrti. Zato Crkva naziva smrtni dan 'natalitia' - rođendan, dan rođenja za vječni život. Vječno progonstvo čeka samo one koji su zemlju učinili svojom domovinom. Glavno je da mi izvršimo plan što nam ga je Gospodin dao, da bismo, kako to kaže stara irska poslovice, 'bili na nebu pola sata prije nego što đavao sazna da smo umrli.'"

KRUNICA

ŽIVOTNI SUPUTNIK I VRATA NEBESKA

U godini Velikoga jubileja, 2000., papa Ivan Pavao II. dao je objaviti Treću fatimsku tajnu. Njezin tumač dao je onodobno kardinal Ratzinger, pročelnik Zbora za nauk vjere te su time otklonjene sve moguće potonje interpretacije. Međutim, još uvijek se po portalima i knjigama p(r)ovlače prijepori, je li do kraja objavljena Treća fatimska tajna. Međutim, to je danas nebitno. Mariji koja se ukazala malim pastirima u Fatimi, u Portugalu, 1917. nije bilo stalo do tajna, nego je ona stavila na srce preko vidjelaca cijelomu svijetu molitvu krunice.

NE TRI NEGO DVADESET TAJNA

Onodobno 15 otajstava krunice, kojima je 2002. Ivan Pavao II. dodao i Otajstva svjetla. Već sama riječ "otajstva krunice" govori da je riječ o tajnama, o otajstvima. Dakle, ne tri fatimske tajne, nego dvadeset otajstava, tajna naše vjere, cijelo naše Vjerovanje. Gospa je najavila kako će, ako se svijet ne obrati, Rusija prosuti svijetom svoje zablude, kako će doći do još strahotnijega svjetskoga sukoba te je najavila i mučeništvo „bijeloga Pape“.

Protiv svih svjetskih zala Marija je ponudila djelotvorni lijek – molitvu krunice – a sama je dometnula i poučila vidiocce da nakon svakoga izmoljena otajstva mole „O Isuse moj, oprosti nam naše grijeh. Sačuvaj nas od paklenoga ognja i privedi u raj sve duše, a napose one kojima je najpotrebnije tvoje milosrđe“. Taj zaziv treba se ubuduće moliti nakon svake tajne. To bismo trebali imati u zreniku kad se govori o krunici. Marijin autorski dodatak.

Krunica nije samo autentično katolička molitva, ona je i najdraža molitva naše Gospe. Molitva kojoj je sadržaj cjelokupno katoličko Vjerovanje koje molimo u svetim misama, ujedno i molitva koju je sama Blažena Djevica Marija formulirala.

AUTOR MOLITVE - NEBO

Uz Mariju, moleći krunicu, imamo „autore“ anđela Gabrijela, zatim rođakinju Elizabetu te papu Pija V. „Zdravo Marijo, milosti puna, Gospodin je s tobom“ riječi su nebeskoga glasnika. Nisu dakle riječi ove zemlje ni ljudske mudrosti. Objava s Neba. Nastavak dolazi iz Elizabetinih usta koja je ispunjena Duhom Svetim. Duh ju je dotaknuo, a Efeški sabor g. 431. zaključio da je Marija istinski Bogorodica. Njezin je Sin bio pravi Bog i pravi čovjek, odnosno Sin Božji i Sin Marijin. Papa Pio V. dometnuo je „Sveta Marijo, Majko Božja, moli za nas grješnike, sada i na času smrti naše!“ Amen.

Možemo stoga reći da je „podrijetlo“ krunice na nebu većma nego na zemlji. Papa Leon XIII. krajem devetnaestoga stoljeća nazvao je krunicu „molitvom anđela“, jer su anđeli bili nazočni za Isusova utjelovljenja, rođenja, za javnoga života, u Getsemaniju, za uskrsnuća na praznom grobu, zatim za Isusova uzašašća. Stoga, može li biti nečega ljepšega i

FRA TOMISLAV
PERVAN

božanskijega nego moliti zajedno s anđelima! – pita se Papa. Ivan Pavao II. još je jednom zahvatio u krunicu i pridodao pet „otajstava svjetla“ kako bismo „promatrali očima Majke njezina Sina“, kako je rekao u svojoj enciklici o krunici.

KRUNICA - VRATA U NEBO

Svjedoci smo u Crkvi, napose na Zapadu, kolapsa, urušavanja vjerskog sadržaja i prakse a ujedno i svjedoci kako su i obitelji zakazale u odgoju za vjeru i prenošenju vjere na potomstvo. Kao da je nestalo „kućnih malih crkava“ u roditeljskim kućama, a pogotovo je praksa u katehezi pokazala da učenici ne nauče ni temeljne istine svoje vjere. Stoga je krunica ostala za sve i škola i učilište, u njoj kružimo oko dvadeset tajna, otajstava naše vjere, promatranih s raznih

daruje nebo! To je najdublja tajna i poruka Fatime. Krunica kao vrata nebeska, pa i danas, u velikoj krizi vjere i Crkve, kad mnogi više ne znaju što je vjera, što treba vjerovati. Marija daje najpouzdaniji odgovor.

MEĐUGORJE I MOLITVA KRUNICE

Od samih početaka ukazanja krunica se redovito moli u međugorskoj crkvi. Od god. 1985. moli se cijelo ružarije, radosna, žalosna i slavna otajstva Gospine krunice, na Marijinu preporuku. Zašto je krunica toliko proširena, zašto je mole gotovo svi katolički vjernici? Odani je vjernici mole stoljećima. Nebrojani su primili i pronašli u njoj svoju utjehu. Kao što ritam disanja, udisanja i izdisanja, unos kisika te izbacivanje dioksida, omogućuje čovjeku da živi, tako i ritam ponavljanja pojedinih molitve-

Protiv svih svjetskih zala Marija je ponudila djelotvorni lijek – molitvu krunice – a sama je dometnula i poučila vidiocce da nakon svakoga izmoljena otajstva mole „O Isuse moj, oprosti nam naše grijeh. Sačuvaj nas od paklenoga ognja i privedi u raj sve duše, a napose one kojima je najpotrebnije tvoje milosrđe“. Taj zaziv treba se ubuduće moliti nakon svake tajne. To bismo trebali imati u zreniku kad se govori o krunici. Marijin autorski dodatak.

MOLITELJI KRUNICE ZRAČE TOPLINOM, NJEŽNOŠĆU, NUTARNJOM LJEPOTOM, SVJETLOM, ČOVJEK SE U NJIHOVOJ BLIZINI UGODNO OSJEĆA. KRUNICOM DODIRUJEMO OBRUB ISUSOVE HALJINE POPUT ONE ŽENE ŠTO JE BOLOVALA OD KRVOTOKA I NA MJESTU OZDRAVILA. „VJERA TE TVOJA OZDRAVILA, SINKO, KĆERI, DIJETE MOJE! NE BOJ SE!“ (USP. LK 8,43SL).

motrišta. Vjera je – vidimo – smrtno ugrožena sa svih strana. Papa Franjo nazvao je krunicu u studenome 2013. „medicinom, lijekom za srce“, te nam poput liječnika savjetuje: „Ne zaboravite uzeti taj lijek. Činit će vam dobro. Čini taj lijek dobro srcu, duši, cijelomu tijelu, svem životu.“ Već je genijalni Michelangelo u svome Posljednjem sudu u Sikstinskoj kapelici prikazao moć krunice koja može spasiti od propasti i osuđene duše.

Za posljednjega ukazanja u Fatimi, 13. listopada, kad se dogodio i „Veliki znak“, Marijina želja bijaše promatrati tajne života i patnje Kristove te njegovo uskrsnuće od mrtvih. Zatim je preporučila pobožnost p e t prvih uzastopnih subota u mjesecu svetu isповijed, pričest u duhu kajanja i pokore, molitvu krunice, razmatanje tajna krunice. Tko to bude obavljao, obećaje ona u času preminuća blaženi prijelaz u vječnost. Marija nam

nih izričaja, poput Očenaša, Zdravomarije i Slava Ocu, pomaže da čovjek boravi u Božjoj blizini, da stanuje u 'dvorima Gospodnjim', da vjerniku snagom te molitve raste duhovna i duševna snaga „iz časa u čas dok ne ugledaju Boga na Sionu“, kako veli psalmist. Čovjek snagom krunice prima milost i mir, za sebe, svoje drage, za mir, za cijeli svijet.

Za svoga životnoga putovanja čovjek treba od malih nogu dobre pratitelje, životne suputnike. Davno je, još u Starom zavjetu, kazano: „Jao samcu, koga, kad padne, nema tko podignuti.“ (usp. Prop 4.10) Čovjek treba životnih uporišta i oslonaca, čvrstih hvatišta na koja se može oprijeti i osloniti. Čovjek treba i siguran put, u labirintu i bezbroju ponuđenih putova, koji vodi zacijelo k cilju. Jedan od najtužnijih izričaja u cijelom Novom zavjetu jest odgovor bolesnika što je ležao 38 godina pored ribnjaka Betezde te na Isusov

upit zašto je tu toliko dugo vremena, odgovorio: "Nemam nikoga tko bi me spustio." (Iv 5,7) Čovjek nema nikoga, nema rodbine, nema prijatelja, nema bližnjega koji bi bio u presudnom času od pomoći. Je li moguće tako živjeti, krajnje sam, prepušten sam sebi, što uzetost čini još strašnijom? Samoća čovjeka još više paralizira.

KRUNICA - POSVUDAŠNJI PRATITELJ

Krunica je jedan od sigurnih čovjekovih pratitelja kroz život. Nema sloja ljudi koji se nije hvatao krunice kao pomoći i uporišta. I najprezreniji, u tamnicama i koncentracijskim logorima, osuđenici na smrt, ali i najgenijalniji umnici. O jednome uzniku u koncentracijskome logoru pripovijeda se da je od gladi skončao život. Poslali mu doma supruzi ono što je ostalo iza njega u logoru. Kad je žena pretresla džepove, pronašla je od tkanine vrpču s mnogo čvorova, uzlova, načinjenih od komadića tkanine. Iza deset malih čvorova slijedio bi dvostruki čvor, i to se ponavljalo pet puta. Bijaše to krunica, jedini pratitelj u uzničkim danima toga mučenika i svjedoka vjere, bijaše to jedini suputnik, koji je iz pakla logora uveo u vječnost svoga molitelja.

U Vatikanskome muzeju može se vidjeti krunica što ju je neki ratni zarobljenik oblikovao za vrijeme svoga boravka u logoru od najvrjednije tvari i gradiva što ga je u logoru imao, naime, od mrvica kruha. Znamo za svetopisamsku riječ kako čovjek ne živi samo od kruha. Živi od Božje riječi. Ta krunica oblikovana od mrvica bijaše pratitelj onoga koji je otkidao od svojih usta u tome trenutku najdragocjenije, kruh, te napravio krunicu koja ga je čuvala od zdvajanja i očaja te pomagala u teškim zarobljeničkim danima. Čudesna je molitva krunice, čudesna u svojoj jednostavnosti, dubini, ali i spasonosnosti i učinkovitosti.

KRUNICA - RUŽARIJ - MARIJIN RUŽIČNJAK Riječ 'krunica' deminutiv, umanjena je od riječi 'kruna'. Krunica je mala kruna. Latinski 'rosarium' – hrvatski 'ružarij'; 'ružarij' jest 'vijenac ruža' što ga stavljamo oko Marijine glave. Vijenac kojim krunimo nju, stavljajući pred nju i moleći pedeset Zdravomarija, puštajući da nam preko prstiju klizi pedeset 'bisera', 'zrna' u nizu, na čijemu početku, ali i kraju, imamo križ. Križ kao životnu knjigu

nije moguće nikada do kraja iščitati. Križajući se i držeći križ među prstima molimo Vjerovanje. Na križ se nadovezuju tri zrnca, molitva za vjeru, ufanje i ljubav, tj. sav naš životni nauk i životna praksa. Molimo za tri božanske kreposti sjećajući se Pavlovihi riječi o vjeri, nadi i ljubavi, pri čemu je ljubav najveća i ona zauvijek ostaje. Sve druge zapovijedi ovise o ljubavi: Ljubiti Gospodina Boga cijelim svojim bićem, a bližnjega kao sebe samoga.

Uz molitvu krunice vezana su mnoga obećanja i blagoslovi. Marija u svim svojim ukazanjima u proteklih stoljeće i pol preporučuje upravo molitvu krunice. Isto je i s Međugorjem od samih početaka. Dvadeset otajstava krunice dvadeset prozora i motrišta kroz koje promatra život i svijet u svjetlu samoga Gospodina Isusa. Kroz Isusovo svjetlo prelama i motri sve što čovjeka snalazi u životu. Majka Tereza bijaše veliki pobornik molitve krunice. Uvijek je imala krunicu uza se i znala je reći: "Tajna je moga života posve jednostavna: Ja jednostavno molim!"

Molitva je krunice nastala u srednjem vijeku, ne vuče izravno korijen

ZA SVOGA ŽIVOTNOGA PUTOVANJA ČOVJEK TREBA OD MALIH NOGU DOBRE PRATITELJE, ŽIVOTNE SUPUTNIKE. DAVNO JE, JOŠ U STAROM ZAVJETU, KAZANO: „JAO SAMCU, KOGA, KAD PADNE, NEMA TKO PODIGNUTI“ (USP. PROP 4,10). ČOVJEK TREBA ŽIVOTNIH UPORIŠTA I OSLOKACA, ČVRSTIH HVATIŠTA NA KOJA SE MOŽE OPRIJETI I OSLOMITI. ČOVJEK TREBA I SIGURAN PUT, U LABIRINTU I BEZBROJU PONUĐENIH PUTOVA, KOJI VODI ZACIJELO K CILJU.

od Gospodina Isusa, ali ju je zacijelo sam Gospodin po svome Duhu oblikovao u srcima i ustima svojih vjernika, u Crkvi moliteljici. Milijuni su i milijuni molili tu molitvu, obraćali se Gospodinu, i on je bio s moliteljima, među njima, nazočan, upravo kao što je i obećao te je učinio krunicu moćnim sredstvom svoje milosti i svojih blagoslova.

ZRNCA KRUNICE - TRAGOVI MARIJINI I ISUSOVH STOPA

Zrnca su krunice nešto poput tragova njegovih stopa. 'Izišao sam od Oca i došao u svijet. Ostavljam svijet i ponovno se vraćam k Ocu', riječi su samoga Gospodina (Iv 16,28). Znamo za Gospodinov put, odnosno putove. Dolazi izravno s Neba, hodi ovom Zemljom, uzduž i poprijeko, uspinje se na Tabor, silazi do Mrtvog mora, uzlazi u Jeruzalem, prelazi potok Kedron, uspinje se na Kalvariju, silazi u grob, da bi uskrsnuo i užišao na Nebo te odaslao Duha Svetoga. Nižući biserje krunice među svojim prstima slijedimo Gospodina na njegovu putu, ustopice i netremice, iz desetka u desetak, od navještenja do konačne proslave te se zajedno s Marijom zapućujemo u nebeske visine. Njegov put bijaše putokaz i Mariji, dakle, i Marijin put. Ona ga je slijedila u svemu te nama utrla put. Njegov put je, dakle, i naš put. I mi smo izišli iz Očeve namisli i volje, došli na ovaj svijet i napustit ćemo ga, idući Gospodinu ususret. S krunicom u ruci nemoguće je zalutati na životnom putu.

S krunicom u ruci, moleći otajstva, hvatamo se Gospodinove ruke i molimo ga da nas on vodi. Držeći je u ruci trebali bismo osjetiti Isusovu ruku vodilju. Onaj tko se hvata krunice, hvata se Isusove osobe i ljubavi. Krunica u rukama patnika, bolesnika umirućih, onih na dru posljednje je uporište i hvatište, u trenucima kad sve druge sigurnosti padaju u vodu. Kao što je rekao sam Gospodin s križa i vjernik izgovara iste riječi: „Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj.“ (Lk 23,46) Kao što je Isus dodirnuo lijes i odar onoga mladića iz Naina neka i naša molitva bude u trenutku našega umiranja i prijelaza u vječnost: „Dodirni, Gospodine Isuse, i moj odar, moj lijes! Uskrisi, Isuse Kriste, i mene na život s tobom! Pretvori moju smrt u život.“

PETO EVANĐELJE - ISUSOVA DOMOVINA

Tko moli krunicu, čita Bibliju, razmatra otajstva Isusova života, slijedi Isusa ustopice. Krunica je nanizani Novi zavjet u Marijinu društvu. Pa i kad slabi očinji vid, kad čovjek više ne vidi niti razaznaje slova, kad je shrvan bolešću, može s pomoću krunice iščitavati Novi zavjet. Krunica je nešto poput *brajice* (Brailleova pisma za slijepce), s pomoću koje i slijepi i bolesni mogu čitati Bibliju. Tko ima krunicu u ruci, drži s njome u ruci i cijeli Novi zavjet. I tko je uporno moli i ponavlja, doživjet će onu radost što su je imali učenici na putu u Emaus: „Nije li nam sve to vrijeme, dok nam je tumačio Pisma, gorjelo srce u grudima.“ (Lk 24,32) Molitelji krunice zrače toplinom, nježnošću, nutarnjom ljepotom, svjetlom, čovjek se u njihovoj blizini ugodno osjeća. Krunicom dodirujemo obrub Isusove haljine poput one žene što je bolovala od krvotoka i na mjestu ozdravila. „Vjera te tvoja ozdravila, sinko, kćeri, dijete moje! Ne boj se!“ (usp. Lk 8,43sl)

Svako 'zrnce' krunice jest poput pšenična zrna što pada na plodno tlo te donosi plod, tridesetostruk, šezdesetostruk, stotruk. Donosi plod za nas i cijeli svijet. Sjetimo se Isusove riječi o zrnu koje posijano u zemlju mora umrijeti da bi donijelo rod (usp. Iv 12,24). Svako zrno krunice jest to pšenično zrno! Svako je ono 'zrnce' ujedno i klica vječnoga života što ga Gospodin obećaje svojim. Ono je ujedno i nasljedovanje Gospodina, hod ustopice za njim, ruku pod ruku s njime, stazama života. U našim danima, na putu do radnoga mjesta, kod svoje kuće, u besanim noćima, u tjeskobnim trenucima.

Krunica je poput splava ili natovarene lađe koja nas vodi prema vječnim obalama. Jer nema druge vjere na svijetu u kojoj bi Bog kao u našoj Bibliji rekao svakome pojedincu: "Imenom sam te tvojim prozvao. Ti si moj. Moja si svojina" (usp. Iv 43). Zato je Marija u Fatimi poučila vidioce moliti sljedeću molitvu koja se usko veže uz otajstva krunice: „O moj Isuse! Oprosti nam naše grijeha, sačuvaj nas od ognja paklenoga. Privedi u **raj sve duše**, a napose one najpotrebnije tvoga milosrđa.“

Bog želi i hoće spas sviju.

MARIJA - ŽIVA PISMOHRANA

Višekratno veli sv. Luka u svome Evanđelju da je Marija sve događaje

pohranjivala u svome srce i o njima razmatrala, sve prebiralala. Prebiralala kao što mi prebiremo zrnca krunice. Razmatrala, kon-templirala, u svome domu postajala Božji dom, Božji hram (templum = hram!). Preko molitve i u molitvi i mi postajemo nositelji Duha Svetoga, upravo kao i apostoli zajedno s Marijom u dvorani Posljednje večere.

Uskrsli Krist nam se pridružuje na našim životnim putovima i daje nam da ga prepoznamo u lomljenju kruha, u molitvi, kao onima u Emausu. Neka nas osposobi da preko molitve krunice budemo uvijek budni i prepoznamo njegovo lice noseći ga potom svojoj braći s uskrsnim ushitom: Doživjeli smo Gospodina, iskusili smo ga, on je živ, uskrsnuo je, i preobražava cijeli svijet! Neka učini i nas dionicima i nositeljima preobrazbe svijeta snagom naše predane molitve i molitvenoga predanja.

POVIJESNA ULOGA KRUNICE

12. rujna i 7. listopada slavimo dvije Marijine svetkovine koje se ne odnose na zgrade iz Marijina života, nego se tiču događaja iz povijesti kršćanstva. To nas sili uočiti surječje neobičnih događaja koji se pred našim očima odvijaju i koji su se dogodili nedavno u Sovjetskom Savezu, točnije 19. kolovoza.

Blagdan Gospe od Ružarija podsjeća nas na pobjedu kršćana u pomorskoj bitci kod Lepanta god. 1571. Bijaše to prijetnja da Osmanlije preuzmu izravnu kontrolu nad cijelim Sredozemljem. Papa je pozvao sav kršćanski svijet na molitvu krunice, a kršćanska je malobrojnjia flota pobijedila na čudesan način nadmoćniju osmansku silu. Papa je imao u Rimu viđenje ishoda bitke pa je uveo spomen na taj nadnevak – Gospu od sv. Krunice. Svetkovina Imena Marijina podsjetnik je na oslobođenje Beča od turske opsade godine 1683. Oba se događaja dovode u svezu s neposrednom Gospinom pomoći jer je pod Beč došla pomoć iz Poljske, a Poljaci su na svojim zastavama imali lik Blažene Djevice Marije.

Kad je početkom prošloga stoljeća ateizam otvoreno najavio rat Bogu, vjeri i Crkvi te kad je Lenjin, koji se proglasio otvorenim Božjim neprijateljem, pripremao krvavu revoluciju u Rusiji, koja je i uslijedila god. 1917.,

Krunica je jedan od sigurnih čovjekovih pratitelja kroz život. Nema sloja ljudi koji se nije hvatao krunice kao pomoći i uporišta. I najprezreniji, u tamnicama i koncentracijskim logorima, osuđenici na smrt, ali i najgenijalniji umnici.

ponovno je Marija dala svijetu do znanja da joj je stalo do sudbine svijeta, da se majčinski brine za naše dobro. Naime, u Fatimi je god. 1917., neposredno uoči krvavog Oktobra, pozvala na molitvu krunice, pozvala je svijet na pokoru i obraćenje, na štovanje njezina Bezgrješnog Srca, pozvala je svijet na posvetu njezinu Srcu. Bude li se slijedio njezin zov, tako je obećala, Rusija će se obratiti i bit će podarena svijetu epoha mira.

TVOJA SVETA IKONA

U najtragičnijim trenucima Drugog svjetskog rata, prije nego je uslijedio njegov odlučni obrat, papa Pio XII. usrdno je molio vjernike da mole Kraljicu Presvete Krunice za mir. U trenutku krajnje tjeskobne zabrinutosti, 31. listopada 1942. posvetio je i povjerio cijeli svijet Srcu Bezgrešne Djevice i taj je svečani čin ponovio također na svečani način 8. prosinca iste godine u Crkvi Svetoga Petra. U svome obraćanju nedvojbeno je skrenuo pozornost na Rusiju riječima: „Podari mir... narodima, poglavito onima koji te posebno štiju i u kojima nema kuće bez Tvoje časne ikone (koja se sada može bit krije za neka bolja vremena) i gdje se ta ikona časti...“

7. srpnja 1952., na svetkovinu slavenskih apostola svetih Ćirila i Metoda, povjerio je u enciklici „Sacro vergente Anno“ i „ljubljeni narode Rusije“ izričito „na poseban način Bezgrešnom Srcu djevičanske Majke“. Svjedoci kako narodi u bivšem Sovjetskom Savezu, koji su više od sedam desetljeća nosili i podnosili patnje 'šuteće Crkve', ponovno iznose na svjetlo dana časne ikone Majke Božje, bez straha i bojazni da će zbog toga biti progonjeni.

Vidimo kako se sve institucije krvave komunističke partije i krvave zvijezde u sebe urušavaju. Pali su spomenici Marksa, Lenjina i ostalih 'bogova' marksizma i komunizma. Vidimo kako se ruše i druge ograde nakon što su dvije generacije ateističke indoktrinacije promašile svoj cilj. I zato je na nama da ponovno premislamo svoju ulogu i sudbinu svijeta koja je na neki način i u našim rukama, odnosno u rukama molitelja. Tu je krunica najbolji putokaz i pratitelj na putu.

ODGOJ ZA MOLITVU

Najčešći Gospin poziv u Međugorju poziv je na molitvu. Razumljivo je to zato što je molitva uvjet za glavni cilj njezina dolaska u Međugorje: „Bez molitve nema mira.“ (6. 9. 1984.) Drugim riječima: „Bez Boga nemate mira.“ (25. 11. 2019.) Moliti znači živjeti iz odnosa s Bogom. Zato je molitva povratak Bogu. Zmija, simbol Zloga, odvraća ljude od Boga u namjeri da ne žive iz odnosa s Njim, nego sami, oslonjeni na sebe, a Marija nas vraća Bogu. Zmija s Adamom i Evom razgovara o Bogu, a Marija nas poziva na razgovor s Bogom.

FRA MARINKO
ŠAKOTA

Moliti znači vraćati pogled i srce prema Bogu, približavati mu se kako bismo živjeli iz odnosa s Njim. Ne možemo pronaći pravi mir ako ne molimo, tj. ako se u molitvi ne susrećemo s Bogom, izvorom mira, i ako se ne hranimo Njegovom ljubavlju.

„Bog dopušta meni da budem s vama, da vas poučavam i da vam pomognem naći put mira. A taj put ne možete otkriti ako ne molite.“ (25. 3. 1988.)

Osobna molitva, post, euharistija, ispovijed, klanjanje vrijeme su obraćenja i hranjenja vjere, a u promijenjenom čovjeku, u čovjeku koji se nahranio Božjom ljubavlju, rađa se mir. Molitva osposobljava čovjeka. Tko se molitvom i postom mijenja, umije pronaći prave puteve kad se nađe na životnim raskrižjima:

ENTERFAJL: MOLITVA IZ OBIČAJA ONA JE MOLITVA KOJA NIJE UŠLA U SRCE, NEGO JE OSTALA IZVANJSKI ČIN KOJI SE PROMATRA POD VIDOM OBEVEZE I DUŽNOSTI KOJE TREBA „OBAVITI“, ALI KOJI NE POKREĆE NA PROMJENU ŽIVOTA. MOLITVA JE PAK SRCEM AKO U ODREĐENOM TREUTKU PREVLADE NAD NEČIM DRUGIM ŠTO SE NUDI (GLEDANJE TELEVIZIJE I SL.), ŠTO JE ZNAK DA JE SRCE RASPOLOŽIVO, OTVORENO ZA MOLITVU I DA JE ČOVJEK SPREMAN BOGU DATI VRIJEME I PRVENSTVO.

Foto: Arhiv CMM

„Draga djeco, molim vas, počnite se mijenjati kroz molitvu i znat ćete što trebate činiti.“ (24. 4. 1986.)

U molitvi možemo rasti. Zato nas Gospa najprije poziva da molimo, a potom da molimo srcem. Što znači moliti srcem?

„Danas vas pozivam na molitvu srcem, a ne iz običaja. Neke dolaze, a ne žele se pokrenuti u molitvi. Zato vas želim upozoriti kao Majka: molite da molitva prevlada u vašim srcima u svakom trenutku.“ (2. 5. 1985.)

Molitva iz običaja ona je molitva koja nije ušla u srce, nego je ostala izvanjski čin koji se promatra pod vidom obveze i dužnosti koje treba „obaviti“, ali koji ne pokreće na promjenu života. Molitva je pak *srcem* ako u određenom trenutku *prevlada* nad nečim drugim što se nudi (gledanje televizije i sl.), što je znak da je srce raspoloživo, otvoreno za molitvu i da je čovjek spreman Bogu dati vrijeme i prvenstvo.

Molitva srcem podrazumijeva cijelo čovjekovo biće: razum, volju, osjeća, tijelo i dušu. Učenje molitve srcem pronalazi smisao u učenju ljubljena srce. Isusovim riječima rečeno: „Ljubi Gospodina Boga svojega svim srcem svojim, i svom dušom svojom, i svim umom svojim.“ (Mt 22,37)

U molitvi srcem nije riječ o nekom „novom“ molitvenom obliku poput krunice, klanjanja i sl., nego o načinu *kako* moliti krunicu ili *kako* se klanjati Isusu.

Molitva srcem susret je nebeskog Oca i Njegova djeteta u potpunom povjerenju, bez zadržke, u raspoloživosti za razgovor, govor i slušanje. Susret je to u pozornu motrenju, riječima i šutnji. Od srca k Srcu. Susret našega i Božjeg srca. „Zato bdijte, da bi svaki susret u molitvi bio radost u susretu s Bogom.“ (25. 11. 1988.)

NEKI OD KONKRETNIH KORAKA U MOLITVI SRCEM

Moliti se uči. To su shvatili i Isusovi učenici koji su tražili: „Gospodine, nauči nas moliti.“ (Lk 11,1)

Kraljica Mira odgaja nas kako moliti srcem. „Zato, draga djeco, pomozite mi da vam molitva bude iz srca i da se svi potpuno meni predate. Tako ću vas moći učiti i voditi na ovom putu koji sam s vama započela.“ (28. 8. 1986.)

Ovdje donosimo nekoliko „koraka“ koji naznačuju smjer kojim bi mogla teći molitva srcem. Ne radi se toliko o redosljedu koliko o poticajima za rast u molitvi.

Prije svega, važno je vjerovati u snagu molitve: „I danas sam s vama i s radošću vas sve pozivam: molite i vjerujte u snagu molitve.“ (25. 5. 2015.)

ODLUČI SE

Majka nas poziva: „Vi pričate, pričate, a ne molite. Zato, dječice, odlučite se za molitvu.“ (25. 12. 1993.)

Molitva je odluka. Najprije se odluči moliti. Već u odluci počinje molitva srcem. Reci: „Želim moliti i odlučujem se za molitvu.“ Primjerice ovako: „Isuse, sada se odlučujem za molitvu. Između mnogih važnih stvari, obveza, poslova sada Tebe biram. Tebi sada darujem svoje vrijeme. U ovom trenutku Ti si mi na prvome mjestu, najvažniji.“

ZAUSTAVI SE

„Vi, draga djeco, ne možete shvatiti kolika je vrijednost molitve, dok sami ne kažete: Sad je vrijeme molitve, sad mi ništa ostalo nije važno, sad mi nije važna nijedna osoba osim Boga.“ (2. 10. 1986.)

Uspori korak. Ne žuri se. Stani. Zaustavi se. Sjedni. Klekni. Smiri se. Odvoji vrijeme. Ali vrijeme samo za Boga. Neka ti sada ništa drugo ne bude važno. Samo Bog. Ti i Bog.

Uđi u tišinu kako bi tišina ušla u tvoje biće. Otvori ruke. Slušaj. Budi pozoran/na. Opažaj.

BOG JE BLIZU

Majka nas uvjerava da je Bog blizu: „Danas vas ponovno pozivam da postanete nositelji mojega mira.“

Na poseban način sad kad se govori da je Bog daleko, a zapravo vam nikad nije bio bliže.“ (25. 9. 1999.)

Kad staneš, smiriš se i kad tišina uđe u tvoju nutrinu, postani svjestan/na Božje prisutnosti. Bog je Emanuel (Bog s nama). Osvijesti sebi Isusove riječi: Kraljevstvo Božje je blizu. Bog je blizu tebe. Ti si u Bogu i Bog je u tebi.

BUDI POZORAN/NA

„Neka vam ovo vrijeme bude vrijeme osobne molitve. Tijekom dana nađite mjesto gdje ćete se u sabranosti radosno moliti.“ (25. 8. 2010.)

Budi kao Marija, Martina sestra, koja je sve pustila i posve se predala susretu s Isusom. I u molitvi ti se nude mnoge „važne“ stvari, ali ti uči puštati sve. Daruj vrijeme samo Isusu i susretu s njim. Neka ti samo to bude važno. Ništa drugo i nitko drugi. Zato reci: „Sad si mi samo ti, Isuse, važan!“

Nemoguće je cijelo vrijeme svete mise biti bez rastresenosti, ali je moguće buditi se. Kad odlutaš u mislima, budi se iz sna i vraćaj se u stvarnost. Potom s potpunom pozornošću gledaj, slušaj, predaj se Gospodinu. Budi oko i uho. Ti i Isus.

OTVARAJ SRCE

„Otvorite vrata srca, dječice, duboko molitvi, molitvi srcem...“ (25. 11. 2013.)

Srce se može zatvoriti. Može biti zatvoreno i u molitvi. Pritom je moguće da nismo ni svjesni da smo zatvoreni u svojoj glavi, u svome razmišljanju i uvjerenju. Kao onaj farizej u Hramu koji moli, ali ne vidi sebe, slijep je za sebe, a jako dobro vidi grijehe drugih.

Molitva je prilika da se srce otvori, da se probudi i da se predaje Isusu. Može ti u tome pomoći slika cvijeta koji se otvara kad ga počnu obasjavati jutarnje zrake sunca. „Pozivam vas da otvorite vrata svoga srca Isusu kao što se cvijet otvara suncu.“ (25. 1. 1995.)

SLUŠAJ

„Dok je on još govorio, gle, svijetao ih oblak zasjeni, a glas iz oblaka govoraše: „Ovo je Sin moj, Ljubljeni! U njemu mi sva milina! Slušajte ga!“ (Mt 17, 5)

Molitva je susret. Tvoj susret s Bogom. Susreta nema bez slušanja. Uči slušati srcem. Za slušanje je potrebna ljubav. Drukčije se sluša dragu osobu, a drukčije osobu koju se ne podnosi. Treba *htjeti* slušati. Nije dovoljno čuti samo nečije riječi, potrebno je osluškiivati i namjere. Slušaj Isusove namjere, želje, Isusovo srce.

Molitva srcem podrazumijeva šutnju, jer „čuje samo onaj koji šuti, a tko ne šuti, taj ne čuje“ (Josef Pieper). Ov-dje se pod šutnjom ne misli na zamuklost. To nije mrtva nijemost. To je stanje osluškiivanja i primanja, gledanja i uranjanja u dubine Božjeg otajstva.

GOVORI SRCEM

„Zbog toga vas ponovno, dječice, pozivam molite, molite, molite ne riječima nego srcem.“ (25. 12. 2002.)

Ne vrijedi samo molitva riječima. Riječi trebaju biti duboko povezane sa srcem. Ako toga nema, riječi su prazne, slične *mjedu što ječi ili cimbalu što zveči* (1 Kor 13,1).

Iz tog razloga Bog narodu upućuje kritiku preko proroka Izaije kojom se i Isus poslužio: „Narod me ovaj usnama časti, a srce mu je daleko od mene.“ (Mt 15,8)

Foto: A. HAVI/ICMM

Moliti se uči. To su shvatili i Isusovi učenici koji su tražili: „Gospodine, nauči nas moliti.“ (Lk 11,1) Kraljica Mira odgaja nas kako moliti srcem. „Zato, draga djeco, pomozite mi da vam molitva bude iz srca i da se svi potpuno meni predate. Tako ću vas moći učiti i voditi na ovom putu koji sam s vama započela.“ (28. 8. 1986.)

U molitvi vrijedi pravilo: riječi i srce. Ako bi se gledalo što ima prednost, ona bi pripala srcu. „U molitvi je bolje imati srce bez riječi nego riječi bez srca.“ (J. Bunyan) Dakle, neka u tvojoj molitvi istovremeno djeluju usne i srce, riječi i srce.

PONAVLJAJ ZAZIVE

„Danas vas pozivam na molitvu srca. Kroz ovo vrijeme milosti želim da se svatko od vas sjedini s Isusom. A bez neprestane molitve ne možete osjetiti ljepotu i veličinu milosti koju vam Bog daje. Zato, dječice, u sve vrijeme ispunite svoje srce i najmanjim molitvama.“ (25. 2. 1989.)

„I danas vas pozivam da kratkim i žarkim molitvama ispunite vaš dan.“ (25. 7. 2005.)

Najmanje, kratke i žarke molitve mogu glasiti ovako: Isuse, hvala ti... Isuse, volim te... Isuse, uzdam se u te, Bog moj, sve moje, Gospodin moj, Bog moj... Ili jednostavno, ime Isus.

Tijekom dana ponavljaj te riječi u srcu. Ime Isus unesi u svoje disanje. Normalno diši s imenom Isus. U disanje Isusova imena unesi zahvalnost, povjerenje, ljubav i predanje. S puno ljubavi neka tvoje srce ponavlja ime Isus... S puno zahvalnosti i s puno predanja.

Male, kratke molitve preko dana mogu biti zagovorničke naravi, dakle molitve za druge ljude:

„Neka vaš dan bude isprepleten malim žarkim molitvama za sve one koji nisu upoznali Božju ljubav.“ (25. 2. 2008.)

TRAŽI BOGA SRCEM

Za Gospu je ključ molitve srcem buđenje u srcu želje za Bogom, za Božjim licem i za vječnim životom:

„Molite i radite tako da vaše srce žudi za Bogom Stvoriteljem koji je pravi odmor vaše duše i vašeg tijela. Neka vam on otkrije svoje lice i neka vam on da svoj mir.“ (25. 7. 2008.)

„Još ste daleko od susreta s Bogom u vašem srcu. Zato provodite što više vremena u molitvi i klanjanju Isusu u Presvetom oltarskom sakramentu da vas on mijenja i stavi u vaša srca živu vjeru i želju za vječnim životom. Sve je prolazno dječice, samo je Bog neprolazan.“ (25. 3. 2008.)

Gospa nam otkriva važnu vijest: „Bog se daje onome tko ga traži.“ (25. 4. 1997.) Zato počni sada tražiti Boga svim svojim srcem. Moli da Gospodin u tebi probudi živu želju za Njim, da probudi ljubav u tebi kako bi tvoje srce čeznulo za Bogom i za vječnošću. Neka sljedeće riječi iz Svetog pisma postanu tvoje riječi:

„Kao što košuta žudi za izvor-vodom, tako duša moja čezne, Bože, za tobom. Žedna mi je duša Boga, Boga živoga: o, kada ću doći i lice Božje gledati?“ (Ps 42)

„O, Bože, ti si Bog moj; gorljivo tebe tražim; tebe žeda duša moja, tebe želi tijelo moje, kao zemlja suha, žedna, bezvodna.“ (Ps 63,2)

„Dušom svojom žudim tebe noću i duhom svojim u sebi te tražim.“ (Iz 26,9)

PREDAJ SE GOSPODINU

„Tražite, dječice, mir i molite na različite načine, a niste još dali svoje srce Bogu, da ga on ispuni svojom ljubavlju. Eto, zato sam s vama, da vas poučim i približim Božjoj ljubavi. Ako Boga ljubite iznad svega, bit će vam lako moliti i otvoriti mu srce.“ (25. 5. 1999.)

Predati se Bogu znači pustiti oslonce za koje se držimo, na koje smo navezani, i izručiti se Gospodinu da nas vodi kamo i kako hoće.

Predaj se Gospodinu kao Marija, ponavljajući u tišini svoga srca: „Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po tvojoj riječi!“ (Lk 1,38) Ponavljaj u sebi: „Isuse, uzdam se u te... Isuse, hvala ti... Isuse, predajem ti se...“

S puno ljubavi, zahvalnosti, predanja ponavljaj Isusovo ime u svom srcu. Dok u srcu ponavljaš to sveto ime, neka se cijelo tvoje biće Njemu predaje...

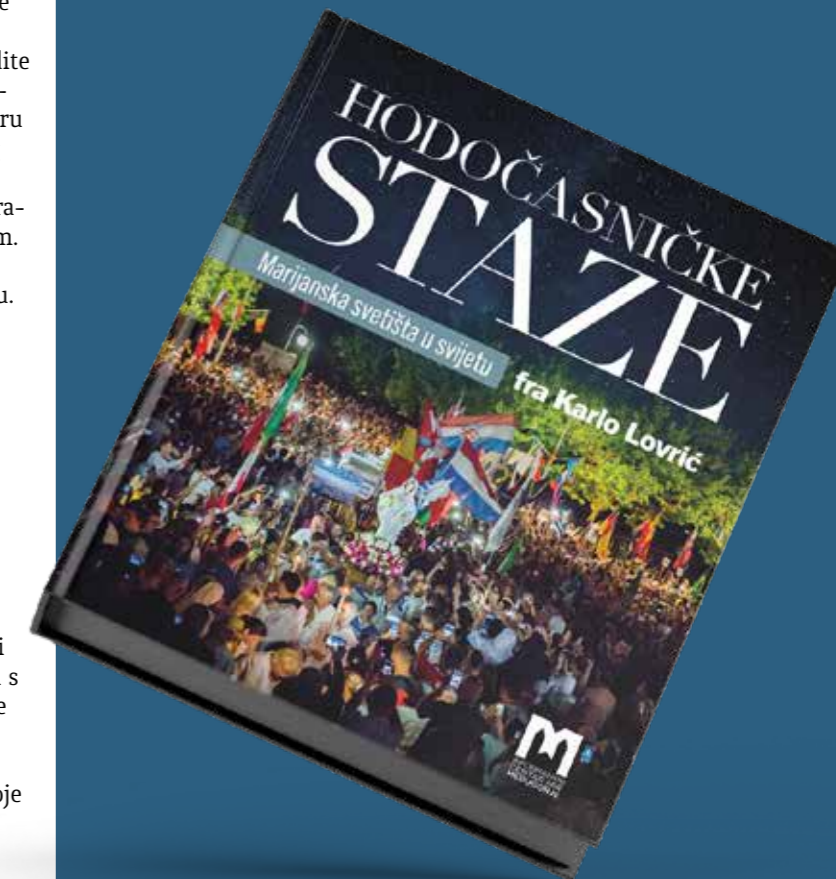
ZAHVALJUJ

„Ja vas, dječice, danas pozivam, da Bogu zahvaljujete za sve što vam daje. Zahvaljujući ćete otkriti Svevišnjega i sva dobra koja vas okružuju.“ (25. 10. 1995.)

Zahvaljuj Bogu Stvoritelju. Raširi ruke i gledaj oko sebe. Kad primijetiš cvijet, gledaj ga i zahvaljuj za nj. Kad primijetiš pticu, zahvaljuj. U tebi će se početi buditi čuđenje zbog čudesnih Božjih stvorenja.

Raširenih ruku s puno ljubavi zahvaljuj: „Stvoritelju moj, hvala ti za sunce, za nebo, za kišu, za stabla, za ljude, za svaku pojedinu osobu iz moje obitelji, za osobu s kojom radim. Hvala ti i za ono što je teško u životu...“

Poštovani čitatelji, pred vama je knjiga Hodočasničke staze fra Karla Lovrića koja nas vodi u ništa manje nego 119 uglavnom Gospinih svetišta u 38 zemalja svijeta. Knjiga spada u red onih koje svakako treba pročitati, i to ne samo jedanput; ona bi, da se poslužimo školskim rječnikom, trebala biti obvezna lektira, svojevrsni vademekum.

Ne možemo fizički posjetiti sva hodočasnička mjesta, ali se možemo duhom prenijeti u njih. U tome nam obilno pomaže ova fra Karlova knjiga. Ona će nas, da se poslužim riječima autora, približiti Gospi, a preko Gospe Isusu i Njegovoj Crkvi.

Knjigu možete naći u Suvenirmici Informativnog centra MIR Međugorje.

U ŠETNJI S ISUSOM KROZ LISTOPAD

FRA STANKO
MABIĆ

SVETI FRANJO JE BIO ODUŠEVLJEN I ODUHOVLJEN KRISTOM. ZA NJEGA JE KRIŽ BIO ZNAK ISUSOVE LJUBAVI I OTKUPLJENJA. OSJEĆAO JE SNAGU NJEGOVE LJUBAVI NA VLASTITOM TIJELU. ZBOG TOGA SE VOLIO MOLITI PRED KRIŽEM.

Kako od listopada naučiti živjeti u poniznosti i predanju Gospodinu

LISTOPAD JE POSEBAN MJESEC. Možda je njegova ljepota baš u tome što nas, kao ni jedan drugi mjesec, podsjeća na prolaznost i ukazuje na vječnost. Mjesec kad stabla sa sebe svlače svoje listove i pozivaju i nas da sa sebe svučemo stare haljine i obučemo nove, svučemo stare mješine, a obučemo nove, svučemo staroga čovjeka, a obučemo novoga. Priroda ne nosi stare haljine. Odbacuje istrošeno

i daje prostora novomu. Nove misli osvježuju duh i srce, a svjež duh obnavlja tijelo. Ako to ne učinimo na vrijeme onda bi nas upravo to vrijeme moglo zaskočiti: grčevito stežemo svoje stare, istrošene haljine i ne damo ih, ali vrijeme kaže da je rok trajanja istekao.

Nitko se ne koristi novim materijalima da bi zakrpao staru odjeću. Međutim, većina ljudi kaže: „Bože, imam rupu ovdje. Daj me zakrpaj s malo svoje nadnaravne pomoći. Ali nemoj od mene tražiti da promijenim način života. Nemoj od mene tražiti da obučem neku novu odjeću!“

Mnogi dolaze u Međugorje da im Bog po Mariji usliši molitvu jer imaju neki veliki problem. Međutim, nakon što se ponovno vrate svojim domovima, nastave živjeti istim načinom života: ogovaraju, kleveću, varaju, psuju, mrmljaju, provode sate i sate pred televizorom gledajući nemoralne sadržaje... Sve što žele od Boga samo je malena zakrpa njegove nadnaravne sile i blagoslova na svojim odrpanim odijelima. Ne promišljaju da promjena počinje ne jednom zakrpom nego promjenom srca, onda

kad dopustimo da nas Bog iznutra zahvati i promijeni.

Čitamo u Bibliji da se Bog jedne noći u snu ukazao Davidovu sinu Salomonu rekavši mu: „Reci što želiš? Dat ću ti.“ Salomon je mudro odgovorio: „Daj svom sluzi pronicljivo srce.“ (Usp. 1Kr 3,4-10) Bolji poznavatelji hebrejskog jezika kažu da je točniji prevod „srce koje čuje“. Nema ništa dragocjenije od srca koje čuje Boga. Srce koje čuje Boga i u svibnju kad stablo cvjeta i prolisava i u listopadu kad s njega lišće opada. Bog ne piše evanđelje samo u Bibliji, nego i po drveću i u cvijeću i oblacima i zvijezdama. Njegovo obećanje uskrsnuća zapisano je ne samo u Bibliji već i u svakom listu u proljeće.

Kada stablo u proljeće tek procvjeta ili tek prolisava, tada se znamo diviti njegovoj ljepoti. Raskoši cvijeta i novim listovima. Znamo li se diviti njegovoj ljepoti i u listopadu kad s njega posve lišće opadne? Kad ostane posve prazno, golo i sivo? Znamo li se i tada diviti stablu? Ne njegovoj izvanjskoj ljepoti koliko nutarnjoj ljepoti njegova spokoja i mira. Kako smireno i u tišini prihvaća da mu listopad otkida list po list s njegovih grana i posve ga razgoličuje. Primjećujemo li tada da se to stablo ne buni, ne mrmlja, ne palače nad sobom, ne boji se, nego s mirom u srcu oprašta se od svoga lišća i to baš onda kad je u najljepšim bojama. Tone spokojno u san i ne boji se jeseni, vjetrova i zime. Mirno sniva poput Isusa na lađi kad

Mjesto i vrijeme u kojem se trebamo najviše diviti na ovom svijetu zove se euharistija. Na misi Bog svojom krvlju plaća cijenu za nas, žrtvujući sebe da bi nama oprostio i najteže grijeh. Prenimo se i shvatimo što je za nas učinjeno. Dopustimo da nas to gane, zaprepasti i oduševi.

se digla strašna oluja na moru. Znamo li se i tada diviti stablu ili samo spustimo zamišljeni pogled, uvučemo se u sebe, navučemo jače kapu na glavu i zakopčamo zadnje dugme na svom kaputu. Znamo li se diviti, znamo li se oduševiti poput radoznalog djeteta ili smo na to već odavno zaboravili. Diviti se i oduševiti se povezano je s dušom i duhom: o-duševiti se, o-duhoviti se. Divljenje i oduševljenje ne dolaze izvana nego iznutra tamo gdje Duh Božji boravi. Razlog našega divljenja i oduševljenja nisu stvari i ljudi oko nas, niti priroda živa ili mrtva. Nego Duh u nama, koji nas oduhovljava i oduševljava. To je jako dobro znao sv. Franjo. Oduševljen je bio svime što bi njegovo oko vidjelo ili ruka dotakla. U svemu je vidio brata i sestru i slavio u svakom stvorenju zajedničkog Oca na nebu, Stvoritelja svega jer je Duh Božji prebivao u njemu. Očima Duha gledao je sebe i svijet oko sebe.

„Ako ti se tvoja svagdašnjica čini dosadnom i sivom ne optužuj nju nego sebe što nemaš snage u njoj vidjeti ljepotu.“ (H. M. Rilke) Kao da nam je ljepota skrivena. Kao da je ne shvaćamo.

„Dok su se svi divili svemu što je Isus činio, reče on učenicima: Uzmite k srcu ove riječi: Sin čovječji doista ima biti predan ljudima u ruke. Ali oni ne razumješe te besjede, bijaše im skrivena...“ (Lk 9,43-45)

Ljudi su se divili i bili su oduševljeni Isusom kad je ozdravljao bolesne, kad je nahranio pet tisuća ljudi s nekoliko kruhova, kad je propovijedao kao nitko do tada. Bili su oduševljeni. Isus je primijetio da se dive i nije ih ukorio zbog toga. Diviti se Bogu, biti oduševljen Bogom jest nešto dobro i poželjno. Ali Isus je nastavio: „U redu što se divite zbog mojih čuda, ozdravljenja, propovijedi, ali hoćete li se diviti meni i onda kad budem predan ljudima u ruke: kad me bičuju, kad me pljukuju, kad me pogrđuju, kad me ponižavaju, kad umirem na križu? Hoćete li se i tada diviti? Hoćete li i tada biti oduševljeni? Hoćete li biti zavidljeni i oduševljeni što ljubim i onoga koji me razapinje?“ Ne zbog onoga što mu vojnici i svjetina čine, nego zbog mira i ljubavi koju nosi u sebi usprkos strašnim mukama i poniženjima koja dolaze izvana.

Kad prestanemo biti oduševljeni i oduhovljeni Kristom, i na Genzaretskom jezeru i na Golgoti, postat ćemo sol koja je obljutavila pa makar svaki dan išli na misu. Sol koja ne obavlja svoju funkciju. Sol koja je postala neslana. Isus za tu sol kaže: „Više nije ni za što, osim da se izbacivanjem da je ljudi pogaze.“ (Mt 5,13) Primjedba nije ni zašto nešto je najgore što možete nekome reći. Biti ni za što najniža je razina na koju čovjek može pasti, a upravo je to stanje u kojem ćemo biti ako ne budemo ono za što smo poslani. Ne ćemo biti ni za što osim da nas se baci van da nas ljudi izgaze.

Isusova se riječ ispunja. Ispunit će se i njegova riječ da će ljudi gaziti neslanu Crkvu. Dovoljno je da pogledamo na događanja u svijetu, vidjet ćemo da postoje milijuni koji samo čekaju da nas zgaze. Ovo se može nekome učiniti preuveličavanje, ali to je činjenica jer Isusova riječ se ostvaruje. Mnogi bi se diljem svijeta smatrali počašćenima da nas mogu zgaziti. To će se i dogoditi ako se ne obratimo jer Božja riječ je istina. Ako jednoga dana dođe do toga onda ne ćemo moći kazati kako nismo znali. Jedino što ćemo moći izgovoriti bit će: „Zaslужili smo... Bog nas je upozorio.“

Propast kršćanstva u zapadnom svijetu ne događa se zbog progonitelja nego zbog mlakih i neslanih kršćana. Veliki indijski vođa

Gandhi bio je zadivljen i oduševljen Kristom i često je čitao Novi zavjet. Sam je govorio da bi odavno postao kršćanin da nije kršćanin. Kad su ga pitali kršćanski misionari u Indiji što bi trebali činiti da bi ljudi Indije lakše prihvatili Krista, jednostavno je odgovorio: „Pogledajte ružu! Svi je vole zbog njezina mirisa. Dakle, gospodo, mirišite Kristom i svi će zavoljeti Krista preko vas.“ Samo onaj tko je oduševljen i oduhovljen moći će i druge oduševljivati.

Sveti Franjo je bio oduševljen i oduhovljen Kristom. Za njega je križ bio znak Isusove ljubavi i otkupljenja. Osjećao je snagu njegove ljubavi na vlastitom tijelu. Zbog toga se volio moliti pred križem. Mnogo je puta jednostavno uzeo dvije grane i napravio križ od njih i pred tim je znamenjem sklopio ruke u molitvu. Bio je oduševljen i zadivljen Kristovim križem.

Budimo iskreni prema sebi i upitajmo se jesmo li ikada imali želju i sami osjetiti bol čavala u svojim rukama i nogama kao što ih je Krist osjećao? Možda radije bježimo od boli? Kad je osjetimo još u daljini, molimo li odmah Isusa da nas oslobodi? Bježimo od boli možda zato što nikada nismo naučili do kraja ljubiti. Franjo ne samo da nije bježao nego je molio Isusa da mu udijeli rane (stigme) na njegovu tijelu, ali u isto vrijeme i ljubav s kojom je Isus ljubio na križu. Ljubav je ključna, a ne bol, iako jedno bez drugoga ne ide.

Nije čudo što je križ progovorio Franji. Ta svi križevi govore. Vazda govore. Nije čudo što je Franjo čuo križ. Čudo je što ih mi ne čujemo. Da govore, da ljube. Možda nam je tajna ljubavi na križu skrivena jer smo mlaki i neslani kršćani. Učimo se od Franje i Marije kako ljubiti Isusa i onda kad nas sustigne bol. Zato mi je ovaj mjesec listopad drag jer je ovo Gospin i Franjin mjesec. Učimo se od njih kako umrijeti sebi, umrijeti svojoj potrebi diviti se sebi i početi se diviti Stvoritelju svega. U mjeri u kojoj se manje divimo sebi u toj mjeri više ćemo se diviti Bogu.

Rabi Bunam pripovijedao je o nekom čovjeku koji je živio u samoći, rekao je: „Netko se povuče u pustinju i žmirka kroz grmlje je li mu se iz daljine netko divi.“ Dakle, otišao je u pustinju, na pokornički način života, ali ne da bi slavio Boga i divio se Bogu nego svome egu.

Mjesto i vrijeme u kojem se trebamo najviše diviti na ovom svijetu zove se euharistija. Na misi Bog svojom krvlju plaća cijenu za nas, žrtvujući sebe da bi nama oprostio i najteže grijeh. Prenimo se i shvatimo što je za nas učinjeno. Dopustimo da nas to gane, zaprepasti i oduševi.

Dopustimo Isusu da ruka njegova Duha otkida list po list sa stabla našega ega, naše oholosti koja je najveća zaprjeka da se posve otvorimo i predamo u zagrljaj onom za kojim duša naša čezne.

Je li Međugorje uistinu pusto?

Foto: Arhiv ICMM

BOŽO SKOKO

Neki su se domaći mediji proteklih tjedana raspisali kako je Međugorje posljednjih mjeseci saslabasno pusto, kako ondje vlada „pustoš koja se ne pamti“ te kako je „vjerski turizam u Međugorju doživio slom“. Neki su zajedljivo podsjetili kao su zlobnici u vrijeme komunizma Gospu Međugorsku nazi-

vali „Gospom od deviza“, a danas bi – dodaju – „prema viđenome ovih dana u doba pandemije vjerojatnije skovali nešto kao – „Gospa od čemera“.

Međugorje dijeli sudbinu svih drugih masovnijih odredišta – ne samo u Bosni i Hercegovini, koja je na crvenim listama u većem dijelu Europe, pa su prema njoj zatvorene granice ili je za boravak u ovoj državi određena

dvotjedna izolacija – već i u ostatku svijeta. Kaže mi poznanik, inače djelatnik u Europskom parlamentu, kako je posljednjih mjeseci Brisel, sjedište Europske unije, poznato po kaotičnom prometu, velikim gužvama i dnevnim posjetama tisuća Europljana, sablasno prazno, izuzmemo li onaj dio lokalnih stanovnika. Pust je i Pariz, u odnosu na razdoblje prije pandemije,

a njegove galerije, muzeji i susretišta svih vrsta zjape prazni... Baš kao i sve europske metropole, bez turista, posjetitelja, prolaznika... Već mjesecima nas je sve ova pandemija prizemljila, zarobila i usporila. Zrakoplovi ne lete, linije se otkazuju, poslovnice zrakoplovnih kompanija se zatvaraju, a djelatnici otpuštaju... Hrvatska je, osobito njezina jadranska obala, malo živnula tijekom ljeta, ali su nažalost neki njezini gradovi, poput slavnog i općepoznatog Dubrovnika, koji je ovisan o gostima iz udaljenijih zemalja, ostali prilično prazni. Ljudi ostaju

doma, boje se, žele ali ne mogu putovati, zbog posla, zdravlja, sigurnosnih mjera, pa i zbog spomenutih problema oko zrakoplovnih linija.

Čemu onda vijest da u Međugorju u vrijeme pandemije nema uobičajenih gužvi, stotina autobusa i ljudi svih boja kože i podrijetla, kao što je to bila svakodnevica sve do početka ove godine!? Nema ih ni u razvikanim turističkim destinacijama, ni u političkim i kulturnim metropolama svijeta, pa ako hoćete ni u svetištima u Fatimi i Lurdu, gdje se vjernici također pridržavaju striktnih epidemioloških mjera i kontrola, pa tako ni u malom Međugorju. „Ali Međugorje prodaje novine!“ – kaže mi iskusni zagrebački novinar sa smiješkom na licu. Čim u naslovu imate Međugorje, bez obzira je li riječ o kakvom čudu ili odluci Vatikana, svakodnevici u vrijeme korone ili gostovanju kakve poznate osobe, ljudi čitaju... „A posebno kad je nešto negativno!“ – dodaje, jer ljude onda takva tema intrigira, neki se i naslađuju, a neki prate sa zabrinutošću. Tako Međugorje postaje tema i kad objektivno novinarske priče nema. A o krivoj percepciji koja se tako stvara nema potrebe ni govoriti... Sjetimo se samo koliko smo se načitali priča o zabrani i ismijavanju Međugorja, o krivim interpretacijama papinih riječi, a posebice o bogatstvu koje se ondje desetljećima navodno gomila.

A kad smo kod „zgrtanja novca“ i „vjerskog turizma“, neki Međugorje ovih kriznih mjeseci promatraju isključivo kroz tu prizmu. Promatraju opustjele štandove sa jeftinim uvoznim suvenirima, nadograđene hotele i apartmane s novim smještajnim jedinicama, koje se ne mogu iznajmiti, te dodatne sadržaje u kojima nema tko uživati. I sukladno tome zaključuju da je Međugorje, eto propalo, jer nema turista koji će ostaviti koju kunu, odnosno marku.

Ali to nije bit Međugorja. Međugorje je od 1981. živjelo i bez luksuznih

hotela i ugostiteljskih sadržaja, ali i uz njihove usluge mnogobrojnim hodočascima; bez masovnosti, ali i s masovnošću; uz kritičnost crkvene hijerarhije, ali i uz njezinu blagonaklonost i blagoslov... I bez obzira na sve mijene, prilike i neprilike, svjedočilo je Gospine poruke, jasno i glasno je pronosilo poruku svijetom o potrebi povratka Isusu Kristu, kao jedinom spasitelju, o važnosti mira i ljubavi... A da je ta poruka padala na plodno tlo svjedoče milijuni prijatelja i glasnika Međugorja diljem svijeta, od kojih mnogi uopće nisu bili u Hercegovini, ali unatoč svemu, prate Gospine poruke i nastoje ih živjeti.

Zahvaljujući suvremenim informacijskim i komunikacijskim sredstvima i alatima, prijatelji Međugorja mjesecima prate sva međugorska zbivanja on-line te su srcem i dušom u svetištu Kraljice Mira, možda i više od nekih koji povremeno posjete ovaj kraj iz radoznalosti, u iščekivanju čuda, ili kako bi uživali u nekom od dodatnih sadržaja u ovom mjestu.

Međugorje nisu štandovi, ni vašar, trgovine i turizam, iako nijedno svetište ne može pobjeći od tog šarenila komercijalne ponude, koja ide za svim većim okupljanjima ljudi. I ne bismo ga trebali prosuđivati po tim izvanjskim simbolima i znakovima, na koje ni međugorski franjevci, ni apostolski upravitelj ne mogu utjecati, jer je to mimo njihove nadležnosti, a i volje.

Međugorje je molitva, sakramentalni život, posvećenost Bogu i življenje Gospinih poruka. Međugorje je utočište, ali i inspiracija, opomena i poticaj. Ono živi tiho, ali svojom snagom i porukom djeluje i na najudaljenije krajeve svijeta, potiče i one koji su bili njegovi protivnici ili su ga ravnodušno ignorirali.

I zato s pravom možemo reći da Međugorje nije pustoš, mada su njegove ulice u doba Covida 19 prilično prazne, već je puno života i plodova, kojima svakodnevno svjedočimo.

ZAHVALJUJUĆI
SUVREMENIM
INFORMACIJSKIM I
KOMUNIKACIJSKIM
SREDSTVIMA
I ALATIMA,
PRIJATELJI
MEĐUGORJA
MJESECIMA PRATE
SVA MEĐUGORSKA
ZBIVANJA ON-LINE
TE SU SRCEM I
DUŠOM U SVETIŠTU
KRALJICE MIRA,
MOŽDA I VIŠE
OD NEKIH KOJI
POVREMENO
POSJETE OVAJ KRAJ
IZ RADOZNALOSTI,
U IŠČEKIVANJU
ČUDA, ILI KAKO BI
UŽIVALI U NEKOM
OD DODATNIH
SADRŽAJA U OVOM
MJESTU.

Razgovor s Jeanom Khouryjem

MEĐUGORJE JE UISTINU TEMELJNO MJESTO POVRATKA VJERI I OBRAĆENJA!

Školovan kod isusovaca u Kairu, a potom u Francuskoj i Švicarskoj na studiju elektronike i kemije kada je osjetio čežnju za duhovnim zvanjem, zaputio se u Rim gdje je postao laički stručnjak za duhovnu teologiju. U svemu tome snažno vezan uz karmelićane i drevne crkvene naučitelje te smatrajući Crkvu svojom istinskom „zemljom“, Jean Khoury je u Londonu osnovao „Marijinu školu“ u kojoj polaznici primaju iscrpnu obuku iz duhovnog života i koja također postoji u Egiptu, Libanonu, Francuskoj i Italiji. Počiva na živoj mističnoj tradiciji Crkve i pozivu na svetost, temeljima koje je uočio i u riznici Gospinih poruka iz Međugorja na koje asocira i naziv jednog od tri stupa škole, uz Lectio Divina i Gospina pristupa: *Molitva iz srca*, o čemu je napisao i knjigu, jednu od brojnih koje je objavio tijekom više od 25 godina iskustva posvećenih neumornom radu s kršćanima. Na osnivanje škole potaknula ga je Gospa, koju doživljava kao arhetip Isusovih vjernika i koju nismo pozvani samo oponašati nego se i preobraziti u Njoj, primajući je u Njezinu nagonu da nam priđe. Školu je blagoslovio papa Benedikt XVI.

SABRINA ČOVIĆ RADOJIČIĆ

Kako je tekao Vaš životni put? Otac Vam je iz Egipta, majka iz Francuske, a supruga iz Gvatemale. Živjeli ste u nekoliko zemalja, a danas živite i radite u Velikoj Britaniji.

Mnogi u tome vide bogatstvo. Moram dodati: to se mora platiti i vrlo je skupo. No te me životne datosti sprječavaju da volim isključivo jednu zemlju, jer me ukorjenjuju u Crkvi kao mjestu pripadnosti, kao zemlji. To mi dopušta da iskusim neizmjernu raznolikost i bogatstvo čovječanstva.

Kad to kažem, ako pogledate pojedinosti mog podrijetla, još je složenije. Imam i grčke, libanonske i druge korijene Sagledamo li to

na razini vjere, pet je majki crkava kojima pripadam, što me zapravo raduje.

Kako ste proživljavali tu kulturološku razliku između svojih roditelja? Što ste naučili iz toga, jer ne živite ni u Egiptu ni u Francuskoj?

Osuđeni ste da vas kolege smatraju drukčijim. Nikad nisam Egipćanin za Egipćane ili Francuz za Francuze. To je moj usud, koji kao takav prihvaćam. Iako me isprva koštalo udaljevanje od moje dvije zemlje, posebno Francuske, poziv da ih napustim poput Abrahama otvorio mi je vidike.

Ali možemo li pobjeći od svojih korijena? Egipat ima neizmerno ljudsko bogatstvo! Postoji egipatska izreka koja kaže: „Egipat je majka svijeta“. Morate biti Egipćanin, piti vodu iz Nila i jesti plodove te zemlje da biste je razumjeli. U Egiptu postoji iznimna ljudska gustoća – mislim da je i u Indiji slično. Zatim, Francuska, koja utjelovljuje beskonačnost stvari i koja je smještena više na razini djela, uma, estetike itd. Očito je da je svaka

zemlja lijepa i da je za svakog čovjeka njegova zemlja uvijek lijepa. To su dvije velike države i civilizacije. No to nipošto ne znači da podcjenjujem Talijane ili neke druge narode.

Ne živim ni u Francuskoj ni u Egiptu, živim „između“, odnosno u Velikoj Britaniji za koju mislim da je dobra za naše pretjerano kartezijansko i samoživno razmišljanje te da je engleski jezik nužno sredstvo za suvremenu evangelizaciju. Moji se obzori šire.

Posjećujete li rodbinu u tim zemljama? Što volite u Francuskoj, a što u Egiptu?

Naravno da redovito posjećujem svoju obitelj u obje zemlje. Što se tiče ljubavi koju osjećam prema Francuskoj, samo Bog zna što je ona i kolika je. Čini da me Bog nagoni da je pustim, zbog životnih okolnosti i sudbine. Mislim da dobri Bog ima svoje razloge! Možda ne želi da se previše vežem uz zemlju i potiče me da idem prema Crkvi, u njezine vlastite „zemlje“.

Također sam vezan uz kršćansku povijest Egipta. Njezini su počeci bili iznimni: pustinjski oci, Aleksandrijska katehetska škola, veliki patrijarsi i liječnici, kao što su Atanazije i Ćiril. Koptska crkva i danas ima vrlo živo monaštvo. Otac me poučio bizantskom obredu, što je dodatno bogatstvo koje sam primio. Iako sam u svojem teološkom usavršavanju slijedio latinski i zapadni obred, neumorno se vraćam tim istočnim crkvama i njihovim bogatstvima iz kojih uvijek crpimo znanje.

Boravak u Kairu daje mi osjećaj stabilnosti: poznajem mjesto, a i arapski koji je blizak hebrejskom jeziku. Vrlo smo blizu sredini evanđelja, zbog čega mislim da je lakše razumjeti što se događa i u Starom i u Novom zavjetu. Primjerice, Izlazak se vjerojatno dogodio nešto više od stotinu kilometara od Kaira, a brdo Sinaj je odmah iza Sharm El Sheika, što su nevjerojatne datosti. Stoga mi je život na tim mjestima lakši. A onda pustinja, znam što je to: žuti pijesak dokle god pogled seže. S druge strane, Francuska me je obučila intelektualno i duhovno. Na neki joj način sve dugujem.

Zbog čega ste se zainteresirali za teologiju u toj mjeri da joj se potpuno posvetite? Dubinski ste je studirali, osnovali ste školu koja podučava duhovnom životu. Puno ste toga napisali i dalje pišete o duhovnim temama.

Na trećoj godini sveučilišta, dok sam u Grenoblu studirao elektroniku, doživio sam snažno obraćenje koje je trajalo mjesecima, čak bih rekao i dvije ili tri godine. Postoji razlika između onoga što znači biti kršćanin i susresti se s Kristom. Prije obraćenja prakticirao sam vjeru kao kršćanin, ali to nije isto. Poslije, i to ubrzo, jedini odgovor na Kristov poziv koji sam osjetio bio je da mu se u potpunosti predam. Moje zanimanje za duhovni život proizlazi odatle, iz duhovnog iskustva započetog 1982. Poslije se sve nadovezalo: studij, posjet karmelićanima iz Avignona i sve drugo.

Moje su duhovno iskustvo kovalo godinama! Želio sam biti redovnik, no dobri je Bog htio drukčije. Ali to mi je ipak pružilo nekoliko godina vrlo snažnog iskustva u Karmelu, što me izgradilo i osiguralo da nakon toga nastavim podučavati duhovni život. Bio je to prirodan tijek.

Koje su knjige i teme posebno na Vas utjecale?

Sveto pismo, Sveto pismo, Sveto pismo. Svaki dan. Zatim crkveni oci i mistici te njihov način iščitavanja Svetog pisma i predstavljanja duhovnog života. Predugo bi trebalo za razgovor o autorima i njihovim knjigama koji su me obilježili. Posebno bih istaknuo tri karmelićanska naučitelja – sv. Ivana od Križa i dvije Thérèse, kao i Ljudevita Montfort-

skog. Otkrivanje dubina duhovnog života po Kristu daje sav smisao mojem životu. Dubinsko otkrivanje Djevice Marije za mene je neophodno: to je također dug put.

Koje su Vaše odgovornosti u župi?

Nakon što sam osnovao Marijinu školu koja podučava duhovnom životu, vrijeme mi je ispunjeno u smislu opredjeljenja i odgovornosti, jer uključuje upravljanje školom, držanje nastave, pisanje članaka, knjiga, odgovaranje na pitanja i pomaganje „učenicima“. Mislim da je danas, 60 godina nakon Sabora, podučavanje i obnova duhovnog života, kao i teologije, nužna. Zapravo, oživljavanje duhovne teologije koju smo živjeli od 1920. do 1940. jenjavalo je i nije urodilo dovoljnim plodom da snažno potakne Sabor. Vjerujem da se rad na duhovnoj teologiji mora nastaviti i da moramo naučiti lekcije iz prošlosti.

Stekli smo naviku da za teologe smatramo samo svećenike, ali vidimo sve više laika s naprednom teološkom izobrazbom, među njima i nezanemarljiv broj žena. Čime oni mogu pridonijeti? U Vašem konkretnom slučaju, cijenjeni ste i traženi teolog. Kako se osjećate u ulozi koja je pomalo nova, ali koja će se vjerojatno razvijati jer se smanjuje broj svećenika?

Jedan od glavnih plodova priprema za Sabor, samog Sabora i godina koje su uslijedile snažno je buđenje uloge laika u Crkvi. Često ih smatraju građanima drugog reda, jer dolaze izdaleka. Ali to još uvijek nije dovoljno. Puno stvari koje svećenici rade mogli bi raditi laici, što bi svećenicima omogućilo obavljanje njihovih dužnosti. Međutim, svećenik je nezamjenjiv. Uvijek ćemo imati zvanja! Stalni je izazov znati kako osposobiti buduće svećenike.

S obzirom na svoju karijeru, nepobitno je da sam puno stekao svojim radom u Karmelu, kojem dugujem gotovo sve.

Što se mene tiče, ja sam teolog specijaliziran za duhovnu teologiju. Iako su tradicionalno – a takvo je stanje stvari – teolozi često bili svećenici ili redovnici, ta funkcija i poslanje u Crkvi ne pripadaju isključivo svećenstvu ili muškom spolu! Crkvi su potrebni teolozi da bi napredovala. Potrebni su joj ljudi koji kopaju, produbljuju i objavljuju razumijevanje i prikaz naše vjere.

Zašto se na zapadu očituje ta nezainteresiranost za religiju, za razliku od afričkih i azijskih zemalja koje imaju stalni problem nedostatka mjesta na seminarima?

Moramo stvari postaviti u njihov kontekst i u različite ritmove zemalja. U mnogim zapadnim zemljama doživjeli smo munjevit razvoj koji je poprimio oblik adolescentske krize. Mislim na ono što se događa u Francuskoj i drugdje već od 1965., a što se pripremalo već prije II. svjetskog rata. Bila je to vrlo duboka kriza u Crkvi, ali i u društvu. Jesmo li izašli iz ove krize? Osobno mislim da nismo. To znači da ne želim ništa idealizirati i, u određenom smislu, Crkvu – u svakom razdoblju – neprestano treba obnavljati kako bismo se sve više približavali evanđelju, Kristu i vjerodostojnom i dubokom duhovnom životu.

Ono što opažamo od 1965. u zemljama poput Francuske, Nizozemske, Italije i drugdje primjećuje se s razlikama i posebnostima za kašnjenjem od 25 godina u Španjolskoj, 30–35 godina u Libanonu ili 45 godina u Egiptu, a svakako i nakon pada komunizma. To je ulazak svake zemlje u dob sličnu adolescenciji: razvijaju se sloboda, tijelo, osjećaji, znanstvene sposobnosti, obuzima nas opijenost i iskušavamo se u tisuću stvari.

Mislim da ova kriza donosi veću potražnju za istinom o čovjeku, koji je također ogoljen. No, je li Crkva znala, zna li danas i hoće li znati sutra kako odgovoriti na potrebe onih koji proživljavaju krizu? A potom, kao što je slučaj s adolescentima,

hoće li sudionici krize poslušati glas mudrosti i razuma?

Sjećam se da sam više puta '80-ih, a posebice '90-ih godina, rekao sebi: „Crkva propušta priliku“, jer naši suvremenici žedaju za duhovnim životom i iskustvom Boga, Krista, a mi im ne dajemo duhovno bogatstvo koje imamo i koje nažalost ostaje zatomljeno. Kriza i osuda kvijetizma u 18. stoljeću imale su nesagledive posljedice, unatoč raznim prilikama nakon toga.

Štoviše, čak i danas, a možda i više no ikad, u Crkvi smo zaključani u klatnu koje se njiše zdesna nalijevo, dok je zapravo u pitanju dubina duhovnog života s Kristom. Smatram da se milosrđe potpuno zatire zauzimanjem „lijevih“ ili „desnih“ položaja unutar Crkve. Svatko misli da zna bolje od onog drugog. Dosežemo nevjerovatne i uznemirujuće razine duhovnog ponosa. Mislimo da radimo ispravno ne shvaćajući kakvo bol nanosimo Kristu, i to „u Njegovo ime“! Izvjesno farizejstvo danas je previše rašireno u najpobožnijim krugovima.

Neke zapadne zemlje bile su vrlo aktivne u misijama, šireći Kristovu riječ diljem svijeta. Te zemlje „stare“ i sada nam evangelizirane zemlje šalju svećenike kao pojačanje. Je li to dobro? Ne riskiramo li u tim zemljama stvoriti neravnotežu?

Zanjemo što smo posijali, posebice od 1965.! Otac Cyrille Argenti rekao je da nijedna određena Crkva ne obećava vječnost. Pod tim je podrazumijevao da to što univerzalna Crkva obećava zaštitu od Zloga i održivost ne vrijedi za pojedine Crkve, odnosno za biskupije koje se nalaze u određenoj zemlji ili regiji. To je temeljna razlika i veliko nam je upozorenje da se nikad ne opuštamo i zaboravljamo – dovoljno je pročitati povijest Crkve – da postoje čitavi odjelci kršćanstva koji su prestali biti kršćanski, i to puno prije trenutne krize. Primijetio sam da je na jednom od svojih putovanja u Francusku, govoreći o činjenici da je Francuska najstarija kćer Crkve, papa Ivan Pavao II. koristio glagol u prošlom vremenu. To mi je slomilo srce! Ne sjećam se da je itko to komentirao!

Ono što mene brine nije samo osiromašenje tradicionalno važnih zemalja u Crkvi kao što je Francuska.

Zabrinjavajući je ozbiljni kulturni, filozofski i teološki raskol između sadašnjih i prošlih naraštaja te čitave prošlosti Crkve! „Tradicija“ znači neprekinuti prijenos vjere. Ali ako postoji rez ili još gori raskol, opasnosti su ozbiljne. Podrazumijeva se da se izraz *živa tradicija* danas koristi s podsmijehom u smislu uvredljivog siromaštva, što je užasno! Najbolje namjere danas odnose se na stvari koje nisu istinska tradicija. Trebat će nam stoljeća da se oporavimo od ovog reza! Malo je živih od onih koji su poznavali jučerašnji svijet i koji bi mogli prenijeti bit prošlosti, njezinu mudrost, razlučivanje, ravnotežu, odnosno ono što znači biti katolik.

U Međugorju Vas je dirnulo ono što ste tamo doživjeli. Pričajte nam o svojem odnosu s Međugorjem. Kad ste čuli za njega i što ste mislili o njemu? Kakvi su bili Vaši dojmovi kad ste prvi put došli? Što vam je ostalo u srcu?

U Francuskoj smo o Međugorju čuli gotovo od početka ukazanja. Stoga smo pratili, čitali, iz blizine i izdaleka, sve što se događa u Međugorju. I osobno sam sve pratio i imao prijatelje koji su ga redovito posjećivali ili odlazili tamo. Pročitao sam neke poruke. Zbog svojih odgovornosti, godinama nisam mogao otići u Međugorje, a uz to po temperamentu nisam previše „hodočasnički“ tip. A onda, kad sam 1998. počeo predavati mariologiju, morao sam to proučiti kako bih saznao kakvo je službeno stajalište Crkve kako bih mogao odgovoriti na studentska pitanja. Iznenadilo me to što je službeni stav u to vrijeme bio vrlo oprezan i suzdržan. Bilo je zabranjeno službeno organizirati hodočašća. No mnogi su išli u Međugorje, možda i zbog neupućenosti u vatikanske smjernice. Sada se sve promijenilo; ali trebalo je puno vremena! Divim se poniznosti Ivana Pavla II. koji je poštovao mjesnog biskupa koji ga nije pozvao! Nikad nije bio tamo! Razumijem mudrost Crkve u tome što si ona ne dopušta površno ponašanje, pogotovo jer su ukazanja trajala desetke godina. Zapravo, prije donošenja odluke, Crkva čeka da se ukazanja završe prije nego što priskrbi sve elemente i objavi zrelo mišljenje.

Bio sam gotovo prisiljen otići u Međugorje 2002. Ponizno sam pohađao Školu poruka! Mudro sam kupio knjižicu s porukama i počeo je čitati! Ovako sam zamislio svoje hodočašće: ako Gospa govori, morate je slušati i vidjeti što govori. Ono što me zaprepastilo, posebno s moje točke gledišta kao teologa koji se specijalizirao za duhovnu teologiju i obuku za duhovni život, jeste to što sam elemente duhovnog života pronašao u Gospinim porukama, ali izrečene

na jednostavan i sažet način. Kažu da Gospa uvijek govori isto! To nije istina! To se samo tako čini.

Ako primijetimo da postoji ciklus od tri godine tjednog poučavanja, poput Kristovog na zemlji koji je imao trogodišnji ritam kateheze, o čemu govori sveti Pavao u Djelima 21,31, shvatit ćemo da u Marijinoj inicijativi postoji početna jedinstvena cjelina, *corpus* biblijske cjeline. Tek nakon tri godine poruke postaju mjesečne! U te prve tri godine vrlo malo ljudi uočava tjednu Gospinu katehezu, cjelovitu doktrinarnu jedinicu, što se proteže kroz 51 tjedan. Pomnožimo li to s tri, dobivamo 153 Gospine ribe (usp. Iv 21,11). Za mene je to istinska međugorska riznica!

Tijekom prvog posjeta Međugorju zapanjio sam se primijetivši da u te tri godine poučavanja nije bilo praktičnog odjeka! Gospa je također tražila da se osnuje škola koja će poučavati duhovnom životu, a 2002. još uvijek nije postojala, što mi je naravno bilo šokantno! Rekao sam

sebi: kakvog smisla ima desetke puta dolaziti u Međugorje, kao mnogi koje sam poznavao, bez obraćanja pozornosti na ovo Marijino učenje?! Međugorske hodočasnike čeka čitav jedan program kojim bi mogla započeti nova faza.

Poslije sam primijetio da se oko 2005. u Međugorju događa novi fenomen: pljuštale su milosti kao što je počivanje u Duhu. Smatrao sam to čudesnim.

Međugorje je uistinu temeljno mjesto povratka vjeri i obraćenja! Samo Bog zna koliko je ljudi tamo pronašlo svoju vjeru!

Želite li, namjeravate li, produbiti teološku poruku Međugorja? Kao teologa, koji aspekti na Vas ostavljaju najjači dojam i koje smatrate najvažnijima?

Prije nekoliko godina prikupljao sam poruke koje su se doticale različitih tema! Primjerice, molitva iz srca, odnosno „molitva srcem“ jedna je od temeljnih tema kojoj se Gospa vraća. Gotovo sam u kušnji reći da je to „srce“ Gospinih poruka. Budući da sam se specijalizirao za duhovnu teologiju, molitva iz srca potpuno mi je poznata, o čemu sam govorio i u svojim knjigama i člancima, kao i teološki. U zbirci citata iz poruka pronašao sam srž učenja o molitvi iz srca. To je rudnik o kojem je potrebno razgovarati. Minimum poštovanja prema Gospi iskazuje se uvažavanjem njezinih poruka i trudom da ih teološki razumijemo i živimo. Svakako, s obzirom na stanje u kojem se danas nalazi duhovna teologija, malo je vjerojatno da ćemo steći uvid u Gospine poruke na razini obuke za duhovni život, što je šteta.

To bih mogao reći i za lectio divina. Iako Gospa ne koristi taj izraz, njezino se učenje odnosi na tu temu, što sam obradio i u svojoj knjizi o lectio divina, odnosno čitanju Božje riječi.

Mislim da bi međugorski vjernici trebali razmotriti ova pitanja, u čemu sam im spreman pomoći.

Neki ljudi imaju potrebu objasniti gomilu „čudesnih“ iskustava koja su doživjeli. Budući da sam to i sama iskusila, razumijem da je srce potreseno, ali izvan tih subjektivnih aspekata, što bismo zapravo trebali razvijati?

Mnogi su u Međugorje otišli zato što ih privlače nadnaravne stvari! Riskirajući da se ponovim, rekao bih da je malo onih koji su ozbiljno obratili pozornost na Gospine poruke kao na katehetsk cjelinu, poruke iz prve tri godine, primjerice one tjedne. To zaslužuje veliku pažnju. Ostalo, mislim da prolazi. Po meni je to najveća korist koju Međugorje može imati! Daleko smo od „čudesnog“, jer smo u čudima svaki dan. Zato mi se jako svidjela knjiga koju ste objavili nakon što ste dugo intervjuirali jednu vidjelicu! Pojavljuje se u svojem svakodnevnom životu, na putu osobnog rasta, daleko od čudesnoga! To je ono što je važno. Vidioci imaju svoje osobno duhovno putovanje, svoje svakodnevne uspone, i to je ono čega se moramo sjetiti: živjeti Mariju.

Što mislite o dužini trajanja ukazanja?

Istina je da ukazanja dugo traju. No zaboravljamo kako je bilo u svijetu 1980-ih. Prošli smo kroz vrlo teška vremena. Bila je to vladavina Ivana Pavla II., s ratovima i dubokim preokretima. Gospa nas je željela pratiti duž cijelog tog puta. Umorimo li se ikad od njezine prisutnosti? Ivan Pavao II. često govori o „prisutnosti“ Marije u našim životima. To bi trebalo biti normalno. Ne u čudesnome, nego u jednostavnosti svakodnevnog života. To je Međugorje.

Biti povezan i s Egiptom nije neutralno. U Egiptu je rođena velika civilizacija koja nas još uvijek impresionira, njihovo znanje u duhovnosti, astronomiji ili arhitekturi oduzima dah. Egipat je zemlja iz koje je izabrani narod pobjegao, ali je također zemlja koja je štitila Svetu obitelj. Koja je stoga najvažnija predodžba Egipta za naše vrijeme? Po čemu je također zemlja „most“ kakva je Bosna i Hercegovina?

Kao što sam rekao na početku, ne razmišljam previše o zemljama i njihovoj važnosti. Ali da bih vam malo odgovorio na pitanje, rekao bih da je Egipat izgubio puno svog utjecaja kao vođa arapskog svijeta zbog mira s hebrejskom državom. To znači da, što se tiče islama, on pokušava pokazati umjereni stav koji je dugo vremena (1974. –2011.) bio ugušen buđenjem islama koji se okrenuo fanatizmu i devijaciji u usporedbi s muslimanskim pravovjerenjem, a što je nažalost postalo službena verzija. Trebat će vremena da umjereni verzija ponovno postane većinska. Zasad se čini da su stvari na dobrom putu. U tom smislu, zbog izbora koje danas donosi, Egipat je daleko ispred gotovo bilo koje muslimanske ili većinski muslimanske zemlje. Ali muslimanski svijet još uvijek puno pati.

Položaj kršćana u određenim muslimanskim zemljama, a posebice u Egiptu osjetljiv je, da ne kažem zabrinjavajući. Kakvo je Vaše mišljenje o tome i u čemu vidite rješenje?

Unatoč svemu, postignuto je puno napretka. Naravno, put je još dug. Ali za problem općenito, promatran izvana, radije kažem sljedeće: gdje god se nalazili, kao Crkva moramo puno toga učiniti da bismo bili na razini zadatka i zadovoljili stvarne potrebe kršćana. Ako duhovna razina i milosrđe opadne, kršćanstvo se brzo zamjenjuje nečim drugim! Zlo je unutra, a ne vani – želimo li govoriti o zlu. Radije se usredotočujem na svoju duhovnu obitelj, Crkvu. Ako je ona dobro, sve će biti dobro.

Svijet prolazi kroz krizu bez presedana u povijesti. Kako ste doživjeli ove preokrete? Koju pouku izvlačite iz toga?

Mislite da je ovo što nam se događa gore od II. svjetskog rata? Gore od I. svjetskog rata? Gore od Francuske revolucije i sve krvi i nereda koji su uslijedili? Prolazimo kroz porođajno vrijeme. Ne prestajte! Naš je naraštaj zasigurno jedinstven, kao i svaki. Preokreti se danas događaju brzo zbog tehnološkog napretka. Ono što me najviše brine, a što je očito, nedostatak je zanimanja i vremena za duhovne sadržaje. Priključeni smo na svoje uređaje i isključeni iz svega ostaloga. Da bih danas dobro živio, osjećam se kao u ratu. S jedne strane čekam da prođe, ali u međuvremenu nastavljam naporno raditi, za buduće naraštaje, ne bih li im ponudio najbolje iz prošlog svijeta.

Jeste li pesimist ili optimist i zašto?

Evangelje je, iz različitih razloga, istovremeno pesimistično i optimistično. Najviše me boli kada vidim da Kristovo duhovno bogatstvo, pohranjeno u 2000 godina života, više ne koristi većina ljudi. Stoga, s druge strane, svoju tugu pretvaram u bitku: radim, dajem sve od sebe tamo gdje se nalazim da bih objavio Kristovu mudrost i bogatstvo pohranjene u 2000 godina povijesti i duhovnog iskustva. Borim se za obnovu duhovne teologije.

Tehnologija, telefoni i internet mijenjaju naš život, premda nam također pomažu. Morat ćemo ih naučiti pametno koristiti. Također ćemo morati ponovno otkriti kako biti povezani s Isusom. Suočeni smo s poplavom informacija, pristupa knjigama itd. Ali znamo li čitati? Znamo li kako se time okoristiti? Znamo li kako pronaći mudrost za život? Znamo li kako pronaći Boga u svakodnevici? Obilno trošimo, dok i dalje milijuni gladuju i umiru svaki dan. Vjerujem da ćemo iz ovih teških vremena izaći malo mudriji. Ono što zabrinjava kvalitetu je kršćanskog života koja opada ili koja ostaje površna, previše površna!

*Prevela i priredila:
Davorica Jurčević-Cerkez*

Razmišljanje
uz Gospin mjesec

Sve što činite...

Osveženim jutrima i noćima koje su donijele prve jesenske kiše, mjesec LISTOPAD je zakucio na naša životna vrata. Promijenili smo listove na kalendaru, možda nesvjesni dara još jednog mjeseca koji stoji pred nama – a za nas, za naš HOD prema svetosti!

Listopad je, kao i svibanj – Gospin mjesec, mjesec ruža – koje nas svojom ljepotom podsjećaju na vječnu ljepotu ponizne službenice Gospodnje i Ruže Mistike – Blažene Djevice Marije, naše Nebeske Majke i zagovornice. Od zadnje godišnjice ukazanja Kraljice Mira (25. 6. 2020.) buketić ruža ne prestaje krasiti ispruženu ruku njezina kipa na Brdu ukazanja, svjedočeći o brizi, ljubavi, požrtvornosti i ustrajnosti župljana i vjernika iz okolnih župa koji ustraju u ranjutarnjoj ili kasnovečernjoj molitvi „tristošezdesetpetnice“ za njezinu 40. obljetnicu ukazanja. Njihov primjer i primjer tolikih mještana i hodočasnika koji se nastavljaju penjati kamenim stazama Podbrda i Križevca, koji unatoč kiši i vjetru pune klupe vanjskog oltara crkve, svjedočeći ne o Međugorju kao mjestu duhova, nego o Međugorju kao mjestu nade i mjestu utočišta za sve one koji odolijevaju suludim strahovladama današnjice. Malobrojni strani hodočasnici koji su uspjeli doći osjećaju i kako je Međugorje mjesto privilegiranih, hrabrih vjernika koji su uspjeli doputovati unatoč svim preprekama, za razliku od tolikih na svijetu koji bi željeli doći, ali su u strahu ili to ne mogu organizirati zbog konkretnih zakonskih prepreka.

Zadnjih dana mjeseca rujna u ušima su mi odzvanjale riječi svagdanjeg čitanja iz Knjige Propovjednikove „Ispraznost nad ispraznostima – sve je ispraznost!“ Odgovarajuća slika za ovu hebrejsku riječ ispraznost bila bi „mjehurić od sapunice“. I doista, kad čovjek malo s odmakom pogleda svoj život i svijet oko sebe, ili kad se iznenada razboli, premine on ili netko mu drag, u potresu ili poplavi

PAULA TOMIĆ

izgubi sve, u ratu bude protjeran ili u kući zatvoren i izoliran zbog nevidljivog virusa – može vidjeti koliko je doista sva čovjekova sigurnost poput „mjehurića od sapunice“ koji sad jest, a već u sljedećem trenutku se rasprsne i nema ga. S druge strane, evanđelja ovih zadnjih dana rujna govore o tome kako nas Isus pozva na činjenje, na odgovor, na nasljedovanje i življenje njegove Riječi Naš konkretan odgovor, naš konkretan čin, naša konkretna djela – ostaju jedino trajno i vječno iza nas. Djela

radosni jer ćemo joj pomoći u njezinoj borbi za naše spasenje i spasenje Zemlje na kojoj živimo.

Današnje vrijeme traži angažirane laike, muškarce i žene koji se ne boje ispovijedati vjeru, nadu i ljubav. Pa i Isus u Evanđelju govori kako su njegova Majka i njegova braća oni koji slušaju i vrše njegove riječi. A one su, ako ih doista svaki dan slušamo, poziv da se tjeskobno ne bojimo za svoj fizički život, nego da se više brinemo za psihičko i duhovno zdravlje nas odraslih, a posebno naše djece!

Foto: Arhiv CMM

**DANAŠNJE VRIJEME
TRAŽI ANGAŽIRANE
LAIKE, MUŠKARCE
I ŽENE KOJI SE NE
BOJE ISPOVIJEDATI
VJERU, NADU I
LJUBAV. PA I ISUS U
EVANĐELJU GOVORI
KAKO SU NJEGOVA
MAJKA I NJEGOVA
BRAĆA ONI KOJI
SLUŠAJU I VRŠE
NJEGOVE RIJEČI.**

jedino nisu 'ispraznost' – nego naša karta za vječnost!

I Gospa, u zadnjoj poruci od 25. rujna, osim poziva na molitvu i post, spominje i djelovanje: „Sve što činite neka bude na slavu Božju, a onda će Nebo ispuniti radošću vaše srce i vi ćete osjetiti da vas Bog ljubi i mene šalje da spasi vas i Zemlju na kojoj živite.“ (25. 9. 2020.)

Kao da nam želi reći da ćemo tek s konkretnim svjedočenjem vjere, konkretnim opredjeljenjem za slobodno djelovanje osjetiti koliko nam je Nebo blizu; osjećat ćemo se ispunjeni i

U medijima vidimo kako se već i sama struka propituje i naglašava kako fizičkog zdravlja nema bez mentalnog, duhovnog i emocionalnog zdravlja, te su za normalno funkcioniranje osobe podjednako važni i jedno i drugo.

Marijanske listopadske pobožnosti na koje nas Crkva poziva kroz ovaj mjesec neka nam stoga budu duhovno punjenje baterija duše da doista svaki naš čin u životu bude na slavu Božju, jer kao što reče Edmund Burke, irski britanski državnik, teoretičar politike i filozof: „Zlo se širi, zato što dobri ljudi ne čine ništa!“

U Međugorju sam pronašao nebo i moga sina

U Međugorju je od 18. do 25. kolovoza 2020. boravila prva organizirana grupa hodočasnika iz Irske u ovoj 2020. godini. Organizator hodočašća je 'stari' međugorski hodočasnik Jerome Lynch koji ovdje dolazi od 2012. godine. U planu za ovu godinu imao je puno više hodočašća, ali nažalost pandemija koronavirusa mu je pokvarila planove. Ovih je dana ipak uspio okupiti grupicu od 11 ljudi kod kojih je ljubav prema Kraljici Mira bila puna veća od strahova za vlastitu sigurnost. Kako to da su se odlučili doći, jedan od hodočasnika Gerry O'Neill je rekao: „Gospa često u svojim porukama govori da se ne bojimo i da imamo povjerenja u njezina sina Isusa. Osjećam kako sam ovdje jer mi je Ona pomogla doći. I sve ono što se treba dogoditi, neka se dogodi!“

U danima hodočašća posjetili su Brdo ukazanja, Križevac, Majčino selo čiji su dugogodišnji prijatelji, susreli su se s Jakovom Čolom i Marijom Pavlović Lunetti. Prepuni su dojмова i što prije se žele ponovno vratiti ovamo.

Kako je i zašto prvi put došao u Međugorje, za čitatelje Glasnika Mira, posvjedočio je organizator hodočašća Jerome Lynch.

Zovem se Jerome Lynch i po zanimanju sam prodavač automobila. Živim u mjestu Hilltown Newry u sjevernoj Irskoj. Dugo godina važan mi je bio samo uspjeh u poslu, žena, djeca, ugled u obitelji i društvu, a vjera i nije bila osobit dodatak imidžu „uspješnog poslovnog čovjeka“. Tako je bilo sve do trenutka kad mu je zbog meningitisa preminuo četverogodišnji sin. Njegova smrt ga je pogodila i pred njega počela postavljati pitanja o smislu života, o tome postoji li Nebo, kamo idemo poslije smrti i gdje je sad njegov sin? Ima li ga ili je zauvijek u ništavilu.

U tom traženju, dogodio se sudbomosni susret s jednim svećenikom u mirovini, ocem O'Haganom koji mu je rekao kako je on, Jerome, zapravo jako sretan čovjek, jer ima jedno dijete na Nebu koje za njega zagovara! Budući da su to bile riječi jednog svećenika nekako su mu dale nadu.

MALI ZNAKOVI NA PUTU TRAŽENJA

Njegova majka koja je već puno puta bila u Međugorju počela ga je nagovarati da pođe s njom na hodočašće. Za Jeroma je Međugorje bilo potpuno nepoznato mjesto i svrstavao ga je u rang ostalih marijanskih svetišta poput Lourdesa, Fatime, Knocka u Irskoj... kao nešto gdje se nekada nešto neobično dogodilo. Imao je nekakav unutarnji otpor prema svemu tome. Ipak, Bog mu je nastavljao slati znakove!

Jednom mu je u ured došao kupac koji je nešto naučio o njegovom premišljanju o odlasku u Međugorje. Vidjevši koliko se Jerome premišlja, posvjedočio mu je o tome kako se njegov život od „probisvijeta i čovjeka sa teškom prošlošću“ u Međugorju doista promijenio. Potaknut ovim iskustvom Jerome odlučuje saznati nešto više o Međugorju. Čitajući knjigu o Gospinim ukazanjima u Međugorju autora Finbara O'Learyja i počinje shvaćati da se tu ne radi o nekakvim povijesnim Gospinim ukazanjima, nego da je tamo Gospa još uvijek prisutna te da još poziva i djeluje.

Ekonomska kriza u svijetu u to vrijeme odražavala se bitno i na njegovo poslovanje što je utjecalo i na konačnu odluku o odlasku u Međugorje. I opet je intervenirao Božji prst: u salon dolazi gospođa koja želi kupiti automobil. Prodaja automobila je u tom trenutku predstavljala izlaz iz teške novčane situaciju u kojoj se Jerome našao. Kako se žena premišljala, zamolio ju je da mu do utorka potvrdi kupnju, budući da u srijedu ide na važno putovanje. Zbog imidža koji je o sebi gradio sramio se reći da ide hodočašće u Međugorje. Međutim, žena je mu je na to odgovorila: „Ako mi vi ne kažete kamo idete, ja vama neću reći hoću li kupiti auto ili neću!“

Na kraju Jerome joj je priznao kako želi ići u Međugorje – a žena se od iznenađenja umalo srušila: „Pa vi ne znate kamo idete! Tamo se događaju čuda!“ Jerome nije znao da je naišao na ženu kojoj je Međugorje jako puno značilo. I ona mu je postavila uvjet: 'Kupiti ću vaše auto, ali samo pod uvjetom da odete u Međugorje i donesete mi par kamenja s Podbrda i stavite mi ih u pretinac od auta.' I tako, bio je to motiv više da konačno pođe u Međugorje.

PRVO HODOČAŠĆE U MEĐUGORJE 2012. I OBRACENJE

To njegovo prvo hodočašće u Međugorje bilo je organizirano 2012. godine. U grupi ih je bilo pedesetak. Išli su avionom iz Dublina za Dubrovnik, a zatim autobusom do Međugorja. 'Međugorska promjena' počela se događati nakon prvog susreta s vodičem koji ih je dočekao na aerodromu, a to je bila Julie Primorac Stojić. Jerome je kao trgovac bio naviknut na priče u kojima ti netko pokušava 'nešto prodati' pa zato kiti i preuveličava stvari. Nije imao volju slušati još jednu sličnu priču... ali nakon par Julienih riječi, shvatio je kako ona priču o Međugorju 'ne prodaje', nego srcem u nju vjeruje i životom svjedoči. I to je u njemu pobudilo zanimanje. Drugi šok je bila gostoljubivost domaćina i ljudi koje je u Međugorju sre-

tao. Nije mogao vjerovati da mu ljudi jednostavno žele dobro. I sumnjao je da će na kraju biti ipak neka prevara. Tako su prošla tri dana hodočašća, nakon kojih je osjetio kako se nešto u njemu mijenja. „Nisam vidio kako se okreće sunce, nisam vidio nikakvo čudo... ali nisam više bio isti čovjek. Kao da je iz mene nešto istjecalo, a s druge strane ulijevala se milost! Da se nešto čudno sa mnom dešavalo govori podatak i da za vrijeme mog boravka u Međugorju nisam niti jedan put nazvao firmu koju vodim, dok bih inače za bilo kojeg poslovnog putovanja zvao zaposlenike barem 4 puta dnevno kako bih provjerio kako ide posao i jeli sve u redu“ – prisjeća se Jerome.

KAO NOVI ČOVJEK KOJI JE NAŠAO CILJ

Nakon povratka kući Jerome nije više bio isti čovjek. Počeo je živjeti Gospine poruke. Također je osjećao silnu zahvalnost za sve ono što je od Gospe primio i poseban smiraj u odnosu na smrt svoga sina. Sada je sa sigurnošću vjerovao kako Nebo postoji, kako je tijelo njegova sina u zemlji, ali da je njegova duša u Gospinu zagrljaju i kako je doista u duhu blizu s cijelom obitelji. To je promijenilo i cijeli njegov odnos prema smrti jer sada ona za njega nije kraj života, nego doista tek pravi početak.

U znak zahvalnosti Gospi, počeo je i sam organizirati hodočašća u Međugorje i do sada je to činio svake godine jednom ili dvaput. I uvijek se trudi dovesti nove ljude, ljude koji nisu nikada bili u Međugorju jer silno želi da i oni dožive u Međugorju Gospinu ljubav koja je njega tako promijenila.

Hodočasnici iz Istre u Međugorju

Od srijede 2. rujna pa do nedjelje 6. rujna 2020. u Međugorju je boravila skupina hodočasnika iz Istre. Krenuli su u srijedu u predvećernjim satima, s polazištem iz Poreča, autobusom prema Međugorju njih četrdesetak hodočasnika iz samog Poreča i iz ostalih istarskih mjesta (Pule, Rovinja, Rijeka...). U četvrtak 3. rujna stigli su u Vitinu gdje su sa fra Petrom Ljubičićem slavili svetu misu, a zatim su produžili za Međugorje gdje su nakon smještaja i doručka odmah krenuli Gospi na Brdo Ukazanja.

Istarski hodočasnici su inače članovi biblijsko – molitvene zajednice „Bog je ljubav“ koja se na svoje susrete okuplja jedanput tjedno. Na susretima mole posvetne molitve Gospi i Isusu, krunicu, razmatranje

Božje riječi... i trajni su klanjatelji Presvetog Trojstva... ali ipak najviše od svega u srcu nose ljubav i čežnju za međugorskom Kraljicom Mira. Stoga ne propuštaju priliku, kad god uspiju, organizirati hodočašće do nje.

Obavezno sudjeluju na večernjem molitvenom programu, a kroz sve dane priključili su se grupi župljana i vjernika iz okolnih župa „Gospa Majka moja“ te su s njima molili krunicu na Brdu ukazanja svako jutro u 5 sati, a u subotu su s njima nakon jutarnje krunice i pješice hodočastili do Šurmanaca gdje su u 9 sati imali svetu misu. Većina hodočasnika je po prvi put u Međugorju. Nošeni grupom onih koji dišu Međugorjem, pokušavaju u svakodnevnom životu što dosljednije živjeti Gospine poru-

ke. U grupi je osmero djece, a najmlađi hodočasnik ima samo 7. mjeseci.

Kako to da su se odlučili na dolazak u Međugorje unatoč kontinuiranom usađivanju straha od zaraze, oni kažu kako Bog i Gospa ionako pozivaju bolesne, a zar nismo svi najprije bolesni od grijeha. Pa zašto se onda boriti kad nam Gospa želi dati zdravlje, prije svega duše, a ono je najvažnije jer se tako plodonosno mogu nositi i sve bolesti tijela koje služe nama na spasenje.

Udruga „RUAH“: Međugorje je naš drugi dom

Udruga „Ruah“ iz Zagreba sa 80 hodočasnika je tijekom prvog vikenda u rujnu (4. – 6. rujna 2020.) konačno uspjela organizirati svoje dugo očekivano, planirano i više puta otkazivano hodočašće u Međugorje.

Hodočasnike, članove udruge „Ruah“, uglavnom čine djeca sa poteškoćama u razvoju, njihovi roditelji, volonteri i invalidi. „Zanimljivo je kako su ovaj put među hodočascima kompletne obitelji, i kao da je Gospa nekako ovaj put baš i pozvala cijele obitelji da joj dođu – što nije čudno jer su najveća bojna polja sa zlim upravo na području braka i obitelji – primjećuje organizatorica hodočašća Romina Mataušić – priznajući kako im je bilo teško doći jer su ih mnogi ogovarali od puta, pa i u vlastitim obiteljima, u strahu od od-

laska u „žarište korone“, i moguće zaraze... „Vidimo i sami kako je cijeli svijet u jednom velikom strahu, ali nitko nas nije uspio pokolebati da dođemo svojoj Gospi u zagrljaj jer nijednu godinu ova skupina ljudi ne može biti bez Marijinog zagrljaja, dokle god postoji Udruga Ruah“. Podsjetila nas je kako je Udruga upravo i nastala u Međugorju s ciljem da u Međugorje dovodi one koje „nitko ne će“, „one koji su svima teret“, „one od kojih svi bježe“!

„I zato nema te korone, nema te bolesti koja bi nas spriječila da mi dođemo u Međugorje“ – kaže Romina i nadodaje: „Držimo se svih propisa, distance... U autobusi smo imali razmak koji je bilo moguće postići, imamo dezinfekcijska sredstva, maske... pridržavamo se uputa, nismo neposlušni. Prije puta smo mjerili i temperaturu polaznicima i trudimo se učiniti sve što je u našoj moći kako bismo zadovoljili zdravstvene preporuke. Vjerujem i znam da je Gospa sve to baš ovako isplanirala. To nam je i pokazala u subotu na Brdu Ukazanja gdje su one koji ne mogu hodati nosili naši volonteri i momci iz zajednice Cenacolo, da je baš svatko od nas sada bio pozvan doći kako bi Duh Sveti mogao raditi na njemu.“

Na hodočašće su krenuli u petak ujutro u pet i pol iz Samobora, a zatim preko Zagreba u kojem su ukrkali i preostale članove Udruge. U Međugorje su stigli oko 15 sati i odmah su išli na Križevac s onima koji mogu hodati, a s onima koji imaju poteškoće volonteri su vodili molitvu križnog puta oko Uskrslog Isusa blizu crkve. Navečer su sudjelovali u večernjem molitvenom programu u župi. U subotu ujutro išli su na Brdo ukazanja, a invalide i djecu nosili su momci iz zajednice Cenacolo kojima će biti vječno zahvalni. Poslijepodne je proteklo u ispovijedi i na večernjem molitvenom programu. Nedjelja jutro je bilo slobodno vrijeme, sveta misa i zatim povratak kućama.

„Već sada smo primili jako puno milosti, puni smo dojmova i vjerujem kako će ovo hodočašće u doba korone ostati zapamćeno baš po puno milosti koje smo dobili. Potvrdila nam se naša vjera da je Bog jači od svake bolesti i od svakoga zla! Što god treba biti, bit će, ne možemo to spriječiti, pa bili zatvoreni u kući, na ulici ili putujući u Međugorje. Tko god ima vjere i tko zna da se ništa ne može dogoditi bez Božje volje, taj zna da je njegov život u Božjim rukama – i to nam je dalo vjetar u leđa i bilo nam je glavni poticaj da dođemo!“ – zaključuje Romina.

Blagoslov i početci aktivnosti u novoj školskoj godini

U nedjelju 13. rujna 2020. župljani župe sv. Jakova u Međugorju, osim posebne privilegije proslave blagdana Uzvišenja svetog Križa pučkom misom u 11 sati na Križevcu, pod svetom misom u 8 sati proslavili su i poseban blagoslov djece, nastavnika, profesora, roditelja i svih onih koji su na bilo koji način uključeni u obrazovanje i odgoj djece i mladih za početak nove školske godine.

prenositelja pravoga znanja – Isusa Krista. Po vama djeca moraju otkriti sve knjige u kojima se nalaze mudrosti ovoga svijeta, ali u vama učitelji, djeca moraju otkriti ovu knjigu križa – tu jedinu knjigu koja čovjeka može zadovoljiti u trenutku smiraja njegova života, jer je to jedina knjiga koja vodi u kraljevstvo nebesko. Stoga vi nastavnici, ali i vi učenici, pozvani ste promatrati

Proslavljen blagdan Male Gospe u Međugorju

Devet mjeseci nakon 8. prosinca – blagdana Gospina Bezgrješnog začeca, 8. rujna katolička crkva slavi blagdan njezina rođenja, odnosno Malu Gospu.

Prema tradiciji, Marijini roditelji – Joakim i Ana – dugo su molili za dijete dok ih Boga nije blagoslovio kćerkom. Ovo dijete je Bog od samog početka sačuvalao od istočnog grijeha i svih drugih grijeha, kako bi je pripremio da jednoga dana postane Bogorodica, Majka Spasitelja.

U poruci vidjelici Mirjani Dragičević-Soldo, Kraljica Mira ovako opisuje svoj život: „Moj zemaljski život je bio jednostavan. Voljela sam i radovala se malim stvarima. Voljela sam život, dar od Boga, iako su boli i patnje probijale moje srce. Djeca moja, imala sam snagu vjere i bezgranično povjerenje u Božju ljubav. ... Djeca moja, vaša borba je teška. Bit će još teža, ali vi slijedite moj primjer.“ (18. ožujka 2018.)

Marija je shvatila kako je njezin život veliki Božji dar i zahvalila je Bogu Stvoritelju na svemu. Divila se i malim i velikim stvarima u životu i dala je Bogu svu svoju ljubav. Snaga vjere i povjerenja u Njegovu beskraju ljubav uvijek ju je ispunjala.

Iako nije riječ o državnom blagdanu i na taj datum nije neradni dan, vjernici za ovaj nezapovijedani blagdan, baš kao i za zapovijedani blagdan Velike Gospe, rado hodočaste u marijanska svetišta. Tako su se i na okolnim prilaznim cestama k Međugorju i u jutarnjim satima oko župne crkve mogle susresti omanje grupice hodočasnika koji su dolazili pješice Kraljici Mira u pohode.

Od ranih jutarnjih sati, pa kroz cijeli dan hodočasnici i župljani su molili na Brdu ukazanja. Svete mise su služene samo u župnoj crkvi. U 8 sati misno slavlje je predslavio fra Dragan Ružić, a u 11 sati pučku misu je predvodio fra Ivan Dugandžić.

Večernji molitveno-liturgijski program započeo je u 17 sati molitvom krunice, a svečano misno slavlje predslavio je fra Ivan Marić, gvardijan Franjevačkog samostana u Širokom Brijegu pred mnogobrojnim domaćim vjernicima.

Misu je predvodio fra Dragan Ružić, koji se u svojoj propovijedi osvrnuo na ustanovljenje i značenje blagdana Uzvišenja svetog Križa. Istaknuo je kako je križ vjerni suputnik svakog čovjeka jer čovjekova grješna narav uvijek teži užitku, lakoći i neodgovornosti. Križ uvijek označava borbu sa tim snagama zla. U njemu je i naša pobjeda jer je sve naše bitke Krist u križu pobijedio i prije nas. „Uzmi dakle križ svoj i slijedi Krista i doći ćeš u život vječni!“ – citirao je fra Dragan rečenicu uz knjige Nasljeduj Krista.

Na kraju propovijedi posebno se obratio učenicima, nastavnicima, profesorima i roditeljima: „Križ je knjiga koju su proučavali svi sveci, sunce u koje su upirali pogled kao posljednju nadu. Sveti Filip Neri je na samrti tražio „dajte mi moju knjigu“ – a ta knjiga je bio križ. Kad su mu ga dali, svetac ga privuče srcu i reče: 'Ovo je moja predragocjena knjiga iz koje sam učio cijeloga života i uz koju svoj život želim završiti'. Isus Krist je učitelj čovječanstva. U njemu svaki učitelj nalazi svoj uzor i uporište. Vi nastavnici niste samo prenositelji pukog znanja, nego ste i putokaz do ovog jedinog istinskog

Isusa koji raste u dobi i mudrosti, koji zadivljuje učitelje zakona svojim razumijevanjem Božje riječi. On ima riječi i za svakoga od nas na početku ove školske godine: tko nastoji spojiti školu i život, vrijednosti kršćanskoga humanizma i vrijednosti znanosti i tehnike, ne će propustiti zazvati Duha Svetoga koji je izvor milosti i svjetla. Stoga na početku ove školske godine zazovimo Duha Svetoga da dođe u naša srca, da nas pouči pravom i istinskoj mudrosti tj. križu našega Gospodina Isusa Krista. Amen.“

S početkom nove školske i pedagoške godine 7. rujna 2020. započele su i ostale aktivnosti koje nudi župa za djecu, srednjoškolce i studente. Tako je od nedjelje 20. rujna ponovno uvedena nedjeljna ĐAČKA MISA u 9,30 sati. FRAMA (Franjevačka mladež) započela je sa svojim redovitim susretima u petak 18. rujna u 19,30 sati u Žutoj dvorani. Bio je upis novih članova. Iz FRAME i dalje pozivaju sve srednjoškolce i studente iz župe koji žele biti dio Frame da dođu na ove susrete. Prvi susret ministranata bio je u subotu, 19. rujna u 9,30 sati u Žutoj dvorani. Iz župe pozivaju i nove članove da dođu na susret i da se uključe u ministriranje.

Proslavljena župna svetkovina Uzvišenja svetog Križa

U nedjelju 13. rujna 2020. u Međugorju je proslavljen župni blagdan Uzvišenja sv. Križa, čija liturgijska proslava pada u ponedjeljak 14. rujna. Naime, blagdan Uzvišenja svetog Križa u župi Međugorje tradicionalno se slavi prve nedjelje nakon proslave blagdana Male Gospe – Rođenja

stizali pješice u Međugorje, a zatim se u osobnoj molitvi križnoga puta pripremali za sveto misno slavlje koje je predvodio fra Damir Pavić uz suslavlje desetak svećenika. Svojim pjevanjem misno slavlje je uzveličao fra Zvonimir Pavičić.

Na početku svete mise fra Damir je rekao: „Sve što u životu započinjemo raditi i sve što traje do zadnjega daha našeg života obilježeno je znakom križa“ – pa je

Miroslava Bulešića, koju je uputio onima koji su ga mučili i na kraju ubili: „Moja osveta je oprost.“ Opraštati našim neprijateljima moramo i mi jer ćemo ih samo tako pozvati na obraćenje” – poručio je fra Damir.

Sveta misa je završila oko 12,30 sati svečanim blagoslovom koji je

Ali kad se uputiš od postaje do postaje – otkrivaš da ti Bog daje upravo onoliko snage i milosti koliko je potrebo da savladaš prepreke do slijedećeg stajališta. Česte su sumnje u samoga sebe, napasti da odustaneš sa penjanjem, sa hodom naprijed. Baš kao i u životu. A onda na kraju

ovog na Križevcu ili onog u životu, otvara pred tobom dajući svemu jednu novu životnu perspektivu.

Nebrojeni duhovni plodovi koji su promijenili živote župljana koji su ga s mukom gradili i međugorskih hodočasnika po molitvi križnog puta kamenim puteljcima Križevca, razlog su što je ovo staro brdo Šipovac tako posjećeno.

stavlja smjerokaz za mnoge; a oni koji su htjeli biti neki novi, antiklerikalni smjerokazi, davno su nestali u zaboravu.

Vjerujemo kako molitva i žrtva onih koji su i danas bili na Križevcu ne će ostati neuslišane. Ipak ostaje

blažene Djevice Marije, kako je to od davne 1934. godine odredio tadašnji mjesni biskup fra Alojzije Mišić.

I ove pandemijom koronavirusa obilježene godine nije nedostajalo župljana, hodočasnika iz Poljske te domaćih hodočasnika koji su po noći i u ranim jutarnjim satima

cijela sveta misa započela i bila obilježena ovim znakom križa Kristova. U propovijedi fra Damir je istaknuo kako često „mi vjernici umjesto da budemo pod križem, da ga prihvatimo i nosimo, bježimo od križa. Problem kršćana današnjice, je to što želimo Isusa čudotvorca, a ne Onoga raspetoga, a razlog zašto ne želimo biti pod križem je taj što je Isus s križa oprostio svojim mučiteljima i molio za njih“. Citirao je i riječi hrvatskog blaženika

u spontanoj molitvi otklanjanja i blagoslova izmolio fra Damir.

Inače uspinjati se na Križevac je poput proživljavanja vlastitog života. Kada u cijelosti gledaš put koji je pred tobom – hvata te strah i sumnja: Hoću li ja to moći? Baš kao i pred pogledom na životne izazove.

puta, u sjeni velikog osammetarskog betonskog križa koji tu stoji od davne 1934. kao spomen 1900. obljetnice Isusove smrti, otkriješ radost i ponos jer si USPIO! Ti i tvojoj Bog. Uspjeli ste pobijediti vlastite demone i strahove i pronaći prekrasan pogled koji se samo s križa,

Znakovito je da je prvu misu na Križevcu predslavio fra Grgo Vasilj, dok je fra Bernardin Smoljan bio župnik po čijoj je ideji križ podignut. Obojica su se kasnije nalazila na službi u Mostaru. Godine 1945. partizani su ih ubili i njihova su tijela bacili u Neretvu kako ih narod ne bi pronašao. Ali eto, zahvaljujući Gospi, Križevcu i hodočasnici – njihova imena se i danas spominju, i danas žive u sjećanju ljudi, i danas „njihov križ“ pred-

da se podvuče ova istinita misao pokojnog vlč. Tomislava Ivančića: „U nebo ne ulaze oni koji mole, nego oni koji se po molitvi mijenjaju!“ Stoga hvala Gospi i hvala ovom betonskom križevačkom, ali i svakom životnom križu, što su tu kako bi nas mijenjali.

Svetu misu u Međugorju slavio nadbiskup i metropolit beogradski mons. Stanislav Hočevar

U ponedjeljak 14. rujna na liturgijski blagdan Uzvišenja svetog Križa, Nadbiskup i metropolit beogradski mons. Stanislav Hočevar predslavio je večernju svetu misu u 18 sati na vanjskom oltaru crkve sv. Jakova u Međugorju.

„Predraga braćo svećenici, redovnici, časne sestre, braćo i sestre, sve vas pozdravljam u svoje vlastito ime

i u ime Beogradske nadbiskupije, koja je u posebnom elementu zbog sinode i zbog uspostavljanja velikog marijanskog centra Marianum. Dok vas pozdravljam, pozivam vas da se i našoj nadbiskupiji pridružite u svojoj molitvi. To vas ponizno molim, toliko više, jer ćemo danas i mi u Božjoj riječi čuti kako je važno uspostavljati jedinstvo. Euharistija je put jedinstva,

ali prije svega i sam dolazim u dubokoj zahvalnosti Bogu, Blaženoj Djevici Mariji, mons. Henryku Hoseru, braći franjevcima i svima vama za svu duhovnu blizinu, molitvu i konkretnu kršćansku djelotvornu ljubav” – rekao je na početku misnog slavlja nadbiskup Hočevar, koji je u Međugorje kao mladi svećenik iz Slovenije dolazio osamdesetih godina. On se u svojoj propovijedi osvrnuo i na blagdan Uzvišenja svetoga Križa, koji ga nekako posebno prati kroz život jer je upravo na ovaj blagdan otkrio svoj redovnički i svećenički poziv.

Rujan u Međugorju: najbrojniji hodočasnici iz Poljske

Sredinom rujna su u Međugorju najbrojniji bili hodočasnici iz Poljske. Pod Križevcem ili Podbrdom moglo se vidjeti i po pet parkiranih poljskih autobusa. Ipak pažnju nam je privukao nasmiješeni mladić u invalidskim kolicima. Zove se Bartoš i dolazi iz mjesta Tarnów u Poljskoj. Ima 19 godina. Dijagnoza koju nosi je paraliza donjih ekstremiteta zbog teškog oštećenja donjeg dijela kičme koje su liječnici ustanovili još u majčinoj utrobi. Kad se rodio imao je i hidrocefalus, ali nije pokazao znakove sindroma Down iako su liječnici rekli majci da će imati. Liječnici su savjetovali njegovoj majci da ga abortira, ali unatoč svim tim dijagnozama, ona ga je, nošena vjerom, odlučila roditi. Prihvatio je svoju poteškoću i za njega su njegova kolica poput njegovih nogu. Kad je bio mladi, djeca su ga znala zadirkivati zbog njegove različitosti, ali je odgajan tako da bude siguran u sebe i da prihvati svoje stanje, tako da je znao djeci hrabro odgovoriti. Majka je njega i sestru podizala sama, jer ih je otac napustio odmah nakon njegova rođenja. Majka je oduvijek bila vjernica i ima jaku i čvrstu vjeru. Puno puta je već bila u Međugorju, a i nje ga je vodila već šest puta. Ovaj šesti put je bio sada od 12. do 18. rujna 2020. Došli su u grupi od 39 poljskih hodočasnika u organizaciji turističko-hodočasničke agencije MAGNIFICAT koju vodi Edward Kociubinski. Ovaj put su pri ulazu u BiH morali imati krvne testove na COVID-19 koji kod njih koštaju oko 70 eura, ali se očekuje da će cijena testa u Poljskoj porasti na 100 eura. To će dodatno povisiti i cijenu putovanja, iako su ovih prvih dana rujna poljski hodočasnici pokazali svojim brojnijim dolaskom kako su spremni i na skuplju cijenu puta, samo kako bi se u Međugorju mogli moliti svojoj Majci – Kraljici Mira. Za Bartoša je svaki dolazak u Međugorje ili u neko marijansko svetište susret sa živom prisutnošću nebeske Majke koja mu lakše pomaže nositi njegov križ. Osjeća se voljeno i sigurno i to je ono što mu pomaže s nadom gledati u budućnost.

Frama iz Širokog pješačila u Međugorje

U subotu 19. rujna 2020. kolona mladih, nasmijanih ljudi u popodnevnim satima kretala se Krstinama prema crkvi sv. Jakova u Međugorju. Bilo je vidljivo da su to hodočasnici koji pješke stižu svojoj nebeskoj Majci, Kraljici Mira. Tek prisutnost njihova duhovnika, fra Augustina Čordaša, otkrila je da se radi o FRAMAŠIMA iz Širokog Brijega. Bilo je to njihovo tradicionalno hodočašće u Međugorje. Pedesetak, što novih, što starih članova Frame u 8 sati izjutra te subote, krenulo je ispred crkve na Brijegu na svoj 30 km dugi hod. Uz pješčenje,

hodočašće je imalo i svoj „framaški“ program: u Buhovu su se podijelili u grupe koje su vodili animatori koji su pomogli da su se hodočasnici međusobno mogli bolje upoznati, moliti i uživati u pjesmama. Imali su pauzu u Osnovnoj školi u Hamzićima odakle su nastavili svoj put, u tišini i u osobnoj molitvi. Oko 17 sati stigli su na određeno mjesto, a u 18 sati prisustvovali su večernjoj svetoj misi koja ih je dodatno duhovno okrijepila. Poslije mise lagano su krenuli kući umorni, ali puni Gospina blagoslova i zahvalnosti za sve milosti toga dana.

Iz Like do Međugorja pješice

Marko Hećimović (25) iz Ivčević Kose kod Perušića u Lici krenuo je u nedjelju 30. kolovoza na hodočašće pješice prema Međugorju u koje je želio stići kako bi ispunio jedan svoj zavjet Mariji na blagdan Male Gospe. Da bi prešao taj put od oko 370 kilometara, bilo mu je potrebno devet dana. Dnevno je prosječno pješao četrdesetak kilometara. Noćio je u samostanima na Udbini, u Gračacu, Kninu, Sinju, a ako u mjestima kroz koja je prolazio nije bilo samostana, potražio bi privatni smještaj, a ljudi su mu rado izlazili u susret.

Marka je u molitvi pratila njegova obitelj i prijatelji, posebno majka, zvali su ga svaki dan i pružali mu podršku. Njemu samom je vrijeme u molitvi i razgledavanju mjesta kroz koja je prolazio također brzo prošlo.

Na upit novinara boji li se korone, Marko je odgovorio: „Ničeg se ne

bojim, kad su uz mene Bog i Majka Božja. Sve sam predao u njihove ruke i zato nema straha...”

Statistike za rujna 2020.

Broj podijeljenih sv. pričesti:
45 000
Broj svećenika koncelebriranih:
804 (26 dnevno)

Međugorje – mjesto privilegiranih

„Zahvaljujemo Bogu što smo unatoč svim ograničenjima, strahu, pritiscima, testiranju, jedno-satnom zapisivanju na granici sa BiH ipak uspjeli doći u Međugorje, a ovdje se zbog toga osjećamo PRIVILEGIRANO, jer smo svjesni koliko je ljudi željelo i želi doći ovdje, ali nisu uspjeli!“ – govori nam francuska hodočasnica hrvatskih korijena Suzy Doričić.

Suzy je zajedno sa 13 hodočasnika iz Lyona i okolice u organizaciji turističke agencije „3 Blanc-heurs“ iz Nantesa (Francuska) koju vodi GERARD JAGU u subotu 26. rujna stigla u Međugorje, gdje će biti do subote 3. listopada. Gerard inače u Međugorje dolazi od 1985. godine i kaže da se nigdje ne osjeća tako dobro kao u Međugorju koje je za njega njegova „duhovna kuća“.

U organizaciji iste agencije istoga dana stigli su i hodočasnici iz grada Rennes (1 hodočasnik), iz Pariza (20 hodočasnika) i iz države Gabon u Africi (7 hodočasnika), dakle ukupno njih 41. Ostaju u Međugorju do slijedeće subote 3. listopada. Zbog povećanih troškova puta jer je njih 13 moralo uzeti cijeli veliki autobus zbog poštivanja socijalne distance, cijena hodočašća za jednu osobu iznosi nešto više od 600 eura. S testiranjem na Covid-19 koji je sada u Francuskoj besplatno imali su dosta problema jer nisu mogli dogovoriti odgovarajuće termine da im stignu rezultati koji vrijede na granici. Ipak, u jednom trenutku sve su uspjeli, svjedoči Suzy: „Kad Bog hoće – sve se otvori!“

Sada joj je neobično vidjeti ovako malo stranih vjernika u Međugorju (iako su proteklih dana bili prisutni hodočasnici iz Hrvatske – stotinjak članova zajednice Krvi Kristove iz Zagreba, Splita i Dubrovnika, zatim autobus hodočasnika iz Posavine, a tu su i Poljski i Irski hodočasnici, te nekoliko Talijana), ističe kako i to predstavlja svojevrsnu različitost jer svaki put kad dođe u Međugorje uvijek je nešto novo, neko novo iskustvo! U njezinoj grupi ima ljudi koji su bili više puta, ali i onih koji su po prvi put ovdje. Dirnuti su stavom domaćih ljudi koji već mjesecima ne rade, ali ostaju u strpljivom čekanju, molitvi i vjeri – nije im ponestalo nade! Suzy kaže kako je u Francuskoj sve podređeno koroni, bombardirani su vijestima, upozorenjima, svi su pod maskama... vlada jedno stanje ugušenosti, u kojem je pomisao na bilo kakav iskorak ili normalnost smatrana ludošću. Ljudi su izgubili nadu! Baš zbog toga su svi tako sretni što su uspjeli doći u Međugorje i što su tako pokazali svima kako se ovakva „ludost normalnosti“ isplati.

Program za hodočašće stvaraju iz dana u dan kako im dozvoljavaju vremenske prilike ili uspiju dogovoriti susrete i svjedočanstva sa domaćim ljudima i Zajednicama. U srijedu u 16 imali su i zajednički susret s mons. Henrykom Hoserom u žutoj dvorani Ivana Pavla II.

Sv. misa u Šurmancima na spomendan sv. Faustine

U Šurmancima, jednom od sela međugorske župe uz rijeku Neretvu, nalazi se crkva Milosrdnog Isusa. Tamo se svake godine na blagdan Božanskog Milosrđa, prve nedjelje iza Uskrsa, slavi obljetnica posvete crkve sagrađene i blagoslovljene 7. travnja 2002.

Jedna molitvena skupina iz Trenta Međugorju je darovala monumentalnu sliku (ikonu) Milosrdnog Isusa posredstvom koje se dogodilo čudo iscjeljenja koje bilo je jedno od čuda uzeto u procesu beatifikacije sv. Faustine Kowalske te ujedno i priznanja pobožnosti Milosrdnom Isusu

i proglašenja blagdana Božanskog Milosrđa prve nedjelje nakon Uskrsa.

Običaj je također da se na spomendan sv. Faustine Kowalske 5. listopada slavi posebna, svečana sveta misa. Tako je bilo i ove godine, u ponedjeljak na svetoj misi u 8 sati koju je predslavio fra Renato Galić okupilo se mnoštvo vjernika iz cijele Međugorske župe, pa i šire. U propovijedi fra Renato je govorio o životopisu sv. Faustine te komentirao Evanđelje od dana. Iza svete mise pred puk su iznijete i posebno čašćene relikvije sv. Faustine i sv. Ivana Pavla II. koje inače čuvaju u crkvi.

Obred preminuća sv. Franje

U predvečerje 3. listopada 1226. godine u crkvi svete Marije Anđeoske u Asizu preminuo je sveti Franjo, otac triju franjevačkih redova i ponizni ljubitelj svih Božjih stvorenja.

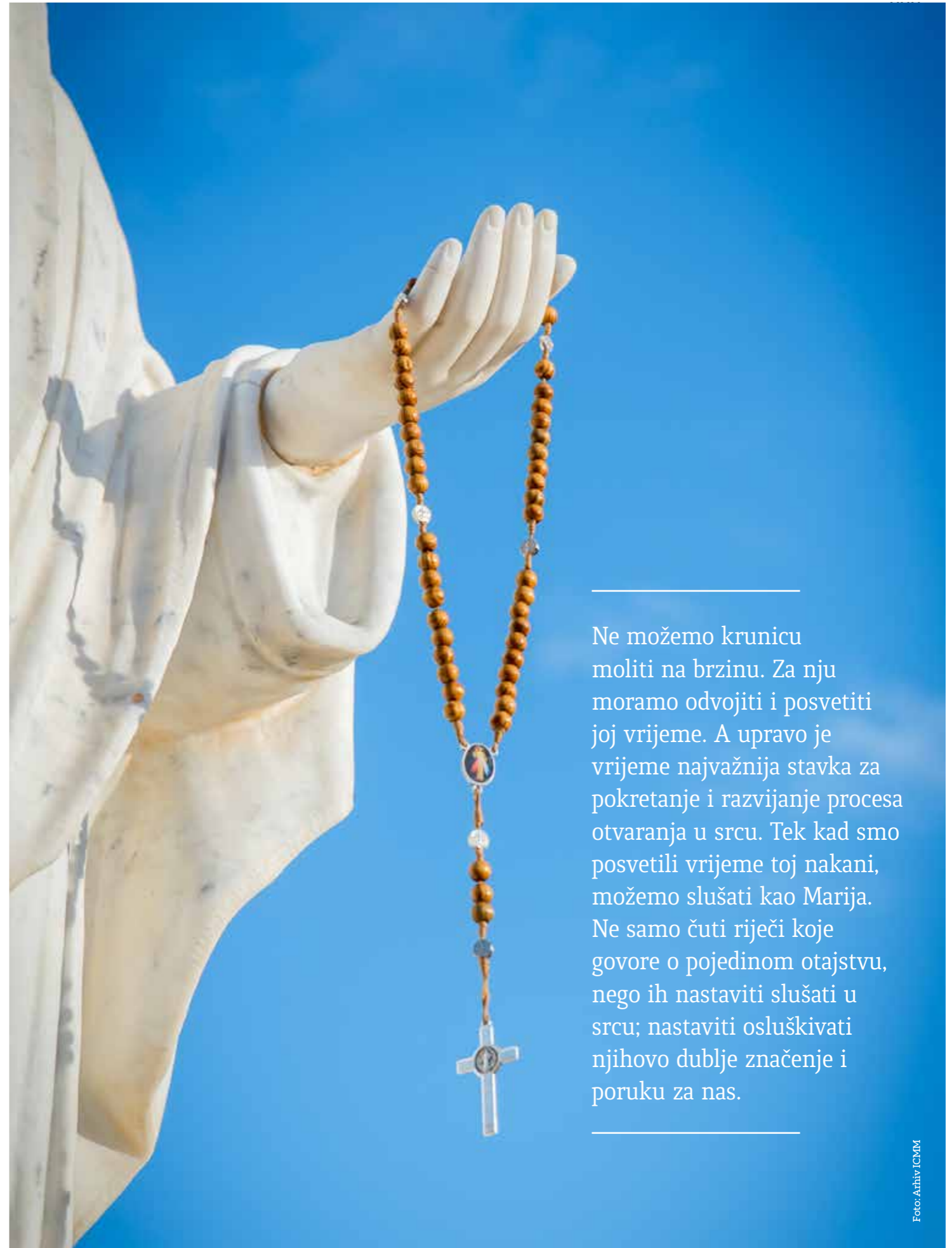
Do današnjih dana među braćom ostalo je sjećanje na Franjin prelazak sa svijeta k Ocu na nebo te ga iznova i na njegov način obredom obnavljanju.

Na uoćnicu svetkovine sv. Franje 3. listopada franjevačka obitelj diljem svijeta slavi obred preminuća svetoga Franje, ili kako se još naziva *Transitus*. U crkvi sv. Jakova u Međugorju obred se održao iza večernje svete mise u 18 sati koju je predslavio fra Zvonimir Pavičić.

Obred preminuća predvodio je fra Perica Ostojić, a započeo je procesijom sa svijećama koju su predvodili framaši, članovi OFS-a i svećenici franjevci na službi u župi.

Izvjeshće sv. Bonaventure o preminuću sv. oca Franje čitao je Jure Čilić, član OFS-a, a ispred Frame molitvu vjernika na Obredu preminuća molila je Matea Ostojić. Fra Antonio Primorac pročitao je Okružno pismo brata Ilije.

Dok su sva braća naokolo sjedila, nad njima je u obliku križa ispružio prekrižene ruke, jer je taj znak uvijek volio, te je svu, i nazočnu i odsutnu braću blagoslovio snagom i imenom Propetoga. Osim toga je dodao: Ostanite mi zdravo, svi moji sinovi, u strahu se bliži kušnja i nevolja, sretnih li onih koji će ustrajati u onome što su započeli. (iz izvješća sv. Bonaventure o preminuću svetog našeg oca Franje)

Ne možemo krunicu moliti na brzinu. Za nju moramo odvojiti i posvetiti joj vrijeme. A upravo je vrijeme najvažnija stavka za pokretanje i razvijanje procesa otvaranja u srcu. Tek kad smo posvetili vrijeme toj nakani, možemo slušati kao Marija. Ne samo čuti riječi koje govore o pojedinom otajstvu, nego ih nastaviti slušati u srcu; nastaviti oslušivati njihovo dublje značenje i poruku za nas.

Kršćanski optimizam

MIRTA MILETIĆ

Kaže sveti Augustin: „Gospodine, ti si nas za sebe stvorio i nemirno je srce naše dok se ne smiri u tebi“. U svakog čovjeka je upisana težnja za srećom. Nema potrebe raditi anketu na pitanje: „Želite li biti sretni?“ Odgovor na to pitanje je uvijek potvrđan, budući da svatko od nas osjeća potrebu za srećom u našem životu. I sveti je Augustin osjećao tu silnu potrebu za srećom i dugo je tražio na krivim mjestima. Tražio ju je u stvorenjima, a previdio Stvoritelja. I kada je konačno pronašao Izvor sreće i radosti shvaća da je sva zemaljska sreća samo blijeda kopija Originala. Bog je izvor tvoje i moje sreće! Ne postoji ništa zemaljsko što bi moglo ispuniti naša srca trajno. Sve je prolazno, krnje i nesavršeno. Razmisli gdje trenutno tražiš svoju sreću? Na što si u svome životu stavio/la naglasak? Za što koristiš silan trud i angažman? Budi iskren/na prema sebi i pogledaj u vlastito srce! Je li zadovoljno, sretno? Pripada li do kraja Bogu? Traži li utjehu u stvorenjima?

Kada razmišljamo o sreći, potrebno je spomenuti i pojam optimizma. Dolazi od latinske riječi *optimum*, što znači najbolje. Optimizam je pozitivno shvaćanje i gledanje svijeta i sklonost očekivanju najboljeg mogućeg ishoda. Optimizam se definira i kao ispunjenost nadom i uzdanje u

budućnost ili uspješan ishod nečega. Vjernik ima razloga biti optimist jer doista ima ono najbolje, a to je Isus Krist. Za vjernika ne postoje pesimistični događaji jer sve promatra kroz nadnaravno. Bog Otac je toliko ljubio svijet da je poslao svoga ljubljenog Sina na zemlju. Dopustio da živi u ljudskom tijelu, proživi svu ljudsku patnju i radost. I na kraju dopustio da umre, ponižen na križu. Nije li to Radosna vijest! Ovu činjenicu je potrebno neprestano ponavljati! Pored ove činjenice nema mjesta pesimizmu. Ovo je razlog za kršćanski optimizam! Iznad svih politika, vlada i događaja u svijetu stoji Isus Krist. Naša jedina nada! Na našu sreću i optimističan stav ne će toliko utjecati prilike u kojima živimo, već naš nutarnji odnos prema Bogu. Sreća je nutarnji posao. Optimizam je nutarnji stav prema svim događajima kroz koje prolazimo.

Što mislite je li današnjem kršćaninu teško zadržati optimizam? Sve što nas trenutno pritišće ne obećava baš mnogo. Zar ne? Gospodarska kriza, korumpirani političari, skandali u Crkvi, pandemija, migrantska kriza, afere... Možemo reći da ovo sve nema smisla i da je bolje živjeti kao pesimist. Životariti, kukajući kako se ništa ne može promijeniti. Nema povijesnog trenutka u kojem je kršćanima bilo lako i jednostav-

no živjeti. Oni su u svaki povijesni trenutak stavljeni kao sol i svjetlo. Kršćanski optimizam nas poziva na radost i nadu. Ne bilo kakvu ispraznu, ovozemnu sreću, nego nebesku. Potrebno je stvarima i događajima dati nadnaravnu perspektivu. Potrebno je pronaći smisao vlastitom postojanju. Potrebno je pronaći zadaće koje nam Gospodin povjerava dok smo hodamo ovom zemljom. Potrebno je prepoznati gdje me On treba! Što mogu učiniti da bude manje pesimizma? To ne moraju biti velike i bombastične stvari. Dovoljno je krenuti od sebe i svoje obitelji. Stvorimo u našim obiteljima ozračje kršćanskog optimizma. Odrecimo se prekomjernog praćenja negativnih događaja! Donesite radost i nadu na radno mjesto! Gledajte dobre i lijepe stvari u svojoj župnoj zajednici, u Crkvi!

Potrebno je shvatiti da je jedini put ka sreći kada prihvatimo i slijedimo evanđeoski put koji nam je Isus ostavio. „Recept“ za sreću možemo naći u Njegovim Blaženstvima. To je kršćanska povelja, putokaz za radost! Gospodin od nas želi ne samo dobar kršćanski život, nego savršen kršćanski put. „Budite dakle savršeni kao što je savršen Otac vaš nebeski!“ (Mt 5,48) Izaberi danas put radosti i optimizma! Odbaci pesimizam i depresiju!

KOJIM PUTE M DO ISTINSKE RADOSTI?

KREŠIMIR MILETIĆ

Mediji koji nas okružuju često ne promiču vijesti i sliku svijeta u kojem bi se dalo makar i naslutiti da postoji predivan plan spasenja čitavog čovječanstva od strane Presvetog Trojstva. Naprotiv, ono što možemo čitati, slušati i gledati ne samo da skriva ovu radosnu vijest, već se u prvi plan nameću vijesti, slike i poruke koje ostavljaju iza sebe osjećaje razočaranja, beznađa, ogorčenja. Zaista, kakav bi bio današnji svijet bez radosne vijesti Evanđelja koja nam donosi novu stvarnost Uskrsnuća, pomirenja i oprostjenja grijeha, otvorenog Neba i vječnog života u zajedništvu s Bogom koji nas besekrajno ljubi?

No, mi sporo prihvaćamo ovu stvarnost. Kao da se trajno opiremo milostima i opetovano padamo na početničkim greškama. Naša je narav ranjena, kao posljedica istočnog grijeha i mi stvarnost više ne vidimo u istini, onakvu kakva jest, već iskrivljeno. Tako i jedni druge ne vidimo onim očima kako nas vidi Gospodin. Naši međusobni odnosi opterećeni su našim osobnim ograničenjima i svime onime što nam smeta da se otvorimo iskreno, čistoj i nepatvorenoj ljubavi. Zato nije iznenađenje da nas Gospa u porukama upravo stalno iznova i strpljivo poziva na ljubav. U jednoj poruci od nekolicine rečenica uvijek ćemo pronaći vrlo sličnu formulu. Ljubav će biti povezana s molitvom i postom, povratkom Bogu, obraćenjem, pomirenjem, opraštanjem.

No zašto nam je to potrebno toliko puta ponavljati? Kada se izume novi i napredniji mobiteli, ne prođe mjesec dana i širom kugle zemaljske milijarde će ih nabaviti. Jednako tako s automobilima ili TV uređajima, odjećom ili tenisicama. Zašto jednakom brzinom ne usvajamo i ove toliko jednostavne upute? Zar nam je zaista potrebno toliko puta ponavljati iste upute, opomene, poticaje? Ovo je pokazatelj da mi imamo problem. I to vrlo ozbiljan problem. Suočeni smo s nečime što ugrožava našu vječnost s Gospodinom. A opet, prečesto, toliko mirno i bez neke velike žurbe to sve promatramo ili zataškavamo svoju savjest. Nije važno jesmo

Obitelj je mjesto gdje mogu puno naučiti o ljubavi. Jer je sazdana na ljubavi roditelja. Jer njezin opstanak i zajedništvo ovisi o toj istoj ljubavi.

li toga svjesni ili ne, ali mi očito imamo problem.

Gospa nam uvijek prilazi iz tog kuta iz kojeg nam ne prilaze niti mediji niti duh svijeta. Ona kao da se ispričava što je toliko dugo ovdje s nama. *‘S vama sam ovoliko dugo jer Bog je velik u svojoj ljubavi i u mojoj prisutnosti. Pozivam vas, dječice, vratite se Bogu i molitvi.’* No, ako pažljivije pročitamo ove riječi, primijetit ćemo da je Ona s nama toliko vrijeme jer je Bog velik u svojoj ljubavi. Zato što nas ljubi, zato što je besekrajno strpljiv, dopušta da nas Majka vodi, potiče i ohrabruje. Bog poznaje naša srca. Poznaje naše otpore, sporost da ga slijedimo, da povjerujemo svim svojim srcem. Zato nas poučava da je bitan sastojak ljubavi – strpljenje. Dati još jednu šansu. Kao u onoj prispodobi o smokvi.

Kakva je to naša ljubav? Možemo li reći da mi ljubimo jedni druge tom istom ljubavlju? Naša je ljudska ljubav ograničena. Često ovisi o tome kako se trenutno osjećamo, o trgovačkom cjenkanju 'Koliko ti meni, toliko ću ja tebi', o tome možemo li ikako nešto jednostavnije, bez žrtve, bez da trpimo ili osjetimo bilo kakvu neugodnost. I zaista, u količini ljubavi koju smo trenutno sposobni pružiti ljudima iz našeg okruženja svi imamo problem. Jer je ta količina ograničena. Neki mogu više, neki manje, ali svi zajedno nedovoljno. Zato nam je potrebna molitva i post. Zato su nam potrebni sakramenti. Da nas Gospodin osposobi za ljubav. Da možemo pomicati tjesne granice naših srca.

Obitelj je svakako mjesto gdje živo osjećamo potrebu za milostima kako bi mogli ljubiti jedni druge potpuno, 100% bez zadržke, osobito onda kada se osjećamo povrijeđeno, razočarano. Opraštanje je veliki i neprocjenjivi dar putem kojeg učimo istinski ljubiti. Gospa nas poziva da mjera našeg življenja bude ljubav. Dakle, nikako ne nešto što možemo zaraditi, kupiti, nabaviti. Mjera mog življenja ne može biti kvalitetan automobil, kuća, broj kvadrata u kojima živim. Ne može to biti ništa materijalno. Mjera mog življenja mora biti ljubav. Ona ista ljubav kojom će Maksimilijan Kolbe u okolnostima i okruženju koncentracijskog logora, razvlašten od posjedovanja ičega materijalnog, pa čak i dostojanstvene smrti, zaraditi nebo. Ljubav kojom su naši stari podizali svoju djecu u oskudnim okolnostima, ali zauvijek zapamćeni kao ljudi velikog i širokog srca.

Obitelj je mjesto gdje mogu puno naučiti o ljubavi. Jer je sazdana na ljubavi roditelja. Jer njezin opstanak i zajedništvo ovisi o toj istoj ljubavi. Puno više negoli o količini novca ili materijalnih dobara. Zato nam je svima potrebna milost. Potrebno nam je novo buđenje. Da zaista prihvatimo istinu o sebi, da imamo problem. Da nedovoljno ljubimo. I da prihvatimo lijek. Lijek koji nije poput neke tablete koja će nakon pet minuta riješiti problem. Od nas se zahtjeva ozbiljan rad na sebi, težački posao koji traje cijeli život. No Gospa nam strpljivo pokazuje put. Molitva i post. Ponavlja nam kako molitva i post čine čuda u nama i oko nas. Problemi odrastanja, odgoja djece, bračne nesuglasice i nerazumijevanje, problemi svih vrsta mogu se početi rješavati molitvom i postom. Naravno, znanje i pomoć stručnih osoba biti će nam na blagoslov, ali pokrenuti nas same iznutra na pozitivne promjene može jedino milost. Osobito kad se osjećamo pritiješnjeni ili ograničeni našim slabostima i manama.

Kad prihvatimo stvarnost u kojoj pred sobom imamo potrebu vrlo ozbiljnih Božjih zahvata u naše živote, našeg osobnog obraćenja, konačno se otvara prostor za istinsku radost. obraćenje uvijek donosi radost, jer ulazimo u potpuno zajedništvo s Gospodinom. Otvračamo se od grijeha, ispraznog načina i stila života i prihvaćamo život u zajedništvu s Gospodinom. Gospa nam nije rekla kako ćemo biti sretniji ako nabavimo nove mobitele, PlayStation ili dječji kupimo najnovije tenisice. Nije nam rekla kako će nam djeca biti sretnija ako izgradimo još veće kuće ili im nabavimo robu s markom. Rekla je da ćemo upoznati radost tek onda kad sve što budemo činili, činimo na sve veću slavu Božju. Da će nam Nebo ispuniti radošću naše srce. Dakle, ukoliko poslušam, već sada mogu osjetiti predokus Neba, istinsku radost. Bože, pomozmi nam da tako živimo, da ozbiljno i odgovorno uključimo molitvu i post u naš obiteljski život. Zažari nam srce ljubavlju prema euharistiji, pomozmi nam da odmah, bez odgađanja, hitamo na sakrament pokore kad god Te uvrijedimo i grijehom raskinemo zajedništvo s Tobom, izvorom života, spasenja i ljubavi!

U medijima se neko vrijeme potkraj 1980-ih stalno spominjala jedna adresa: Francuska 7. Tada, kao adolescent, nisam uspijevao dohvatiti ništa osim strogo dozirane količine arome iz političko-ideloške „kuhinje“ koja je vješto prikrivana iza medijskih fasada. Tek sam 1990-ih, ali na druge načine (ne putem medija, nego literature) saznavao kakve su se sve opasne ideje „kuhale“ u prostorijama iza vrata pod navedenim brojem. Na tu me epizodu iz sada već davne prošlosti podsjetila jedna druga adresa, Slovenska 9, koja, evo, prvih dana jeseni 2020. ne silazi s naslovnica hrvatskih medija. Nameće se sumnja da će se ikada otkriti tko je sve od visokopozicioniranih dužnosnika upleten u korupcijsku mrežu, jer dosadašnja iskustva pokazuju da, kad god je riječ o nekim „krupnim“ političkim ili gospodarskim aferama (iza kojih uvijek stoje određene interesne skupine), mediji beskrajnim ponavljanjima trivijalnih pojedinosti maskiraju stvarnost i odvrću pozornost javnosti od bitnoga. A upravo tomu slični dosadašnji medijski tretman ove afere. Za sada postoje samo indicije da mediji svjesno prave „duplo dno“

IVICA ŠARAC

ODVRAĆANJE POZORNOSTI

kako bi se prikriji mehanizmi djelovanja koji upućuju na postojanje tzv. „duboke države.“ No, ovdje nam nije tema „duboka država“ niti to što se sve „kuha(lo)“ iza vrata Slovenske 9, nego stvarna uloga masovnih medija, kojima bi navodna svrha bila, kako se to često ponavlja, „objektivno informirati javnost.“ Moć i stvarna uloga masovnih medija, zapravo je o tomu ovdje riječ, tema je od koje se ne bi smjelo bježati. Nije da su medijska slušivanja ljudi novijega datuma, ali ovo, kako se u posljednje vrijeme mediji poigravaju s mislima i osjećajima ljudi oko korone i korupcije (da navedemo dva trenutačno najpoznatija primjera), pokazuje kako je doista velika i raskošna manipulativna moć medija.

Nemoguće je pobjeći od činjenice da se nevjerojatnim razvojem digitalne tehnologije medijski prostor izuzetno brzo mijenja, no unatoč razantnim promjenama ipak opstaje jedna nepromjenjiva činjenica koja glasi da su mediji uvijek nečije vlasništvo (u demokratski „uređenim“ društvima) ili pod nečijim nadzorom (u autoritarnim i totalitarnim društvima) i da prema tomu uvijek rade sukladno interesima vlasnika ili nadzornika. Kad je

riječ o stvarnoj ulozi tzv. glavnostrujaških (*mainstream*) medija, mi bismo, kao konzumenti medijskih priprava, trajno trebali imati u vidu sljedeći aksiom: suprotno proklamiranoj i često ponavljanoj frazi o „objektivnom informiranju javnosti“ primarna zadaća glavnostrujaških medija nije informirati nego formirati (i to prema zamislama interesnih skupina) ili drugim riječima kazano: svrha postojanja glavnostrujaških medija nije objektivno prikazivati stvarnost, nego je oblikovati prema zamislama onih koji moć posjeduju i žele je zadržati. Za razliku od alternativnih medija (od kojih se neki možda i trude biti „neovisni“), glavnostrujaški mediji su ovisni o vlasnicima, oglašivačima, sponzorima, strankama itd., a ako su ovisni, onda ne mogu istodobno biti i

neovisni. To ne znači da je svaka pojednost, objavljena u tim medijima objavljena, neistinita ili netočna. Ono što ne zadire u mehanizme održavanja ili povećavanja moći interesnih skupina, može biti i objektivno prikazano, no pokaže li se bilo kakva poveznica koja bi mogla na bilo koji način naštetiti makar samo jednoj od karika u nizu interesnog lanca, možete biti uvjereni da će uslijediti nekakav oblik medijske manipulacije. Postoje, naravno, i primjeri „razotkrivanja“ afere i u glavnostrujaškim medijima, no budite isto tako uvjereni da su takvi slučajevi rezultat sukoba unutar interesnih skupina, a ne možda neke naglo probudene svijesti o potrebi „objektivnog informiranja javnosti.“ Najkraće rečeno: oni koji imaju veću moć (političku

i financijsku), određuju kako će glavni mediji oblikovati stvarnost. Pravila za ovu „igru“ davno su osmišljena.

Odavno su već postavljene tračnice kojima smiju voziti mainstream-mediji. U vremenima kada su moćnici nešto otvorenije iznosili svoje velike planove, jedan je američki predsjednik otvoreno rekao da je glavni cilj sustava vlasti „zaštita bogate manjine od većine.“ Budući da svugdje na svijetu postoji bogata manjina i ostala većina, taj se cilj ne mijenja i jednako je primjenjiv kako na globalnoj, tako i na lokalnim razinama. Tom su cilju naročito posvećeni mediji, jer ih upravo zato i financira bogata i politički utjecajna manjina – da štiti njezine interese. A najsigurniji, najjeftiniji i najučinkovitiji način da se bogata manjina zaštiti od većine jest medijska manipulacija s većinom (jezikom medija kazano „masovnom publikom“). To se može izvoditi na različite načine, jer je nepresušan izvor mogućnosti manipulacija „masovnom publikom“. To se npr. može raditi prekomjernom medijskom proizvodnjom industrije zabave, sporta, sapunica, tzv. „realitija“, koji usmjeravaju publiku i odvrću joj pozornost od ozbiljnih tema, od onoga što planira i izvodi tzv. politička i društvena elita. Jedan od najuglednijih njemačkih novinara, Scholl-Latour, ovako je pred kraj svoga života (umro 2014.) opisao ovo naše doba dirigitirane estradizacije medijskog prostora: „Živimo u vremenu masovnog zaglupljivanja, naročito medijskog masovnog zaglupljivanja.“ A što tek s razrađenim tehnikama propagande, koje se ne zaustavljaju na tome da odvrću pozornost većini („masovnoj publici“), nego da je kontroliraju kontroliranjem misli. Ovo se doista može doimati distopijski, kao da je iz 1984. Georga

pojednosti, puno tema nas zaokuplja, ali ne možemo ih produbiti). Zbog toga nam mediji „u pomoć“ pozivaju eksperte (komentatore, tzv. opinion makere, kreatora javnoga mnijenja) koji preko medija obrazlažu, izvode dokaze, iznose svoju tezu i ona se, preko medija, preuzima i postupno usvaja kao vlastito mišljenje.

Propagandni utjecaj je toliko jak da ga samo na jedan način možete spriječiti da vam ne uđe u glavu – ako sve isključite. A to je nemoguće. Propaganda je čudesno moćno oružje, kako je još u prvoj polovici prošloga stoljeća pokazao i dokazao Edward L. Bernays (1891.–1995.), jedan od najistaknutijih teoretičara (i praktičara) propagande. Rođen u Austriji, inače nećak Sigmunda Freuda, još je kao dijete otišao i čitav radni vijek proveo u SAD-u. Bernays je tvrdio: „Propaganda je svugdje oko nas i ona mijenja našu sliku o svijetu“. Zbog načina na koji ljudski mozak funkcionira, propaganda doista djeluje na svakoga, bio ili ne bio toga svjestan (podsvijest u tom procesu ima važnu ulogu). Ako neku informaciju (sliku, ton, znak) čujete,

nikada nismo čuli. Oni utječu na naše mišljenje, naš ukus, naše misli.“ (E. Bernays)

Kad shvatimo i prihvatimo da smo svi podložni medijsko-propagandnim utjecajima, onda će već to biti dobar početak da im se odupremo. Od glavnostrujaških medija ne možemo i ne trebamo bježati, ali možemo im nevjеровati, pogotovo mi koji znamo „komu smo povjerovali“. Razvojem digitalne tehnologije i lakšega pristupa računalnim mrežama, na kojima ipak nije moguća takva kontrola i manipulacija informacijama kao u glavnostrujaškim medijima, donekle je opala moć utjecaja glavnostrujaških medija. No, oni i njihovi vlasnici sigurno nisu zbog toga u panici, jer zbog neimaštine i siromaštva još uvijek veći broj ljudi iz gore spominjane većine („masovne publike“) nema pristup digitalnim izvorima informacija.

Ovih smo dana obilježili 54. svjetski dan sredstava društvene komunikacije. Neosporno je da se moramo privikavati na život u digitalnom svijetu, u kojemu nove medijske tehnologije „ne mijenjaju samo način

Kad shvatimo i prihvatimo da smo svi podložni medijsko-propagandnim utjecajima, onda će već to biti dobar početak da im se odupremo. Od glavnostrujaških medija ne možemo i ne trebamo bježati, ali možemo im nevjеровati, pogotovo mi koji znamo „komu smo povjerovali“.

Orwella! Zar je moguće kontrolirati i upravljati mislima ljudi u suvremenom svijetu, kojega ponajbolje oslikava upravo pluralnost medijskih sadržaja?

Jedna od krupnijih i često ponavljanih medijskih laži tiče se uvjeravanja ljudi kako je medijska scena toliko pluralna, da je moguće lako izbjeći manipulaciju, da se može birati iz obilja ponude i da svatko može lagano doći do željenih sadržaja. Pri tome se izostavlja da je put do bilo kojeg medijskog sadržaja prepun reklamnih i propagandnih prepreka. Svaka reklama ima vlasnika, svaka medijska kuća nekome pripada, dakle netko na tomu zarađuje novac. Propagandom se upravlja ljudima, njihovim mislima i osjećajima. Propaganda je najmoćnije oružje kontrolora misli upravo u demokratskim sustavima, u kojima se ne prakticiraju načini osiguranja poslušnosti silom (kao u autoritarnim i totalitarnim društvima). U demokratskim sustavima se na suptilnije načine kontrolira ljude. Poznata je teza da „teoretski svaki slobodan čovjek stvara vlastito mišljenje“. Je li to stvarno tako? U praksi je nemoguće poznavati svaku kompleksnu temu, primjerice iz svijeta politike ili gospodarstva (ne znamo

pročitajte ili vidite više puta, ona će vam se „usklađiti“ u glavi i mimo vaše volje. U bilo kojoj vrsti propagande nikakvu ulogu ne igra to je li nešto istinito ili nije. Jedino je važno da ono što se propagira ili reklamira bude istodobno na više mjesta i da se često ponavlja. Ponavljati i opet ponavljati, na stotine, tisuće puta. Je li istinito? Nije bitno. Bitan je učinak na ljude. Bernays je 1928. objavio knjigu „Propaganda. The public mind in the making“ koja je imala i još uvijek ima izuzetno velik utjecaj (u Njemačkoj je novo izdanje objavljeno 2007.). Na naslovnici prvoga izdanja ove knjige prikazan je lik čovjeka koji je privezan za različite konce, čime se htjelo reći da je čovjek poput lutke kojom upravljaju sa strane. „S nama upravljaju ljudi čija imena

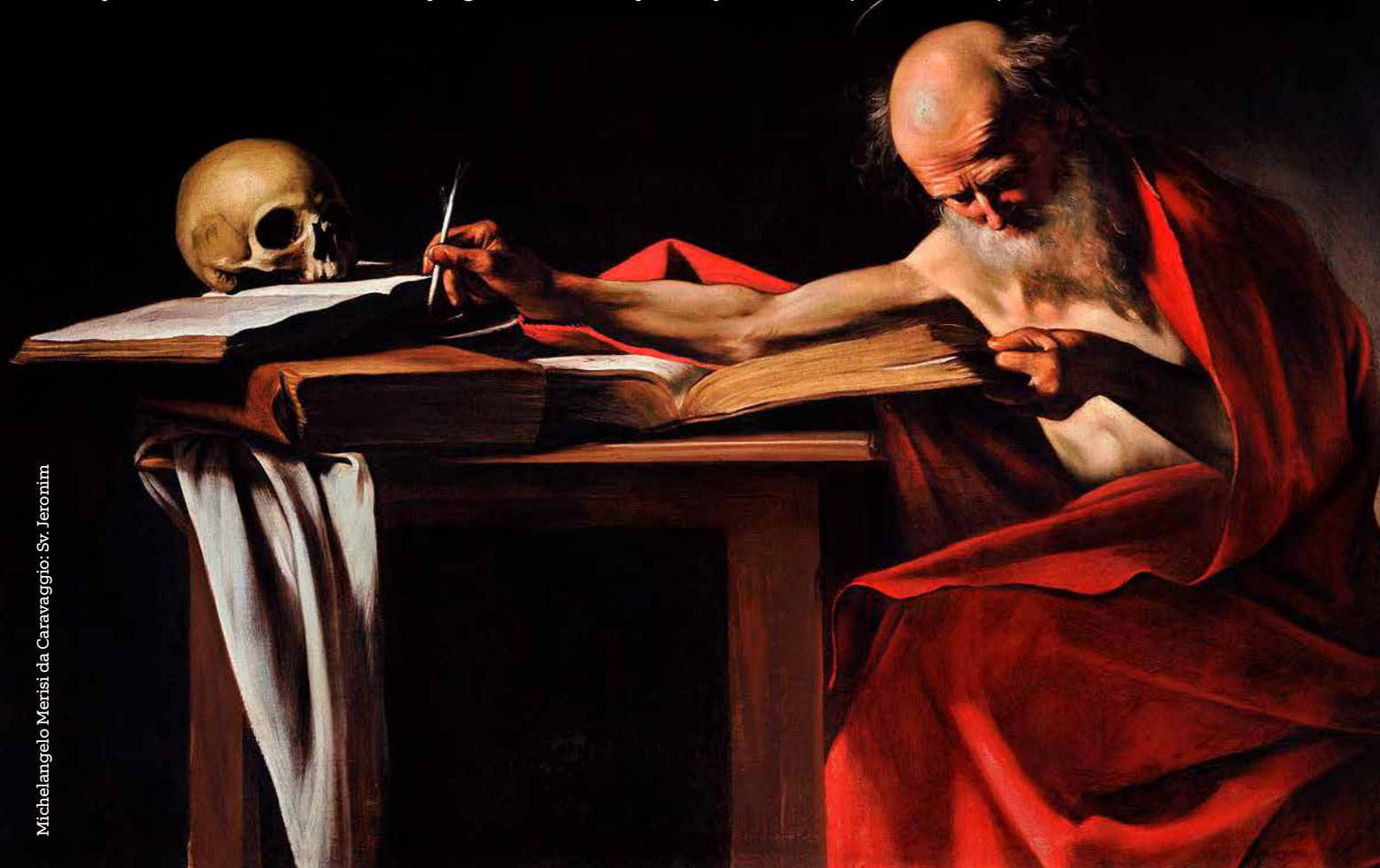
komuniciranja već i komunikaciju u njoj samoj“ (Benedikt XVI.). Nije potrebno posebno isticati koliko je važno da i katolički vjernici i svećenici prepoznaju značaj novoga načina komuniciranja i prenošenja evanđeoskih poruka u novim okolnostima, pazeći pri tome na dosljednost svjedočenja evanđelja, na što je pozivao još i Benedikt XVI., danas papa u miru, upozoravajući „da se ni u digitalnom svijetu ne može naviještati poruku bez dosljednog svjedočenja od strane onoga koji naviješta“ te pozivajući na „mudro korištenje“ novih sredstava komunikacije, jer „one mogu pridonijeti zadovoljavanju želje za smislom, istinom i jedinstvom što je najdublja težnja ljudskog bića.“ Trebamo, dakle, biti mudri, jer su „sinovi ovoga svijeta lukaviji“ od nas.

SVETO PISMO I TEOLOGIJA KAO SUSRET S KRISTOM

GOSPODIN PROGОВАRA IZ SVOJE RIJEČI

Slavimo 1600. obljetnicu preminuća svetoga Jeronima 420. u Betlehemu, mjestu Isusova rođenja. Jeronima, svećenika i crkvenoga naučitelja, pismoznanca, najučenijega zapadnoga oca, koji nam je ostavio kapitalno djelo što je odredilo povijest i sudbinu Zapada, naime, prijevod cjelokupne Biblije na latinski jezik svoga doba. Novoga zavjeta s grčkoga, a starozavjetne spise s izvornoga, hebrejskog jezika. Za prijevod je „utrošio“ dvadeset punih godina života, skupljajući najbolje rukopise, putujući i tražeći znalce iz pojedinih semitskih i starih, izumrlih jezika, živeći pustinjačkim životom u Siriji te pod kraj života u Betlehemu. Bio poliglot svjestan da su „granice moga jezika ujedno i granice moga svijeta“. Stoga je učio jezike kako bi proširio obzore i vidike. Ostavio djelo neprocjenjive vrijednosti popularno zvano Biblia Vulgata. Mogao je to ostvariti jer bijaše genijalno darovit za jezike, a imao je i enciklopedijsko znanje rimske klasične uljudbe, književnosti i baštine, uz to je gorio silnom ljubavlju i žarom prema Gospodinu Isusu Kristu.

Michelangelo Merisi da Caravaggio: Sv. Jeronim

FRA TOMISLAV
PERVAN

ŽAR PREMA SVETOM PISMU

Ta obljetnica bijaše povod i papi Franji da na svečev spomendan, 30. listopada, objavi Apostolsko pismo *Scripturae Sacrae Affectus* – Žar prema Svetom pismu. Upravo strastveni žar prema Svetom pismu nudi nam ključ za razumijevanje toga istaknutog lika iz rane Crkve te njegove silne ljubavi prema Isusu Kristu. Taj žar, ta ljubav, provijava kroz cijeli njegov život i sve spise. Bijaše on tankočutni prevoditelj i tumač svetih spisa, žestoki branitelj kršćanskih istina koje su upravo u njegovo doba bile definirane na saborima u Niceji i Carigradu u Nicejsko-Carigradskom Vjerovanju. I danas je Jeronim kao pojava krajnje zanimljiv, aktualan.

Rodio se u Stridonu, na našem podneblju 347. od imućnih kršćanskih roditelja, zaputio se na studij u Rim, s devetnaest godina, u odrasloj dobi, dao se krstiti. Negdje oko g. 375. imao snažno iskustvo Gospodina Isusa kao sudca. To mu bijaše razdjelnica i prekretnica te posvemašnji životni obrat. Osjećao je da ga netko vuče pred Gospodinov sud te čuje upit, tko je i što je. „Upitan, tko sam, odgovorio sam, kako sam Kristov, kršćanin. A onaj što je sjedio na sudačkoj stolici odgovori mi: 'Lažeš! Lažac si! Ti si Ciceronov, ne kršćanin'“. Nisi Kristov.

Cijenio je naime veoma ljepotu bogatog klasičnoga jasnog latinskoga jezika i izričaja kakav ćemo pronaći u Cicerona i ostalih rimskih klasika. U usporedbi s tim biblijski mu jezik bijaše u početku grub, gramatički pogrješan, siromašan, nepravilan i opor u odnosu na njegov istančani jezični kultivirani osjećaj i ukus. Zbog toga ga je Sudčev prigovor strahovito pogodio.

Rodio se u Stridonu, na našem podneblju 347. od imućnih kršćanskih roditelja, zaputio se na studij u Rim, s devetnaest godina, u odrasloj dobi, dao se krstiti. Negdje oko g. 375. imao snažno iskustvo Gospodina Isusa kao sudca. To mu bijaše razdjelnica i prekretnica te posvemašnji životni obrat.

Dao se zaređiti za svećenika, neko vrijeme bio tajnik pape Damaza koji je vidio njegov talent te mu dao nalog ujednačiti prijevod Biblije na latinski jezik. Dao se na posao i neumorno radio punih dvadeset godina na prijevodu.

Ona životna epizoda pred Sudcem bijaše povodom da se odlučio posvema i savršeno posvetiti Kristu i njegovoj riječi. Totalno se predao neumornom radu prevođenja i komentiranja svetih spisa kako bi suvremenici učinio svete spise što privlačnijima. Postao je naskroz službenik Riječi Božje, zaljubljenik u utjelovljenu Riječ Pisma. Sve svoje stečeno znanje i obrazovanje upotrijebio je u službi Gospodina i njegove Crkve.

I danas se njegov prijevod s neznatnim ispravcima rabi u Katoličkoj Crkvi. Naš zemljak vrijedan da ga se spomenemo i ovdje, kad su se već i naši biskupi na jesenskom zasjedanju osvrnuli na tu veliku obljetnicu – 1600 godina od njegove smrti u Betlehemu te potaknuli vjernike da uzmu Bibliju, Božju riječ u svoje ruke. Da Biblija ne ostane u vitrini ili na polici, među knjigama, nego da bude svakodnevni životni suputnik, nadohvat ruke, na stolu.

BOŽJA RIJEČ - NEBESKI KRUH

Jeronim shvaća bavljenje Svetim pismom egzistencijalnom zadaćom. Naime, proučavanje Pisma za njega je uvijek susret s Isusom Kristom. Na početku svoga Komentara o proroču Izaiji nudi programsku riječ: *Ignoratio scripturarum, ignoratio Christi est*. Nepoznavanje Pisma ravno je nepoznavanju Krista. Ta je riječ uništila u dogmatsku konstituciju Sabora o Božjoj riječi „*Dei Verbum*“. Upravo taj izričaj riječi nas poimati Jeronima kao kabinetskog učenjaka koji se znanstveno bavi Biblijom. Jasno, njemu je stalo do jasnoga izričaja i prijevoda što se tiče teksta, više mu je ipak stalo do onoga što se kaže „*veritas hebraica*“, hebrejsko poimanje istine za razliku od grčkoga poimanja. Za njega je istina ono što nalazi u Ivanovu Evanđelju. Rabio je sva raspoloživa sredstva da bi tekstove Svetoga pisma protumačio u njihovu povijesnom surječju. Biblija mu je bila kao i druge knjige, povijesno i književno svjedočanstvo, ali povrh svega on je u njoj gledao Božju riječ.

Jeronim nije samo učenjak, znanstvenik u suvremenom smislu riječi. On je svećenik i monah koji je vodio nekoliko samostana u Betlehemu i okolici. Nutarnja ga je sila Duha (Magister interior) tjerala da braću i sestre privodi Kristu. Svake im je subote propovijedao i izlagao pojedini biblijski tekst. Njemu je stalo do susreta s Kristom, što je najzornije ozbiljeno u binomu – *lectio et oratio* – čitanje i molitva. U molitvi on gleda odgovor na Božji poziv iz Riječi. Jeronim razvija dijalošku metodu pristupa biblijskim tekstovima.

Tko čita Pismo, sluša Zaručnikov glas, kao Zaručnica iz Pjesme nad pjesmama, a tko moli, napose riječima psalama, odgovara kao Zaručnica Gospodnja. Jeronim kao svećenik ističe nutarnju poveznicu između Svetoga pisma i euharistije. On Božju riječ položenu u Svetim spisima promatra kao nebeski kruh kojim se hranimo. „Ne živi čovjek samo od kruha, nego od svake riječi iz Božjih usta“. Drugim riječima, vjernik se susreće s Kristom u sakramentu Pisma i sakramentu oltara.

SRCE SRCU GOVORI

Posljednje godine svoga života provodi u molitvenom osobnom i zajedničkom čitanju Svetoga pisma, u kontemplativnom promišljanju svete Riječi. Služi u Betlehemu braći i sestrama svojim djelima i primjerom. Sve to uz betlehemsku špilju, blizu špilje gdje se Božja Riječ rodila od Djevice Marije, svjestan kako je „sretan onaj tko u svojoj duši nosi križ i uskrснуće, mjesto rođenja i uzašašća na nebo Krista Gospodina. Sretan tko nosi u svome srcu Betlehem u čijem se srcu Krist svakodnevno rađa“. Od njega potječe izreka kako je Sveta zemlja Peto evanđelje koje treba pohoditi, kročiti Gospodinovim stopama, koračati mjestima kojima je hodio Isus dok je bio na zemlji.

Imao sam prigodu imati u rukama tiskana izdanja pojedinih opera. To su golemo djela, neka s više stotina knjiških stranica. Svi notni zapisi i riječi ostaju mrtvo slovo na papiru dok ih se ne lati dirigent znalac, prouči ih, pronađe umjetnike na pojedinih glazbalima, znani orkestar i pjevače te zapisane note pretvori u prelijepo scensko djelo komu se publika divi, oduševljeno plješe. Iz

onih nota treba izvući najljepše što je umjetnik zamislio jer je glazbu nosio u sebi. Svaki veliki dirigent ima osobni pristup notnim zapisima, daje im svoj „štih“ i onda ih s pomoću orkestra pretače u zanosne, opojne melodije. Beethoven je skladao svoje završno djelo *Missa solemnis* „gluh kao top“ za bilo kakve zvukove izvane. Ali je imao i nosio glazbu u sebi i djelo naslovio *Von Herzen zu Herzen*, od „srca k srcu“, ili što bi rekao veliki sveti kardinal Newman, *Cor ad cor loquitur*. Srce srcu govori!

Tako je i sa Svetim pismom. Poslanica Hebrejima veli kako je „uistinu živa Riječ Božja i djelotvorna, oštija od svakoga dvosječna mača“, raskoljuje „dušu i duh, zglobove i moždinu te prosuđuje nakane i misli srca“ (Heb 4,12). Ništa joj nije skriveno, sve joj je naskroz razgoljeno. Jasno, kad joj se prepustimo, kad pokušavamo Riječ iščitavati kao što glazbenici iščitavaju i sviraju notne zapise. „Riječi koje sam vam zborio duh su i život“, kaže sam Gospodin (Iv 6,63). Imamo toliko primjera pogođenosti Božjom riječi tijekom povijesti. Ona mrtva, zapisana riječ mora progovoriti u životu vjernika, što ćemo pronaći u biografijama svetaca koji bijahu zahvaćeni Riječju.

NEIZBRISIVO ISKUSTVO GOSPODINA

Poznati njemački biblijski stručnjak za Novi zavjet Ulrich Wilckens u svojim autobiografskim bilješkama govori o svojim iskustvima s kraja Drugoga svjetskog rata. Odrastao u ateističkom okruženju, u nevjerničkoj obitelji, kao mladić prijavio se u njemačku vojsku (r. 1928.). Piše kako je pod kraj rata 1945. u svome rovu gledao američke tenkove kako se približavaju njegovu rovu. Premro je od smrtnoga straha. Imao je uza se dježno izdanje Novoga zavjeta i upravo je čitao iz Ivanova Evanđelja mjesto gdje Isus govori o strahu, ali da se ne bojimo, on je pobijedio strah. Čuo je sa stranica Novoga zavjeta živi Gospodinov glas koji mu je upravljen posve osobno, dobrohotno, umilno. Taj ga je glas, svjedoči, oslovio kao što ga dotada nitko nije oslovio: „U svijetu ćete imati strah, ali ne bojte se. Budite utješeni, ja sam pobijedio svijet“ (Iv 16,33).

Wilckens nikada više nije zaboravio taj glas, to jedinstveno iskustvo,

Nastanio se Jeronim u Betlehemu gdje se Isus rodio, a nježno je štovao i ljubio Majku Mariju koja nas sve može poučiti kako čitati Božju riječ, meditirati je, Bogu se moliti, promatrati Gospodina koji se u našem životu neumorno uprisutnjuje te donositi Krista svijetu kao Marija.

u vojničkom rovu, pred strahotnim tenkom. Nakon rata studirao je teologiju, predavao novozavjetnu egzegezu i teologiju na više njemačkih učilišta, potom je bio luteranski biskup na sjeveru Njemačke. Kao biskup obolio od neizlječive bolesti. Gospodin ga je u bolesti pohodio, na čudesan je način ozdravio. Nakon čudnog ozdravljenja odrekao se historijsko-kritičke metode tumačenja biblijskih tekstova, počeo kritički pisati o suvremenoj egzezezi („Kritik der Bibelkritik“ naslov je jedne knjige). Odrekao se svoga tadašnjega pristupa Božjoj riječi te je nakon bolesti izdao nekoliko značajnih djela, napose Teologiju Novoga zavjeta u više svezaka. Nezaboravno iskustvo Gospodina koji mu je progovorio sa stranica Novoga zavjeta duboko mu se usjeklo u srce te o tome svjedoči životom i spisima.

I nije on prvi koji je imao takvo iskustvo, koji je čuo Gospodinov glas nakon slušanja Božje riječi. I sveti Antun pustinjač je za slušanja Radosne vijesti u bogoslužju čuo Gospodinov glas da ostavi sve i njega do kraja slijedi. Imamo i kod Augustina primjer kad je čuo dječji glas „tolle et lege“, uzmi, čitaj! Sjetio se Antunova života što ga je napisao sv. Atanazije, posegnuo za Biblijom, namjerio se na mjesto iz Poslanice Rimljanima koje je slomilo sve njegove nutarnje otpore prema Gospodinu. „Noć poodmače, dan se približi!... Kao po danu pristoj-

José de Ribera, sv. Jeronim

JERONIM NIJE SAMO UČENJAK, ZNANSTVENIK U SUVREMENOM SMISLU RIJEČI. ON JE SVEĆENIK I MONAH KOJI JE VODIO NEKOLIKO SAMOSTANA U BETLEHEMU I OKOLICI. NUTARNJA GA JE SILA DUHA (MAGISTER INTERIOR) TJERALA DA BRAČU I SESTRE PRIVODI KRISTU. SVAKE IM JE SUBOTE PROPOVIJEDAO I IZLAGAO POJEDINI BIBLIJSKI TEKST. NJEMU JE STALO DO SUSRETA S KRISTOM, ŠTO JE NAJZORNJE OZBILJENO U BINOMU - LECTIO ET ORATIO - ČITANJE I MOLITVA.

no hodimo, ne više u pijankama i pijančevanjima, ne u bludništvu ni razvratnostima, ne u svađi i ljubomoru, nego zaodjenite se Gospodinom Isusom Kristom, a u brizi za tijelo ne pogodujte požudama.“ (Rim 13,12sl.)

S POMOĆU PISMA VODITI KRISTU

Origen iz Aleksandrije bijaše genijalna pojava na nebu ranoga kršćanstva u 3. stoljeću u Aleksandriji. Temeljno mu je djelo „De principiis“ – O počelima. U predgovoru djelu izrijekom veli kako svoje čitatelje želi voditi Kristu. Oni koji su stekli vjeru i sigurnost kako su se u Isusu Kristu objavili milost i istina te da je Isus Krist u svojim vlastitim riječima istina, svi ti koji se osjećaju pozvanima živjeti čestito, dobro i pošteno te sretno, nigdje drugdje ne mogu to pronaći nego u riječima i nauku Isusa Krista. Ne govori on o istini kako je poimaju filozofi, nego o istini o kojoj govori Ivanovo Evanđelje.

Naime, riječ je o istini koja vodi u život vječni, koja govori o izvorištu ljubavi. Tko živi iz vjere u tu istinu, spoznaje u njoj smisao života.

Origen nam želi dati do znanja da je samo onaj tko posve osobno poznaje Isusa Krista kadar pogledati vječnoj istini u oči. Istini koja oslobađa. U bavljenju Biblijom njemu je stalo do osobnoga susreta s Isusom Kristom te u svim svojim homilijama uvijek najprije moli Isusa da mu pomogne kod tumačenja Pisma.

Kao što su uši i oči svih u sinagogi u Nazaretu bile napete i uprte u Isusa te su upijali riječi koje su tekle iz Isusovih usta tako i on zaključuje: „Oh, kako bih želio da i naše okupljeno zajedništvo dobije takvo svjedočanstvo. Da smo napeti i te upremo svoj pogled u Isusa Krista. Svi mi, i katekumeni i vjernici, i

Jeronim shvaća bavljenje Svetim pismom egzistencijalnom zadaćom. Naime, proučavanje Pisma za njega je uvijek susret s Isusom Kristom. Na početku svoga Komentara o proroku Izaiji nudi programsku riječ: *Ignoratio scripturarum, ignoratio Christi est.* Nepoznavanje Pisma ravno je nepoznavanju Krista.

muževi i žene i djeca, ne oči tijela, nego očima srca uprtih u Isusa. Naime, kad gledate u njega, onda će njegovo svjetlo i njegov pogled prosvijetliti vaše lice i oči, i moći ćete reći s psalmistom: 'Obasjaj nas, Gospodine, svjetlom svoga lica!' (Ps 4,7)“

LECTIO ET ORATIO - ČITANJE I MOLITVA

„Lajtmotiv“ Augustinova pristupa Pismu jest *Christus loquitur de Christo* – Krist govori o Kristu. Za njega je Crkva učionica, kuća stege, *domus disciplinae*. Postavlja on četiri pitanja da bi razvio svoju tezu. Naime, on se pita: „Što se učiti? Čemu se učiti? Tko učiti? Od koga se učiti?“ Odgovor na četvrto pitanje zacijelo je najznačajniji. Stoga Augustin nastavlja: „Tko je učitelj koji poučava u toj školi? Ne bilo koji čovjek, nego apostol. Bez dvojbe apostol, ali ne samo apostol... Krist je onaj koji poučava. Njegova učiteljska stolica jest na nebu... Njegova je škola njegovo tijelo. Glava su njegovog udovi; jezik – glava govori nogama. Krist je onaj koji poučava. Želimo slušati, želimo se bojati, želimo činiti“.

Crkva nije tu nekakav apstraktni pojam, nego pod pojmom Crkve misli na zajednicu koja je poučavana, koja uči. Vjernici uče u zajednici, dok je biskup namjesto Krista. I on uči od Krista, i on je suučenic Gospodinov: *Condiscipulus discipuli Christi*.

Odvija se to napose u bogoslužju u kome svi zajedno slušamo Kristovu riječ te Krist kroz biskupova usta tumači svoju riječ. Pastiri su dužni više od ostalih vjernika ići u Gospodinovu školu, susresti se u čitanju i studiju Svetoga pisma s Kristom. Ne čitaju i ne meditiraju oni više kao nekoć u klasičnoj rimskoj školi da bi se spremili za političku karijeru. Ne,

oni izoštavaju svoj duh za Pismo iz koga im Krist progovara. Tako postaju sposobni učiniti Kristov glas prihvatljiv i vjernicima.

NUTARNJI I VANJSKI UČITELJ - MAGISTER INTERIOR ET EXTERIOR

Kad Augustin zbori o Kristu kao jedinom istinskom Učitelju, voli on razlikovati između *magister interior et magister exterior* – između vanjskog i nutarnjeg Učitelja. Nutarnji Učitelj rasvjetljuje naš duh i um. To je vječna istina s pomoću koje smo kadri razlikovati istinu od laži, donijeti vrijednosni sud glede istine nekoga izričaja. Međutim, razlikovanje istine od laži te početak vjere i obraćenja zavisi uvijek od Krista samoga.

Augustin voli citirati Poslanicu Efežanima gdje stoji, kako Krist treba stanovati u srcima vjernika (usp. Ef 3,17). Treba Gospodina probuditi kako to učiniše učenici na olujnom moru, kad su bili u smrtnoj opasnosti. Po vjeri Krist je prisutan u vjerničkim srcima. U kome Krist ne spava, on bdije i vodi sav život jednoga kršćanina. Prosvjetljuje ga, daje mu strpljivost, ne čini ga bahatim, daje da i u nevoljama života Gospodina veliča.

Augustin je napisao djelo o Presvetom Trojstvu („De Trinitate“). Cijelo je djelo usmjereno na promatranje Božjega lica na Kristovu licu. Ali je preduvjet svemu naprije ljubav prema Isusu Kristu koji nas je prije ljubio te predao sebe za nas, za nas umro i uskrsnuo. Stoga je zadaća svih kršćanskih učitelja, katehista/istica, svih koji poučavaju teologiju, voditi svoje gojence prema Kristu. Zaputiti se svi zajedno u školu jedinstvenoga i jedinoga Učitelja.

I tako možemo zaziv iz Očenaša „dođi kraljevstvo tvoje“ pretočiti u molitvu: Neka dođe među nas ljubav koju je nebeski Otac objavio na Isusovu licu. Neka nam Isus očituje svoje ljubazno lice i neka ljubav njegova Oca zasja na našem licu. Ne držimo se grčevito slova Pisma koje govori o Kristu. Nije dovoljno kao u Isusovo vrijeme glasno čitati i izgovarati riječi Pisma kako to čine Židovi i danas. Zapućujemo se kao istinski učenici, *discipuli*, u školu jedinstvenoga Učitelja. Ondje želimo osobno slušati Isusov glas kako su ga nekoć slušali učenici za Učiteljeva života. On nam sam treba posvjedočiti da nas Otac ljubi. Stoga neka dođe svima nama Kristova ljubav kako bi Bog u jedinstvu Duha Svetoga bio sve i u svemu.

PRETVARATI RIJEČ U ŽIVOT

Sveti je Franjo bio pogođen Božjom riječi za bogoslužja kao i sveti Antun, opat i pustinjač. Čuo je identične riječi kao i Antun, ostaviti sve. To je doslovce i učinio. Svaki put kad bi bio pred nekim značajnim životnim odlukama, za sebe i zajednicu te braću koja su ga slijedila, slijedio bi glas Svetoga pisma. Nije imao nakanu osnivati red, nego Red bijaše plod njegova nasljedovanja Gospodina. Postao je magnetom za suvremenike. S prvom dvanaestoricom (kao i Isus!) zapućuje se 1208. u Rim i traži od Pape dopuštenje živjeti Evanđelje. Pretvarati Riječ u život! I prije nego je primio Gospodinove rane, dvije godine prije smrti, u rujnu 1224., nazočno je brata zamolio da mu triput otvori Gospodinovo Evanđelje. I svaki put se namjerio na mjesta Isusove muke i križa. U tome je prepoznao da se mora Gospodinu do kraja suobličiti, a kao plod toga doživio je da mu bijahu utisnuti biljezi Kristove muke na tijelu, *stigmata*.

Kristov glas iz Pisma ne pogađa samo pojedince koji se nalaze pred životnim odlukama ili prekretnicama. Taj glas čuju svi koji su na bogoslužju okupljeni u Isusovo ime kako bi zajedno čitali i slušali Sveto pismo. Sveti Lav Veliki papa jednom se izrazio kako vjernici doživljavaju u bogoslužju za čitanja evanđelja Kristovu nazočnost. Oni slušaju – hodie – danas njegove riječi kako su ih slušali učenici dok su bili s njime. To iskustvo, taj doživljaj su-dobnosti, sinkronije znaju imati oni koji se u Duhu posvete proučavanju Biblije. Upravo za teologe vrijedi Augustinova riječ: *Christus loquitur de Christo*. Krist sam govori o Kristu.

Sveti Jeronim piše o jednom svom prijatelju da je „svoje srce učinio Kristovom knjižnicom“ svakodnevnim čitanjem i promišljanjem Svetoga pisma. Za Jeronima se to može višestruko reći. Jeronim je, kako piše Papa u svome najnovijem pismu, zbilja „Kristova biblioteka“, trajna knjižnica koja nas i nakon 16 stoljeća poučava što znači ljubiti Krista, što znači Kristova ljubav, ljubav koja se ne da odijeliti od susreta s Kristovom riječi. Stoga je na nama ljubiti ono što je Jeronim ljubio, za što je živio; otkrivati Pisma, dati se dotaknuti Duhom i duhovnošću koja zrači iz Pisma.

Papa Franjo u Asizu potpisao novu encikliku

SVI SMO BRAĆA

Sveti Otac Franjo je u subotu popodne 3. listopada u talijanskom Asizu u regiji Umbriji (pokrajina Perugia), rodnom gradu sv. Franje, nakon svete euharistije potpisao svoju novu, treću, encikliku „Svi smo braća“ (na talijanskom: Fratelli tutti). Enciklika će službeno biti objavljena u nedjelju 4. listopada na blagdan sv. Franje Asiškog.

Sveta misa i svečanost potpisivanja enciklike u domu svetoga Franje održala se, na Papinu želju, bez nazočnosti vjernika iz preventivnih razloga zbog pandemije koronavirusa. Papa Franjo se odmah nakon mise i potpisivanja enciklike vratio u Vatikan. Ovo je, inače, bilo peti put u njegovom pontifikatu kako je papa Franjo posjetio Asiz. Enciklika će službeno biti objavljena u nedjelju 4. listopada na blagdan sv. Franje Asiškog.

Inače, do Asiza je Sveti Otac putovao automobilom, a prije dolaska u baziliku sv. Franje svratio je kako bi posjetio i pozdravio časne sestre klarise u samostanu Vallegloria u Spellu.

Svetoga Oca u Asizu su dočekali asiški biskup Domenico Sorrentino, papinski legat za bazilike sv. Franje i svete Marije od Anđela kardinal Agostino Vallini, gvardijan samostana sv. Franje fra Mauro Gambetti i otac Enzo Fortunato, glasnogovornik samostana sv. Franje.

SVETI OTAC JAVNO POHVALIO SVOJE SURADNIKE - PREVODITELJE ENCIKLIKE

Na svetoj misi u kripti samostana i bazilike sv. Franje nazočilo je oko 20 fratara i nekoliko redovnica. Nakon evanđelja papa Franjo proveo nekoliko minuta u razmišljanju, bez izgovorene riječi, odnosno bez propovijedi, a potom je nastavio misno slavje. Po završetku mise Sveti Otac je pozvao mons. Paola Braida da mu donese kopiju enciklike kako bi je potpisao. Također, Papa je objasnio da je mons. Braida zadužen za prevodilačke poslove u Prvom odjelu Državnog tajništva Svete Stolice.

„On sve nadgleda. Zato sam i želio da ovdje bude sa mnom i da mi donese encikliku“, rekao je papa Franjo u svome stilu.

Usto, Sveti Otac je predstavio i pohvalio i drugu dvojicu svećenika iz Prvog odjela Državnog tajništva Svete Stolice, njegovih suradnika koji su radili na prijevodu enciklike. Otac Antonio preveo je encikliku s originalnog španjolskog jezika na portugalski, a otac Cruz koordinirao je sve prijevode enciklike s izvornog španjolskog na druge jezike, prenosi u subotu 3. listopada *Vatican News*.

Nakon što je predslavio misu u kripti u sklopu samostana i bazilike sv. Franje, kod groba svetoga Franje Asiškog, potpisao je svoju novu encikliku koja govori o bratstvu i socijalnom prijateljstvu ljudi, a povod je pandemija koronavirusa.

Pomoć Crkvi u nevolji

MILIJUN DJECE MOLI KRUNICU

Kardinal Mauro Piacenza, predsjednik organizacije Pomoć Crkvi u nevolji (Aid to the Church in Need - ACN) i duhovnik organizacije Martin M. Barta pozvali su na sudjelovanje u svjetskoj molitvenoj kampanji „Milijun djece moli krunicu“ u nedjelju 18. listopada ili, pak, za moljenje krunice s djecom u školama i vrtićima u ponedjeljak 19. listopada.

Dragi prijatelji,

Godina 2020., a možda i cijelo desetljeće u povijesne knjige bit će upisani kao „Godina korone“. Još nikada u povijesti nije se takva zdravstvena i egzistencijalna kriza proširila svijetom. Snaga ove epidemije nadilazi sve što je ljudstvo do sada doživjelo. Cijeli svijet je bio i još uvijek je prepušten jednom nevidljivom virusu, koji je stotinama tisuća ljudi donio smrt i prouzročio nesagledive ekonomske i socijalne posljedice. Naš svijet više nije isti i sve što je do nedavno bilo samo po sebi razumljivo više ne će biti. Virus nam je sa svom jasnoćom pred oči stavio našu ranjivost, krhkost i prolaznost. Unatoč svim provedenim mjerama zaštite i brižno postavljenim pravilima socijalnog ophođenja, svuda po svijetu širi se sveopći osjećaj straha, zdvojnosti i bespomoćnosti. Iako je vrijeme pandemije bilo obilježeno velikom solidarnošću, predanim služenjem, ali i znakovitom socijalnom zatvorenosću, virus nas je ipak distancirao i izolirao jedne od drugih. Bili smo u iskušenju promatrati bližnje ne kao sliku i priliku Božju, nego kao opasnost i potencijalne prenosioc virusa. Koliko god dugo trajala zdravstvena kriza i njezino djelovanje, uz druge katastrofe i ratove to više će se naša prava ljudskost morati pokazati. Ali ljudskost bez Boga vodi u poraz. Za našu budućnost bilo bi fatalno misliti kako Bog nema ništa s virusom, s našim bolestima i nevoljama te da protiv toga, u konačnici, ne može učiniti ništa.

Bog je poslao svoga Sina u naš svijet kako bi na sebe uzeo naše patnje i ponio naše bolesti (Mt 8,17). On se dao zaraziti najgorim virusom, grijehom, bez da je sam počinio grijeha. On sam postao je „protuotrov“ svim mukama i „nespašenostima“ ovoga svijeta. On nam je darovao sveopće „cjepivo“. Ono nam može dati imunitet protiv kuge u koju je upao naš svijet

okrenuvši se od Boga. Isus je obnovio naše povjerenje i darovao nadu da nas Bog želi spasiti, iako moramo nositi križ. I što vremena budu teža, to će biti moćnija njegova milost. On nas vodi preko svojih svetaca na put spasenja i ohrabruje nas na stalnu molitvu te da u svim okolnostima imamo povjerenja u Njegovu pomoć. Na poseban način šalje nam u naše vrijeme, a što mnogi sveti označuju kao znak posljednjih vremena, svoju Majku, da bude s nama u najvećim potrebama. Sveti Ivan Pavao II., čiji 100. rođendan slavimo ove godine, rekao je još kao kardinal Karol Wojtyła 1972. godine, obraćajući se američkim biskupima: „Stojimo pred velikim sučeljavanjem što ga je čovječanstvo ikad doživjelo. Stojimo pred konačnom borbom između Crkve i anticrkve, između evanđelja i anti-evanđelja, između Krista i Antikrista.“

Kako bi tu bitku hrabro dobili, kao nikada do sada potrebna nam je Majka Božja. Preko Nje Bog nas želi voditi do pobjede nad Sotonom. U zadnjih 200 godina Majka Božja ukazivala se na različitim dijelovima svijeta, tako da se naša epoha može nazvati Marijanska epoha. Unatoč svim znanstvenim prognozama, Marija nam u svojim porukama najavljuje budućnost punu radosti i mira, iako ne poriče da čovječanstvo treba jedno pročišćenje – što će dovesti do teških situacija i patnje. Ona nas podsjeća na spasonosna sredstva koja svi mogu koristiti: nositi medaljicu, vjerno moliti krunicu, praštanje i pomirenje, posvećenje Marijinom majčinskom srcu, čitanje Biblije, žrtva iz ljubavi, slavljenje sakramenata.

Zbog toga vas i ove godine u nedjelju, 18. listopada ili u ponedjeljak, 19. listopada (možda će školarcima, ako bude

redovite škole, toga dana biti moguće okupiti se u školama, a djeci u dječjim vrtićima) želimo pozvati na sudjelovanje u svjetskoj molitvenoj inicijativi Milijun djece moli krunicu. Zajednička molitva krunice s djecom iz cijeloga svijeta treba nas ispuniti novim povjerenjem u Božju ljubav i zaštitu, koju nam On kroz svoju Majku želi darovati. U Pismu djeci željeli smo vas podsjetiti na početak marijanske epohe 1830. godine u mjestu Rue du Bac u Parizu. Ondje se još 28 godina prije dogme o Bezgrješnom začecu, Majka Božja ukazala svetoj Katarini Labouré kao Bezgrješna. Ona joj je progovorila o bolnim događajima koja će zadesiti Francusku i cijeli svijet. „Cijeli svijet će biti u velikoj zdvojnosti od nevolja svake vrste. Sve će se držati izgubljenim. Križ će biti prezren i bacan na pod.“ Majka Božja drži zemaljsku kuglu koja predstavlja svakog pojedinca na njoj u svojim rukama te obećava sestri Katarini zaštitu i pomoć za svakoga tko vjeruje Bogu, vjerno moli i živi ljubav. Čak joj je dala jednu sliku prema kojoj je napravljena medaljica i kratka molitva koju trebamo često moliti. Na slici je zmija pod njezinim nogama, a iz njezinih raširenih ruku dolaze milosti do cijeloga svijeta. Ona je naša Majka, posrednica svih milosti i ona koja je skršila moć zmiji, pobijedivši zlo i Sotonu. Zbog toga, da bismo opstali i u današnjoj svjetskoj duhovnoj borbi, moramo se njoj posvetiti i pomoću krunice tražiti zaštitu pod njezinim krilom. Zahvaljujemo što ćete djecu koja su vam povjerena staviti pod zaštitu Majke Božje. Kada ih naučimo doživjeti Mariju kao njihovu Majku i moliti krunicu, dajemo im najvažnije mjere zaštite i najbolji štiti – oklop na putu za budućnost.

Mauro Kard. Piacenza,
predsjednik

Pismo djeci i ostali prigodni materijali mogu se preuzeti i na hrvatskom jeziku na mrežnim stranicama organizacije **Pomoć Crkvi u nevolji**.

Poljski biskupi podržali inicijativu za povlačenje iz Istanbulske konvencije

Poljska biskupska konferencija u izvaji objavljenoj 17. rujna podržala je inicijativu poljske Vlade za povlačenjem iz Istanbulske konvencije.

Poljski biskupi ponovili su svoje protivljenje spornoj konvenciji jer ona „uvodi elemente rodne ideologije“. „Pozdravljamo pojavu društvene zakonodavne inicijative za ukidanjem Istanbulske konvencije i njezine zamjene Međunarodnom konvencijom o pravima obitelji, i dajemo podršku ovoj akciji“, izjavili su biskupi.

Punim nazivom „Konvencija Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji“ međunarodni ugovor sastavljen je 2011. godine pod okriljem Vijeća Europe.

Konvenciju je u ime Poljske godine 2015. ratificirao tadašnji predsjednik Bronisław Komorowski, ali u srpnju ove godine ministar pravosuđa Zbigniew Ziobro rekao je da će njegovo ministarstvo podnijeti zahtjev Ministarstvu rada i obitelji da započne s postupkom povlačenja iz konvencije. Ubrzo nakon toga premijer Mateusz Morawiecki objavio je da će zatražiti od Ustavnog suda ocjenu ustavnosti dokumenta.

Poljski biskupi podsjetili su da su biskupi srednje Europe 2018. ostvarili konsenzus oko stava da konvenciju treba odbaciti.

Papa prihvatio ostavku kardinala Becciu

Papa Franjo prihvatio je u četvrtak 24. rujna odreknuće kardinala Giovannija Angela Becciu od službe prefekta Kongregacije za kauze blaženih i svetih i od prava povezanih s kardinalatom. U kratkom priopćenju Svete Stolice ne navode se razlozi podnošenja ostavke kardinala Becciu. Giovannija Angela Becciu papa Franjo kreirao je kardinalom 28. lipnja 2018. Prefektom Kongregacije za kauze blaženih i svetih imenovao ga je 31. kolovoza 2018. Prije toga kardinal Becciu radio je sedam godina kao dužnosnik u Državnom tajništvu Svete Stolice. Povezuje ga se s istragom financijskih pronevjera u Tajništvu koja je u tijeku. Nakon odreknuća Becciu tehnički ostaje kardinal, ali ne će koristiti prava povezana s kardinalatom, poput mogućeg sudjelovanja u izboru novog pape. U veljači 2017. papa Franjo imenovao je Becciu svojim osobnim delegatom za nadgledanje „duhovne i moralne“ reforme Suverenoga malteškog reda, s posebnom pažnjom na zavjetovane članove. Nije poznato hoće li nastaviti obavljati tu službu.

Kardinal Hollerich zabrinut za europsku povezanost

Predsjednik Vijeća biskupskih konferencija zemalja Europske unije (COMECE) luksemburški nadbiskup kardinal Jean-Claude Hollerich upozorio je u razgovoru za njemačku agenciju KNA u petak 2. listopada da pandemija koronavirusa stavlja Europu pred velike izazove.

„Ako dođe do drugoga pandemij-skoga vala i vratimo se nacionalnim rješenjima, virus će dobiti eksploziv kojim može raznijeti Europu“, slikovito je upozorio kardinal Hollerich. Poručio je da „trebamo ostati budni i nastaviti razvijati ono što imamo u Europi na dobro svih“.

Na pitanje o reformi zajedničkoga europskoga sustava azila, luksemburški nadbiskup odgovorio je „da njome nije oduševljen“. U osnovi, moramo naučiti biti humaniji, što uključuje odbacivanje netrpeljivosti i generalizacija. Usto treba podržavati realpolitiku. Trenutačno se čini da u Europi nema mnogo mogućnosti, stoga bi već puno značilo da Europska unija zauzme zajedničko stajalište, ocijenio je kardinal Hollerich.

COMECE sa sjedištem u Bruxellesu okuplja biskupske konferencije 27 zemalja članica Europske unije i u kontaktu je s parlamentima i vladama nastojeći politici posredovati načela socijalnoga nauka Crkve. U Europskoj uniji živi oko 265 milijuna katolika, odnosno gotovo 60 posto stanovništva.

U indijskoj državi Karnataki Vlada uklonila 15 križeva

Indijska policija uklonila je u državi Karnataki 23. rujna 15 križeva s brda u blizini katoličke crkve sv. Josipa u mjestu Susai Palya, optužujući kršćane za invaziju na teritorij Vlade i za postavljanje križeva bez dopuštenja. Župa će poduzeti pravne korake zakonskim putem kako bi vratila križeve – objavila je agencija UCA News. Po naredbi Visokog državnog suda, više od 300 policajaca i poreznih službenika, u operaciji koja je trajala 6 sati, uklonilo je križ visok 32 metra i drugih 14 križeva od

6 metara na prostoru koji je crkva svetog Josipa tijekom korizme koristila više od 50 godina. Vladini su službenici došli bez upozorenja i ponašali su se samovoljno – rekao je župnik Antony Britto Rajan, napominjući da je oko stotinu zgroženih i užasnutih župljana svjedočilo toj akciji. Po mišljenju crkvenih vođa, Vlada pro-hindu stranke koja je optužena za potporu hinduističkim skupinama, namjerno cilja na kršćane, suprotstavljajući se karitativnim djelima koja su usmjerena na socijalnu

pomoć siromašnima i marginaliziranim. U sličnoj operaciji u ožujku policija je uklonila kip Isusa Krista i 14 križeva u oblasti Bengaluru. I tom je prilikom policija rekla da su kršćani zauzeli Vladin teritorij. Nadbiskup Bangalorea, Peter Machado, reagirao je na slučaj u ožujku izrazivši nadu da će Vlada dati upute mjesnim vlastima kako bi križeve odmah vratile natrag. No nakon 7 mjeseci Vlada ništa nije učinila, već je naprotiv uklonila drugih 15 križeva.

U Ljubljani održan Pohod za življenje – Hod za život

Pred početak slovenskog Tjedna za život u Ljubljani je u subotu 3. listopada održan Pohod za življenje 2020. (Hod za život 2020.). Skup je prijavljen i održan u skladu s važećim slovenskim epidemiološkim mjerama u borbi protiv koronavirusa.

U pozivu organizatora slovenskim građanima da im se pridruže u Hodu za život istaknute su sljedeće poruke: „Potrebni smo nerođenoj djeci“, „Nerođena djeca ne mogu se boriti za svoja prava – zato trebaju nas!“, „Sudjelujte u hodu za podršku nerođenoj djeci i njihovim majkama i očevima u potrebi“.

Skup je započeo ispred crkve svetog Jakova u Ljubljani, a za vrijeme skupa predstavljena je i tzv. životna deklaracija.

Životnom deklaracijom potpisnici su se obvezali štiti ljudski život od začeta do prirodne smrti, a u istoj se, među ostalim, ističe da je „pravo na život temeljno pravo zaštićeno slovenskim Ustavom, bez razlike između rođene i nerođene djece, a članak 55. Ustava Republike Slovenije izričito kaže da je odlučivanje o rođenju djece slobodno“. Slovenski Hod za život je okupio, prema riječima glavne koordinatorice Urške Cankar Soares, oko 500 sudionika po kišovitom vremenu, koji su upozorili da je (začeto) dijete prije rođenja isto tako ljudsko biće kojem pripada pravo na život. Skup su ometali pripadnici Antife koji se zalažu za pobačaj i pravo žene na izbor, tako da je morala intervenirati policija da ne dođe do sukoba.

Biskup Zubik o američkim predsjedničkim izborima i pravu na život

Pitsburški biskup David Zubik uoči predsjedničkih izbora u SAD-u uputio je pismo katolicima svoje biskupije u saveznoj državi Pennsylvania.

Premda je pobačaj glavna tema u ocjenjivanju stranačkih programa, biskup Zubik upozorava katolike da je pravo na život složenije od pobačaja – pri odlučivanju mora se misliti i na najslabije u društvu, na prava djece – rođene i nerođene, na starije osobe, na manjine, invalide, useljenike, nezaposlene... Rasizam, klimatske promjene, trgovina ljudima i smrtna kazna – sve to ugrožava prvo na život, ističe biskup u saveznoj državi koja ima važnu ulogu u američkom izbornom procesu.

Socijalni nauk Crkve u svakom od ponuđenih izbornih programa nailazi na poteškoće, napominje biskup na mrežnim stranicama Pitsburške biskupije 25. rujna, upozoravajući da ni republikanci ni demokrati ne odražavaju u potpunosti crkveni nauk pa katolici trebaju dobro razmisliti i moliti pri odlučivanju.

Biskup Zubik, kojega ovih dana obasipaju pitanjima da preporuča kojega kandidata izabrati za predsjednika, poručuje da to „nije njegova uloga“. No, primjećuje da mnogi katolici „suočeni s možda najspornijim predsjedničkim izborima u našem životu“ osjećaju veliki pritisak.

Predsjednički izbori u Sjedinjenim Američkim Državama održavaju se 3. studenoga. Katolici su u Pennsylvaniji najbrojniji. Ta je savezna država tradicionalno birala demokratskoga kandidata za predsjednika, no prije četiri godine izabrali su republikanca Donalda Trumpa.

U Vijetnamu raste broj svećeničkih zvanja

Broj svećeničkih i redovničkih zvanja i dalje raste u Vijetnamu, u kojem je 2019. godine bilo sedam milijuna vjernika, odnosno oko sedam posto stanovništva s pet tisuća svećenika.

Za formaciju svećeničkih kandidata nedostaju strukture. Trenutačno Crkva ima 11 bogoslovija s 2 624 studenata iz 27 biskupija koje ne mogu primiti sve kandidate, osobito na sjeveru zemlje. Dovoljno je reći da je bogoslovija Svetog Josipa u Hanoiiju ove godine primila samo 6 od 40 kandidata, dok je jedan

dio poslan u druge bogoslovije, a oni koji su preostali nisu mogli započeti svoju svećeničku formaciju. U tom kontekstu, sretna je vijest o nedavnoj dozvoli vijetnamskih građanskih vlasti za izgradnju nove bogoslovije Srca Isusova u biskupiji Thai Binh, na sjeveru Vijetnama, koju će voditi pedesetosmogađišnji otac Dominic Dang Van Cau. Nova će bogoslovija moći primiti do 200 kandidata i to ne samo mjesnih, nego i iz drugih biskupija i kongregacija, rekao je otac Thomas Doan Xuan Thoa, odgovoran za biskupijsko vijeće.

Unajneizvjesnijim konklavama održanim u 20. stoljeću, kako ih neslužbeno oslovljava većina vaticanista, talijanski kardinal punog imena Eugenio Maria Giuseppe Giovanni Pacelli je kao tzv. papabile ili glavni favorit na izborima za novog vrhovnog poglavara Rimokatoličke Crkve u četvrtak 2. ožujka 1939. godine, na svoj 63. rođendan, postao 260. po redu papa u povijesti, nakon samo tri kruga glasovanja.

ANNUNTIO VOBIS GAUDIUM MAGNUM: HABEMUS PAPAM!

Papa Pacelli prvi je Rimljanin izabran za papu nakon 269 godina, odnosno od izbora Emilija Alterija – pape Klementa X. (na čelu Rimokatoličke Crkve 1670. – 1676.).

Također, posljednji državni tajnik Svete Stolice koji je postao papa, prije državnog tajnika Eugenija Pacellija, bio je Giulio Rospigliosi odnosno papa Klement IX. (pontifikat 1667. – 1669.).

Nakon što se nad Sikstinskom kapelom nadvio bijeli dim, što znači da je izabran novi papa, tradicionalni latinski usklik „Annuntio vobis gaudium magnum: Habemus Papam!“ (Objavljujem vam veliku radost: Imamo papu“) viknuo je toga dana malo poslije 18 sati sa središnjeg balkona bazilike sv. Petra kardinal protodakon Camillo Caccia-Dominioni rodom iz Milana, koji je i sam bio jedan od kardinala-elektora na tim konklavama, odnosno onaj koji je glasovao i kojeg se moglo birati za novoga papu.

Iz poštovanja, ali i zahvalnosti prema svome prethodniku, svojevrsnom mentoru i podržavatelju papi Piju XI., tadašnji državni tajnik Svete Stolice uzeo je papinsko ime – Pio XII.

Dakako, time je papa Pacelli htio i na simboličan način pokazati kako će nastaviti crkveno i političko djelovanje svoga prethodnika u osvit Drugoga svjetskog rata koji je, unatoč mirovnim nastojanjima iz Vatikana i drugih međunarodnih (neutralnih) središta, bio neizbježan.

IZBOR PACELLIJA ZA PAPU POZDRAVLJEN U SVIJETU, OSIM U NJEMAČKOJ I SSSR-U

Ema Vesely u svojoj knjizi „Izbor pape: Od sv. Petra do Ivana Pavla II.“ (Kršćanska sadašnjost d.o.o., 2005.) navodi da je izbor kardinala Pacellija naišao na odobravanje u Francuskoj, gdje je slovio za neprijatelja rasizma, te prijatelja slobode savjesti i ljudskog dostojanstva. U Engleskoj i Sjedinje-

PRAVEDNIK MEĐU NARODIMA

PAPA PIO XII. NIJE BIO NI HITLEROV NI STALJINOV, VEĆ KRISTOV APOLOGET

Sveti Otac Pio XII. nije vjerovao ni Hitleru ni Staljinu, bio je osvjedočeni antinacist i antikomunist, znao je da će biti teško ostvariti prekid vatre i primirje između dvojice lidera čije su vladavine utemeljene na trajnoj nepravdi, ali i otvorenom neprijateljstvu i prema dobrome dijelu vlastitih naroda koji nije podržavao njihovu ratnu retoriku i posezanja za tuđim teritorijima. No nije odustajao, upozoravao je na nepravdu i progon Židova, ali istovremeno i pomagao Židovima u njihovu bijegu pred nacistima.

nim Državama tisak ga je proglasio borcem za europski otpor. Židovske su novine pozitivno komentirale njegovo protivljenje rasističkim teorijama i njegove protunacističke govore. Pacellijev izbor jedino je neskriveno kritiziran u nacističkoj Njemačkoj (dodali bismo i u komunističkom Sovjetskom Savezu, op.a.) gdje je kardinal Pacelli bio poznat kao veliki protivnik nacionalsocijalizma, piše Ema Vesely u svojoj knjizi u kojoj, odvajajući povijesne, svjetske i crkvene prilike, nudi presjek konklava kroz povijest, od sv. Petra kojega je Isus postavio za poglavara prve Crkve pa do smrti pape Ivana Pavla II.

Papa Pacelli se preuzimanjem Petrove stolice u prvim godinama svoga pontifikata manje bavio pastoralnim, a u

tifikata pozvao je europske države da nespozume rješavaju za zajedničkim stolom, bez oružja, uz Božji blagoslov. Iako mu mnogi kritičari (otvoreno neskloni i samoj Crkvi, blago rečeno) zamjeraju „iznenađujuću šutnju“, kako navode, u vezi s pokoljima koje su nacionalsocijalisti izvršili nad Židovima, dokumenti i drugi materijali dokazi ih demantiraju.

Primjerice, papa Pio XII. u svojoj božićnoj poruci od 24. prosinca 1942. godine osvrće se na progon poljskih Židova od strane Hitlerova režima, navodeći da je „bez ikakve osobne krivnje na stotine tisuća Židova izloženo smrti samo zbog svoga vjerskog i etničkog porijekla“.

Nadalje, u govoru pred Kardinalskim zborom 2. lipnja 1943. godine papa Pacelli je podsjetio kardinale i pozvao na molitvu za sve one koji zbog svoje narodnosti i rasne pripadnosti u „svjetskom požaru“, kako je nazivao Drugi svjetski rat, podnose najveće patnje te su bez osobne krivnje prepušteni uništenju.

Papa Pio XII. nije vjerovao ni Hitleru ni Staljinu, bio je osvjedočeni antinacist i antikomunist, znao je da će biti teško ostvariti prekid vatre i primirje između dvojice lidera čije su vladavine utemeljene na trajnoj nepravdi, ali i otvorenom neprijateljstvu i prema dobrome dijelu vlastitih naroda koji ih nisu podržavali u njihovim agresivnim ratnim posezanjima za tuđim teritorijima. No nije odustajao, upozoravao je na nepravdu i progon Židova, ali istovremeno i pomagao Židovima u njihovu bijegu pred nacistima, zbog čega je, postoje svjedočanstva, dobivao mnoge zahvale iz samih židovskih redova još za trajanja Drugog svjetskog rata, a pogotovo nakon rata.

ANTINACISTIČKA ENCIKLIKA „MIT BRENNENDER SORGE“ („S GORUČOM BRIGOM“)

Spominje se da je tijekom rata papa pružao pomoć izbjeglicama bez obzira na njihovo podrijetlo, navodi se da je čak nekoliko tisuća njih udomio u papinskom ljetnikovcu Castel Gandolfu. Kritičarima pape Pija XII., koji ga zlobno nazivaju „Hitlerov papa“, najbolje je odgovorio još kao državni tajnik Svete Stolice i najbliži suradnik pape Pija XI. koji je potvrdio da je tadašnji kardinal Pacelli imao vodeću ulogu u sastavljanju antinacističke enciklike „Mit brennender Sorge“ („S gorućom

PAPINSKO GESLO PIJA XII.: OPUS IUSTITIAE PAX (MIR JE DJELO PRAVDE)

Za svoje papinsko geslo novi papa izabrao je *Opus iustitiae pax* (Mir je djelo pravde), a odmah u prvim danima svoga pon-

trifikata pozvao je europske države da nespozume rješavaju za zajedničkim stolom, bez oružja, uz Božji blagoslov.

Iako mu mnogi kritičari (otvoreno neskloni i samoj Crkvi, blago rečeno) zamjeraju „iznenađujuću šutnju“, kako navode, u vezi s pokoljima koje su nacionalsocijalisti izvršili nad Židovima, dokumenti i drugi materijali dokazi ih demantiraju. Primjerice, papa Pio XII. u svojoj božićnoj poruci od 24. prosinca 1942. godine osvrće se na progon poljskih Židova od strane Hitlerova režima, navodeći da je „bez ikakve osobne krivnje na stotine tisuća Židova izloženo smrti samo zbog svoga vjerskog i etničkog porijekla“.

Nadalje, u govoru pred Kardinalskim zborom 2. lipnja 1943. godine papa Pacelli je podsjetio kardinale i pozvao na molitvu za sve one koji zbog svoje narodnosti i rasne pripadnosti u „svjetskom požaru“, kako je nazivao Drugi svjetski rat, podnose najveće patnje te su bez osobne krivnje prepušteni uništenju. Papa Pio XII. nije vjerovao ni Hitleru ni Staljinu, bio je osvjedočeni antinacist i antikomunist, znao je da će biti teško ostvariti prekid vatre i primirje između dvojice lidera čije su vladavine utemeljene na trajnoj nepravdi, ali i otvorenom neprijateljstvu i prema dobrome dijelu vlastitih naroda koji ih nisu podržavali u njihovim agresivnim ratnim posezanjima za tuđim teritorijima. No nije odustajao, upozoravao je na nepravdu i progon Židova, ali istovremeno i pomagao Židovima u njihovu bijegu pred nacistima, zbog čega je, postoje svjedočanstva, dobivao mnoge zahvale iz samih židovskih redova još za trajanja Drugog svjetskog rata, a pogotovo nakon rata.

O PAPINOJ „ŠUTNJI“ U RATU NAJBOLJE GOVORE STOTINE RADIO-PORUKA I 40 ENCIKLIKA

O njegovoj navodnoj „šutnji“ tijekom Drugog svjetskog rata najbolje govore brojne radio-poruke pape Pacellija kojima se obraćao svome vjerničkom narodu diljem svijeta, a napisao je i čak 40 enciklika u kojima je obradio različita pitanja kršćanskog života.

U svojim javnim nastupima i pismima tijekom rata naglašavao je važnost Rima i Rimokatoličke Crkve za svjetsku civilizaciju, kako bi otklonio mogućnost da Rim bude napadnut. Strahovao je da bi se napadom na sjedište Rimokatoličke Crkve uzdrmala vjera i nada milijuna katolika diljem svijeta. Međutim, nije uspio u svojim nastojanjima, oko petsto savezničkih ratnih zrakoplova bombardiralo je *Vječni grad* 19. srpnja 1943. te je pritom ubijeno više od 1 500 Rimljana, a ranjeno mnogo više, uz golemu materijalnu štetu na stambenim i sakralnim objektima. Papa je odmah odjurio pomoći ranjenicima, a postoje svjedočanstva da je Papin dugački ogrtač bio pun krvi ranjenika kojima je pomagao.

Tijekom svoga mandata osnovao je Papinsko djelo za pomoć, kao i Vatikanski informacijski ured koji je i mnogo godina nakon rata pomogao

u otkrivanju sudbina milijuna ljudi zahvaćenih ratnim stradanjima. Zbog straha od odmazdi nacifašističkog režima prema katolicima, u zahuktalom ratu možda nije bio „dovoljno glasan“ (osim u svojim božićnim i uskršnjim poslanicama), što mu također podlo predbacuju mrzitelji i/ili neprijatelji Crkve. Ponajprije njemački književnik i ljevičar Rolf Hochhuth u svojoj manipulativnoj kazališnoj drami „Namjesnik (Vikar)“ iz 1963. godine koja se, prevedena na više od dvadeset jezika, izvodila diljem svijeta te je po njoj snimljen i film „Amen“ iz 2002. godine. Također, svoj značajan prilog u ocrnjivanju pape Pacellija dao je i britanski novinar John Cornwell u svojoj jednako manipulativnoj knjizi „Hitlerov papa: Tajna povijest pape Pija XII.“ iz 2005. godine.

POMAGAO U SPAŠAVANJU GOTOVO MILLIJUN ŽIDOVA U DRUGOM SVJETSKOM RATU

Znakovito je da su ugledni povjesničari, ali i židovski intelektualci i svjedoci vremena te „uratke“ složno odbili kao lažne i manipulativne. No teško je skupiti svo perje iz razrezanog jastuka kad ga bacite s vrha nebodera. Naime, uvijek u okolini nebodera ostane dio razbacanog perja na podu nošenog vjetrom. I za to zaostalo perje iz jastuka laži hvataju se i današnji kritičari pape Pija XII., bez da su se uopće potrudili istražiti pravu istinu i konzultirati vjerodostojne izvore.

Naime, da jesu, onda bi znali da je papa Pacelli tijekom cijeloga rata djelovao u tajnosti i kroz svoje papinske organizacije pomagao mnogima koji su bili progonjeni zbog rasnih zakona Hitlerova režima. Postoje podatci da je na određeni način pomogao 860 000 Židova. O tome svjedoče i ugledni Židovi, ali i izraelski i drugi svjetski mediji. Britanski dnevnik *Daily Telegraph* u broju od 6. srpnja 2010. godine navodi da je kardinal Pacelli, tada još kao državni tajnik Svete Stolice, organizirao odlazak 200 000 Židova iz Njemačke, samo tri tjedna nakon *Kristalne noći* 9. studenoga 1938. u kojoj je na tisuće Židova uhićeno i poslano u koncentracijske logore.

ELLIOT HERSHBERG: PAPA PIO XII. BIO JE ISKRENI I SOLIDARNI PRIJATELJ ŽIDOVSKOG NARODA

Taj članak nadovezuje se na istraživanje koje je u Vatikanskom (tajnom) arhivu proveo američki povjesničar Michael Hesemann na traženje

zaklade „Pave The Way Foundation“, multikonfesionalne skupine sa sjedištem u Sjedinjenim Državama. Predsjednik te udruge Elliot Hershberg izjavio je da „mnogi Židovi koji su uspjeli napustiti Europu nisu ni znali da su dobili vize i putne dokumente upravo zahvaljujući Vatikanu“, dodavši da „sve ono što smo dosad pronašli pokazuje kako je negativna slika o papi Piju XII. bila pogrešna“.

„Onaj koji istražuje mnogobrojne dokumente, svjedočanstva, dokazane činjenice mora nužno zaključiti da je papa Pio XII. bio iskreni i solidarni prijatelj židovskog naroda. Kao Židov, dobro poznajem antisemitizam i mogu reći da u životu Eugenjia Pacellija nema traga protužidovskim predrasudama“, izjavio je Elliot Hershberg.

GOLDA MEIR: ZA HOLOKAUSTA GLAS PIJA XII. UZDIGAO SE U KORIST ŽRTAVA

Također, dan poslije, 7. srpnja 2010. godine ugledni izraelski dnevni list *Haaretz* donio je osvrt na lik i djelo pape Pija XII. te je njegov pontifikat ocijenio pozitivnim.

Međutim, još mnogo prije, već nakon Papine smrti 1958. godine, izraelska ministrica vanjskih poslova Golda Meir (od 1969. do 1974. bila je i predsjednica izraelske vlade), osvrćući se na holokaust i odnos pape Pija XII. prema progonu Židova u Drugom svjetskom ratu, kazala je da se „u trenutku najstrašnijega mučeništva židovskog naroda glas Pija XII. uzdigao u korist žrtava“, te je dodala: „Oplakujmo velikog mirotvorca“.

PAPA PIO XII. NIJE VJEROVAO NI HITLERU NI STALJINU, BIO JE OSVJEDOČENI ANTINACIST I ANTIKOMUNIST, ZNAO JE DA ĆE BITI TEŠKO OSTVARITI PREKID VATRE I PRIMIRJE IZMEĐU DVOJICE LIDERA ČIJE SU VLADAVINE UTEMELJENE NA TRAJNOJ NEPRAVDI, ALI I OTVORENOM NEPRIJATELJSTVU I PREMA DOBROME DIJELU VLASTITIH NARODA KOJI IH NISU PODRŽAVALI U NJIHOVIM AGRESIVNIH RATNIM POSEZANJIMA ZA TUĐIM TERITORIJAMA.

Isto tako, Antonio Gaspari je u svojoj knjizi „Židovi koje je spasio Pio XII.“ (objavljena 2001. godine) u izdanju izdavačke kuće *Logos* opisao pothvate koje je poduzeo papa Pio XII. u spašavanju Židova pred nacističkim režimom.

Dokumenti iz te knjige možda najbolje pobijaju teze Johna Cornwella iz njegove četiri godine kasnije objavljene knjige „Hitlerov papa: Tajna povijest pape Pija XII“.

ALBERT EINSTEIN: CRKVA SE SUPROTSTAVILA HITLEROVIM NASTOJANJIMA DA ZATRE ISTINU

U Gasparijevoj knjizi nalazi se i svjedočanstvo jednog od najvećih umova čovječanstva, njemačkog Židova Alberta Einsteina koji je svoju njanstvenu karijeru teorijskog fizičara izgradio u Sjedinjenim Državama, a u kojem veliki Einstein kaže da se „jedino Crkva suprotstavila Hitlerovim nastojanjima da zatre istinu“, dodavši kako se nikad nije za Crkvu posebno zanimao, te da sada prema njoj osjeća veliku ljubav i divljenje jer je samo Crkva hrabro i ustrajno branila intelektualnu i moralnu slobodu. „Priznajem, sada bezuvjetno hvalim to što sam prije mrzio“, rekao je Einstein misleći na Rimokatoličku Crkvu.

Gaspari nadalje navodi da čak 80 posto svjedočanstava koja idu u prilog pape Pija XII. i njegovih dobročinstava prema progonjenim Židovima u Drugom svjetskom ratu dolazi od samih Židova! Sve velike židovske organizacije, glavni rabini Rima, Egipta, Palestine, Rumunjske, Danske i

mnogi drugi stali su u obranu pape Pija XII. tvrdeći da su se zahvaljujući njemu mnogi Židovi spasili od sigurne smrti koju su im namijenili nacisti.

SERGIO PAGANO: SPISI IZ ARHIVA POTVRDIT ĆE DA JE PIO XII. POMAGAO ŽIDOVIMA

Također, u izvaji za *Vatican News* u veljači 2020. godine pročelnik Vatikanskog apostolskog arhiva biskup Sergio Pagano tvrdi da će se u oko 151 000 spisa u Arhivu pokazati da je papa Pio XII. izriječno nalagao pomoć onima koje su nacisti progonili i da su, među ostalim, i mnogi Židovi našli utočište čak i u papinskoj ljetnoj rezidenciji u Castel Gandolfu.

Dakle, papa Pio XII. po svemu navedenom trebao bi dobiti odlikovanje Države Izrael „Pravednik među narodima“, a ne lažni i manipulativni naziv „Hitlerov papa“ koji su mu kroz svoje medijske i druge javne kanale pokušali imputirati sovjetski komunisti-ateisti sa željom da ga se ocrni u javnosti kao Hitlerova apologeta, a samim time i da se ocrni i Rimokatolička Crkva i njezini vjernici u državama koje su do okupacije od strane Sovjeta bile dio katoličke Europe. Papa Pio XII. nije bio ni Hitlerov ni Staljinov, već Kristov apologet. Antikatolička propaganda svoj vrhunac je doživjela kada je 1944. godine ruska partijska dnevna novina moskovska *Izvestija* objavila da papa Pio XII. podržava nacistički režim. Nadalje, već 3. lipnja 1945., ni mjesec dana nakon službenog završetka Drugog svjetskog rata u Europi (nacistička Njemačka kapitulirala je 8. svibnja 1945., op.a.), Radio Moskva je objavila da je papa Pio XII. bio „Hitlerov papa“ i saveznik nacista tijekom rata.

CHAIM WEIZMANN: SVETA STOLICA POMAŽE MOJIM PROGONJENIM SUVJERNICIMA

Dakle, unatoč činjenici što je i sam budući (prvi) predsjednik Izraela Chaim Weizmann još na vrhuncu rata 1943. godine napisao: „Sveta Stolica pruža svoju moćnu pomoć gdje god može kako bi olakšala sudbinu mojih progonjenih suvjernika.“ Podsjetimo, odlikovanje „Pravednik među narodima“ je najviše državno odlikovanje za nežidove, a dodjeljuje se pripadnicima drugih naroda koji su spašavali Židove od istrebljenja tijekom holokausta riskirajući pritom svoje živote. Njime je odlikovano više od 23 tisuće ljudi diljem svijeta. Na toj medalji koju dodjeljuje izraelska vlada i Memorijalni muzej Yad Vashem iz Jeruzalema stoji: „Onaj tko spasi jednog čovjeka, spasio je cijeli svijet.“

Priradio: Ivan Matić Nević

Mario Pinjuh (5. svibanj 1990. – 12. rujna 2020.)

Nakon kratke i teške bolesti 12. rujna 2020. preminuo je naš kolega i prijatelj Mario Pinjuh. Mario je štovao Blaženu Djevicu Mariju. I ove godine sudjelovao je na devetnici Velikoj Gospi. Pred tu svetkovinu s KUD-om Mokro, čiji je bio član, snimio je himnu Širokobriježskoj

Gospi. Njegov zadnji radni dan na radiju bio je na Veliku Gospu, a Gospodin ga je pozvao sebi na dan kada smo slavili Ime Marijino. Od našega Marija opraštamo se sljedećim riječima:

„Na divnu zemlju padoše mi konopi, vrlo mi je mila moja baština.“ (Ps 16,6)

Dragi naš Mario, tvoji životni konopi uvijek su bili zauzdani i u pogonu baštineci ovu divnu zemlju, tvoj kamen na koji te Bog s razlogom postavio. Bila ti je mila naša baština koju si istinski volio i svaku poru svoga života njome ispunio. Neumorno si radio na našoj Radiopostaji Mir Međugorje, ali i u svom Mokrom u svojoj Hercegovini. Nisi se štedio, gorio si i plodove donosio. Na hercegovačkom kršu ostavio si neizbrisiv trag ljubavi i vjere. Tvoje konope mi tvoji prijatelji nastaviti ćemo uzdati.

U ime Informativnog centra Mir Međugorje, radiopostaje Mir Međugorje i svoje osobno izražavam sućut obitelji našeg dragog kolege Marija Pinjuha.

Dragi Mario, počivao u miru Božjem!

Vedran Vidović
Informativni centar
Mir Međugorje

Mario Pinjuh rođen je 5. svibnja 1990. u Mostaru od majke Nade i oca Ante. Osnovnu školu završio je u Mokrom, odnosno I. Osnovnoj školi u Širokom Brijegu, a srednjoškolsko obrazovanje stekao je u Gimnaziji fra Dominika Mandića u Širokom Brijegu. Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Mostaru 2016. završio je studij hrvatskog jezika i književnosti te engleskog jezika i književnosti. U svoju novinarsku karijeru radio je na Običnom radiju, Radio Mariji, RTV Herceg-Bosne, i portalu Jabuka.tv.

Od prosinca 2018. stalno je zaposlen na Radiopostaji Mir Međugorje. Sudjelovao je u svim važnim projektima Informativnog centra Mir Međugorje, od ove godine aktivno je radio na pripremama video vijesti iz Međugorja.

Mario je bio zaljubljenik u folklor, u narodne običaje, i kao narodna duša u svim svojim razgovorima odisao je prirodnom ljudskom blizinom sa svojim sugovornicima. Bio je marljiv, radišan, neumoran, uvijek u pokretu... Njegovi pokreti bili su uglađeni baš kao i plesni koraci u kojima se uvijek trudio biti najbolji i dati sve od sebe. Bio je član KUD-a „Mokro“ iz Širokog Brijega gdje je bio i voditelj dječje folklorne skupine, član Uprave i organizator večeri folkloru „Na temeljima bazilike naše“ kao i svih važnih događaja koje ovo vrijedno društvo radi. Na lokalnoj razini obnašao je dužnost tajnika Vijeća MZ Mokro. Osim djelovanja u lokalnoj sredini Mario je bio član Udruge hrvatskih amaterskih kulturno – umjetničkih društava u BiH (UHAKUD u BiH) te HKUD „Rodoč“. Mario je pored formalnog obrazovanja završio i ciklus Seminara folkloru Hrvata u BiH te Hrvatsku školu folkloru koju organizira Hrvatska matica iseljenika.

MILE MAMIĆ

DUŠA, DUŠAN/DUŠNI, DUŠNOST, DUŠEVAN/ DUŠEVNI, DUŠEVNOST

Riječi *duša* i *duh*, kao i u grčkom *psyche* i *pneuma* ili u latinskom *anima* i *spiritus* značenjski se isprepliću. Isprepliću im se i neke tvorenice. Tako riječi u naslovnom nizu *dušan/dušni, dušnost* mogu biti i od *duša* i od *duh*, vjerojatno s razlikom u naglasku. Znamo da glas *h* u nekim uvjetima prelazi u *š*. Te su riječi, bilo da su od *duša* ili *duh*, obilno potvrđene u starijem hrvatskom jeziku. Njihove malo duže inačice *duševan/duševni, duševnost* i *duhovan/duhovni, duhovnost* nastale su kasnije radi njihova razlikovanja. Tu se ne mijenja *h* u *š* pa je jasnije je li u pitanju *duša* ili *duh*. Imamo npr. svezu *Dušni dan*. To je spomendan mrtvih, pokojnika. Nije to blagdan *Duhovi*.

Riječ *duša* i *duh* i etimološki su povezani. U vezi su s *duh, dah, dihati, disati. Dah, duh* i *duša* tijesno su povezani sa životom: bez njih nema života!

Snagom svoje veze s Duhom *duša* i *duh* naznačuju u čovjeku njegovo duhovno podrijetlo. I drugi jezici (grčki, latinski, njemački...) imaju jednu riječ za *duša*, a drugu za *duh*. Grčki ima *psyche* – „duša“ i *pneuma* – „duh“. Lat. *anima* – „duša“, *spiritus* – „duh“, njem. *Seele* – „duša“ i *Geist* – „duh“. Latinski ima i drugih riječi koje se s ovima isprepliću. Ima *animus* kao imenicu muškoga roda i *mens* kao imenicu ženskoga roda. Ali gotovo svi jezici miješaju te riječi i njihov sadržaj, ne uspostavljaju strogu razliku u njihovom značenju ni nazivu. Poznata je ona latinska izreka: *Mens sana in corpore sano*, što se obično ovako prevodi: „Zdrav duh u zdravu tijelu.“ To neki smatraju tvrdnjom, ali je to ipak bio ideal za kojim treba težiti: Neka tako bude!

Pripadam naraštaju koji je u vjerskoj školi učio (i naučio) da je čovjek sastavljen od tijela i duše. I tada se je u znanstvenim krugovima zacijelo razlikovalo *dušu* i *duh*. Govorilo se o trojstvenosti čovjeka kao slike Božje. Danas mnogi teolozi, filozofi, poput

Tomislava Ivančića, ističu da smo po duši slični, bliski životinjskom carstvu (lat. animal – „živo“, dišemo dok dišemo), a da smo po *duhu* ili *duhovnoj duši* prava slika Tvorca, besmrtni, neuništivi, jednosmjerno vječni.

Takva nam precizacija ne sjeda dobro jer smo navikli *čuvati dušu*, važno je *spasiti dušu*, što je moto raznih misija i duhovnih obnova. Puna je književnost, umjetnost, ikonografija, simbolika takva, dvojestvenog poimanja čovjeka. Njem. npr. ima riječ *Seelsorger*, što je na hrvatski prevedeno „dušobrižnik“. Neki bi htjeli da je to isto što i *dušebrižnik*. Meni nije. Dušebrižnici su bili agenti jugo-dbe, doušnici, špijuni. Nijemci doduše za svećenika imaju i riječ *Geistliche* – „duhovnik, duhovna osoba“.

Trebamo širiti svoje obzorje, svoje vidike, spoznaje o Bogu i sebi, i prihvaćati stanovit precizacije u novijoj kršćanskoj antropologiji i teologiji. Ništa se bitno nije promijenilo. Poznato je da se čovjek neprestano biološki mijenja, sve se stanice više puta obnavljaju (jedne umiru, druge nastaju). Čovjekov identitet od začeca, rođenja, smrti i dalje ne dovodi se u pitanje. Nitko ozbiljan ne dovodi u pitanje čovjekovu duhovnu razinu, njegovu odgovornost, subjektivitet, osobnost, neuništivost, jednosmjernu vječnost. Koliko god u biološkom smislu bila istinita ona Preradovičeva „Trajna na tom svijetu samo mijena jest“, usprkos toj trajnoj mijeni kao konstanti, ima u čovjeku nešto trajno, vječno. Čovjek je kruna stvorenja. Sin Božji postaje čovjek, naš brat, naš Otkupitelj, Spasitelj. Nisam teolog, filozof, antropolog da bih ulazio u daljnje rasprave o tom pitanju, ali želim biti otvoren novijim spoznajama i terminološkim preinakama.

Vraćamo se ustaljenoj riječi *duša*. Spomenimo usput da je prema grčkoj riječi *psyche* – „duša“ nastala riječ *psihologija*, a naš kroatist i psiholog znanstveno je dokazao da je tu riječ stvorio naš Marko Marulić.

Duša je u Svetom pismu jedna od najčešćih riječi. I *Rječnik biblijske teologije* ima o njoj šest stupaca. I *Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva* ima o njoj zanimljiv prilog. Hrvatska tradicija, književnost, kultura prepune su te riječi.

Kad je netko ljudina, dobar, pošten, čestit čovjek kažemo: *duša od čovjeka, čovjek i po*. Kad kažemo da je netko *duševan*, želimo reći „dobar, čestit, pošten, pravedan, sve najbolje“. A *biti bez duše, bezdušan* negacija je svega toga. Zato naš narod mudro kaže: *Dva bez duše, treći bez glave*. Razumijete li to? Radi se o krivom svjedoku. Riječ *duša* istoznačnica je za „voljena, draga osoba“. Zato je zovemo *dušo*. *Duša može biti žalosna, može boljeti*: *Žalosna je duša moja. Duša me boli... Izraz imati dušu, dati nečemu dušu* znači „biti plemenit, oplemeniti što“. Bez toga je pustoš, mrtvilo. Kad smo negdje na osami, kažemo: *Nigdje žive duše. Imati nekoga na duši* znači „biti kriv za nekoga“. *Nositi nekoga u duši* znači „voljeti ga svom dušom“: Samo Zadar

nosim ja u duši... I Međugorje, i svoje Lišane. A kako lijepo pjeva Domjanić: „*Duša duše* hrvatske, Isusova Mati, zvi- jezdo naših stradanja ne prestani sjati.“ Svakako puno je bolje *nositi nekoga u duši* nego *na duši*. Dušom se i kune- mo: *Nisam, duše mi!* Kad kažemo da je netko *duša nečega*, znači da taj ima naj- važniju ulogu. Možemo koga *oduševiti*, a možemo i obeshrabriti, razočarati, rastužiti. Na proslavi 20. obljetnice Škole hrvatskoga jezika u Zadru rekao sam da je moja žena *duša škole*. Kaže se obično da je Krist glava Crkve. Moglo bi se reći i duša i srce. *Dušu možemo prodati* (užasno!), možemo je *predati* (ovisi komu?), možemo je *izgubiti*, ali bolje je *sačuvati*. To nas i Isus uči: „Što koristi čovjeku da čitav svijet dobije a dušu svoju izgubi.“ Duša je ponekad sinonim za savjest. Ako nismo nešto dobro napravili ili ako smo napravili nešto što ne valja, muči nas *grizoduše*, savjest nam prigovara. Izraz *ispustiti dušu, izdahnuti* znači „umrijeti“. Ali Kristovo uskrsnuće dokazuje da to nije kraj. To nam je treći prijelaz u životu. Prvi je kad smo iz *ne biti* snagom Duha prešli u *biti, u postojanje*, začeti, drugi je prijelaz *rođenje*, a treći – *smrt, preminuće*, prelazak u vječni život.

Riječ *duša* i naglasno i morfolo- ki vrlo je zanimljiva u hrvatskom jeziku. U nom. jednine ima dugo- uzlazni naglasak kao i ruka. U dativu, akuzativu i vokativu mijenja naglasak u dugosilazni: duši, dušu, dušo. Naši jezikoslovci ističu da to pravilo vrijedi za imenicu ženskoga roda koje znače nešto neživo, a duša kao „dio tijela“ vrijedi kao neživo. Baš smo bezdušni. Ta, duša je životvorna! Ali ima dosta primjera koji to nategnuto pravilo potvrđuju. Imamo npr. žena – ženu, živo, naglasak jednak! Ali voda – vodu, neživo, naglasak se mijenja. Tako i duša – dušu, neživo, kao voda – vodu, neživo. Žao mi je što je tako. Ali tako je u jeziku. Hvala Bogu da u stvarnosti nije tako. Duša je život. A uskrsli Gospodin je život i uskrsnuće naše.

Tjedni molitveni program

zimski raspored (od 1. rujna do 31. svibnja)

PONEDJELJAK

7.30 h Sv. misa na hrvatskom
Prije podne Sv. mise na raznim jezicima
Tijekom dana Susreti po dogovoru
Poslije podne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
17-20 h Večernji molitveni program i ispovijed
17 h Radosna i žalosna otajstva krunice
18 h Sv. misa, blagoslov predmeta,
19 h Slavna otajstva krunice

UTORAK

7.30 h Sv. misa na hrvatskom
Prije podne Sv. mise na raznim jezicima
Tijekom dana Susreti po dogovoru
Poslije podne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
17-20 h Večernji molitveni program i ispovijed
17 h Radosna i žalosna otajstva krunice
18 h Sv. misa, blagoslov predmeta
19 - 20 h Euharistijsko klanjanje

SRIJEDA

7.30 h Sv. misa na hrvatskom Prije podne Sv. mise na raznim jezicima
Tijekom dana Susreti po dogovoru
Poslije podne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
17-20 h Večernji molitveni program i ispovijed
17 h Radosna i žalosna otajstva krunice
18 h Sv. misa, blagoslov predmeta
19 h Molitva za zdravlje duše i tijela, slavna otajstva krunice

ČETVRTAK

7.30 h Sv. misa na hrvatskom
Prije podne Sv. mise na raznim jezicima
Tijekom dana Susreti po dogovoru
Poslije podne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
17-20 h Večernji molitveni program i ispovijed
17 h Radosna i žalosna otajstva krunice
18 h Sv. misa, blagoslov predmeta,
19 - 20 h Euharistijsko klanjanje

PETAK

7.30 h Sv. misa na hrvatskom
Prije podne Sv. mise na raznim jezicima
Tijekom dana Susreti po dogovoru
Poslije podne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
14 h Križni put uz Križevac
17-20 h Večernji molitveni program i ispovijed
17 h Radosna i žalosna otajstva krunice
18 h Sv. misa, blagoslov predmeta
19 - 20 h Čašćenje Kriza

SUBOTA

7.30 h, 11 h Sv. mise na hrvatskom
Prije podne Sv. mise na raznim jezicima
Tijekom dana Susreti po dogovoru
Poslije podne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
17-20 h Večernji molitveni program i ispovijed
17 h Radosna i žalosna otajstva krunice
18 h Sv. misa, blagoslov predmeta
19 - 20 h Euharistijsko klanjanje

NEDJELJA I BLAGDANI

8,11 i 18 h Sv. mise na hrvatskom
Prije podne Sv. mise na raznim jezicima
Ispovijed Prije svake sv. Mise
Poslije podne Tiho klanjanje u Kapelici klanjanja
14 h Krunica na Brdu ukazanja
17 - 20 h Večernji molitveni program i ispovijed
17 h Radosna i žalosna otajstva krunice
18 h Sv. misa, blagoslov predmeta
19 h Slavna otajstva krunice

POTICAJ ZA LECTIO DIVINA

Iz preobilja biblijskih tekstova Crkva nam iz dana u dan nudi odabranu duhovnu hranu – misna čitanja iz Staroga i Novoga zavjeta. Iz broja u broj Glasnika mira u ovoj ćete rubrici naći kratice koje upućuju na biblijsku knjigu, poglavlje i redak misnih čitanja za razdoblje od 15. do 15. u mjesecu. Božja je riječ radosna vijest. Ona je živa i djelotvorna. Ako se izložimo njezinu djelovanju, ona ima snagu mijenjati nas.

Četvrtak, 15. 10. 2020.

od dana: Ef 1, 1-10; Ps 98, 1-6; Lk 11, 47-54

Petak, 16. 10. 2020.

Ef 1, 11-14; Ps 33, 1-2.4.5.12-13; Lk 12, 1-7

Subota, 17. 10. 2020.

od dana: Ef 1, 15-23; Ps 8, 2-3a.4-7; Lk 12, 8-12

Nedjelja, 18. 10. 2020.

Iz 45, 1.4-6; Ps 96, 1.3-5.7-10a.10c; 1Sol 1, 1-5b; Mt 22, 15-21

Ponedjeljak, 19. 10. 2020.

Ef 2, 1-10; Ps 100, 1b-5; Lk 12, 13-21

Utorak, 20. 10. 2020.

Ef 2, 12-22; Ps 85, 9ab-14; Lk 12, 35-38

Srijeda, 21. 10. 2020.

Ef 3, 2-12; Otpj. pj.: Iz 12, 2-3.4bcd.5-6; Lk 12, 39-48

Četvrtak, 22. 10. 2020.

Ef 3, 14-21; Ps 33, 1-2.4.5.11-12.18-19; Lk 12, 49-53

Petak, 23. 10. 2020.

Ef 4, 1-6; Ps 24, 1-4b.5-6; Lk 12, 54-59

Subota, 24. 10. 2020.

Ef 4, 7-16; Ps 122, 1-5; Lk 13, 1-9

Nedjelja, 25. 10. 2020.

Izl 22, 20-26; Ps 18, 2-4.47.51ab; 1Sol 1, 5c-10; Mt 22, 34-40

Ponedjeljak, 26. 10. 2020.

Ef 4, 32 – 5, 8; Ps 1, 1-4.6; Lk 13, 10-17

Utorak, 27. 10. 2020.

Ef 5, 21-33; Ps 128, 1-5; Lk 13, 18-21

Srijeda, 28. 10. 2020.

vl.: Ef 2, 19-22; Ps 19, 2-5; Lk 6, 12-19

Četvrtak, 29. 10. 2020.

Ef 6, 10-20; Ps 144, 1-2.9-10; Lk 13, 31-35

Petak, 30. 10. 2020.

Fil 1, 1-11; Ps 111, 1-6; Lk 14, 1-6

Subota, 31. 10. 2020.

Fil 1, 18b-26; Ps 42, 2-3.5bcd; Lk 14, 1.7-11

Nedjelja, 1. 11. 2020.

SVI SVETI

vl.: Otk 7, 2-4.9-14; Ps 24, 1-6; 1Iv 3, 1-3; Mt 5, 1-12a

Ponedjeljak, 2. 11. 2020.

Spomen svih vjernika pokojnika
iz Reda sprovoda: Iz 25, 6a.7-9; Ps 25, 6-7c.17-18.20-21; Rim 8, 14-23; Mt 25, 31-46

Utorak, 3. 11. 2020.

Fil 2, 5-11; Ps 22, 26b-28.30-32; Lk 14, 15-24

Srijeda, 4. 11. 2020.

od dana: Fil 2, 12-18; Ps 27, 1.4.13-14; Lk 14, 25-33

Četvrtak, 5. 11. 2020.

Fil 3, 3-8a; Ps 105, 2-7; Lk 15, 1-10

Petak, 6. 11. 2020.

Fil 3, 17 – 4, 1; Ps 122, 1-5; Lk 16, 1-8

Subota, 7. 11. 2020.

Fil 4, 10-19; Ps 112, 1-2.5-6.8a.9; Lk 16, 9-15

Nedjelja, 8. 11. 2020.

Mudr 6, 12-16; Ps 63, 2-8; 1Sol 4, 13-18; Mt 25, 1-13

Ponedjeljak, 9. 11. 2020.

vl.: Ez 47, 1-2.8-9.12 (ili: 1Kor 3, 9c-11.16-17); Ps 46, 2-3.5-6.8-9; Iv 2, 13-22

Utorak, 10. 11. 2020.

od dana: Tit 2, 1-8.11-14; Ps 37, 3-4, 18.23.27.29; Lk 17, 7-10

Srijeda, 11. 11. 2020.

od dana: Tit 3, 1-7; Ps 23, 1-6; Lk 17, 11-19

Četvrtak, 12. 11. 2020.

od dana: Flm 7-20; Ps 146, 6c-10; Lk 17, 20-25

Petak, 13. 11. 2020.

2Iv 4-9; Ps 119, 1-2.10-11.17-18; Lk 17, 26-37

Subota, 14. 11. 2020.

Sv. Nikola Tavelić, prezbiter i mučenik
od dana: 3Iv 5-8; Ps 112, 1-6; Lk 18, 1-8

Nedjelja, 15. 11. 2020.

Izr 31, 10-13.19-20.30-31; Ps 128, 1-5; 1Sol 5, 1-6; Mt 25, 14-30

20
GODINA

20 godina među
najslušanijim
radiopostajama u BiH

24
SATA

24-satni obiteljski, kulturni,
vjerski, informativni i
zabavni program

Pružamo istinitu,
pouzdanu i provjerenu
informaciju

Banja Luka
87,8 / 106,7

Žepče 100,1

Jajce 87,8

Nova Bila
100,00

Zenica 100,1

Bugojno 101,8

Olovo 96,1

Rama 104,7

Sarajevo 96,1

Mostar 100,00
Međugorje 98,3

ODAŠILJAČI U REPUBLICI HRVATSKOJ:

Split, Južna
Hrvatska **101,5 MHz**

Zagreb, Lika,
Sr. Hrvatska **107,8 MHz**

SATELIT: Europa, Bliski
istok i Afrika- EUTELSAT 16°E

EMITIRAMO UŽIVO I PUTEM

INTERNETA: www.radio-medjugorje.com

Kako postati podupiratelj?

Jednostavno! Pošaljite nam vaše osobne podatke na podupiratelj@medjugorje.hr i godišnjom članarinom od 40 KM (za Hrvatsku: 160 HRK, za zemlje EU: 35 EUR, za Švicarsku 50 CHF) i postanite dio naše radijske obitelji. Hvala vam od srca!

INFORMATIVNI
CENTAR **MIR**
MEĐUGORJE

RADIOPOSTAJA
mir
MEĐUGORJE

Uredništvo: +387 36 653 580
Program uživo: +387 36 653 581
Marketing: +387 36 653 548
Fax: +387 36 653 552
radio-mir@medjugorje.hr
www.radio-medjugorje.com

Radiopostaja MIR Međugorje djeluje od 1997. godine. Program našeg radija dio je svakodnevnice u Vašim domovima u domovini i inozemstvu, na radnim mjestima... Kao glasnik mira Radiopostaja odašilje poruke iz Međugorja. Putokaz je hodočasniciima iz cijelog svijeta.

RADIO KOJI IMA DUŠU

